

**ΑΝΟΙΚΤΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΚΥΠΡΟΥ**

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

**ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ / ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»**

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**«Ο ρόλος των κανονιστικών πλαισίων της Βασιλείας I, II, III
στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.
Χρηματοοικονομική ανάλυση Ελληνικών Τραπεζικών
Ιδρυμάτων από το 2008-2014»**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

κ. ΦΟΙΒΗ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΪΟΣ, 2015

Αυτή η σελίδα σκοπίμως έχει αφεθεί λευκή.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΙΕΣ

Θα ήθελα να ευχαριστήσω την κ. Φοίβη Κουντούρη, Αναπληρώτρια Καθηγήτρια στο Οικονομικό Πανεπιστήμιο Αθηνών, για την πολύτιμη συνεισφορά της και καθοδήγηση στη συγγραφή της παρούσας διπλωματικής.

Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω τους καθηγητές μου, κ. κ. Απέργη Νικόλαο, Ντόκα Ιωάννη και Σάμιτα Αριστείδη, που τα δύο χρόνια φοίτησης μοιραστήκαμε γνώσεις και προβληματισμούς και οι οποίοι με βοήθησαν να διευρύνω τους ορίζοντές μου.

Δεν θα παραλείψω να ευχαριστήσω τις συμφοιτήτριές μου Έφη Ματζαβίνου και Μαρία Σέα, με τις οποίες μοιραστήκαμε τις απόψεις μας καθ' όλη τη διάρκεια των σπουδών μας.

Τέλος θα ήθελα να ευχαριστήσω την οικογένεια μου για τη συμπαράσταση και την υπομονή που επέδειξε σε όλη τη διάρκεια εκπόνησης της διπλωματικής μου εργασίας.

**ΣΧΟΛΗ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΩΝ
ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ ΚΑΙ ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ**

ΜΕΤΑΠΤΥΧΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΣΠΟΥΔΩΝ
«ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΚΑΙ ΧΡΗΜΑΤΟΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ»

ΔΙΑΤΡΙΒΗ ΕΠΙΠΕΔΟΥ ΜΑΣΤΕΡ

ΤΙΤΛΟΣ ΔΙΑΤΡΙΒΗΣ

**«Ο ρόλος των κανονιστικών πλαισίων της Βασιλείας I, II, III στον ελληνικό
τραπεζικό κλάδο.
Χρηματοοικονομική ανάλυση Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων από το
2008-2014»**

ΟΝΟΜΑ ΦΟΙΤΗΤΗ

ΣΟΥΚΑΣ ΧΡΗΣΤΟΣ

ΟΝΟΜΑ ΕΠΙΒΛΕΠΟΝΤΑ ΚΑΘΗΓΗΤΗ

κ. ΦΟΙΒΗ ΚΟΥΝΤΟΥΡΗ

ΑΘΗΝΑ, ΜΑΪΟΣ, 2015

Περιεχόμενα

Περίληψη	7
Abstract	8
Κεφάλαιο 1: Εισαγωγή	10
Κεφάλαιο 2. Το Χρηματοπιστωτικό σύστημα	12
2.1 Ίδρυση της Τράπεζας Διεθνών Κανονισμών.....	12
2.2 Ιστορική αναδρομή της περιόδου 1930-Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος.....	13
2.3 Η εποχή του Breton Woods.....	13
2.4 Η Τράπεζα Διεθνών Κανονισμών και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική Σταθερότητα.....	14
2.5 Το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τραπεζικό σύστημα.....	15
2.5.1 Το χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	15
2.5.2 Το τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος του στην οικονομία.....	17
Κεφάλαιο 3. Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική κρίση	24
3.1 Ιστορική ανασκόπηση σε οικονομικές κρίσεις του παρελθόντος.....	24
3.2 Αίτια της χρηματοπιστωτικής κρίσης.....	26
3.3 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	27
3.4 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο Ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα.....	30
3.5 Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα.....	31
3.6 Μέτρα – αμυντικοί μηχανισμοί που έχουν ληφθεί στην Ελλάδα- Νομοθετικό πλαίσιο.....	33
Κεφάλαιο 4. Εποπτικό κανονιστικό πλαίσιο-Σύμφωνο Βασιλείας	36
4.1 Η Επιτροπή της Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας.....	36
4.2 Το Πρώτο σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας του 1988 (Basel Capital Accord ή Basel I) για την κεφαλαιακή επάρκεια (Basel I).....	36
4.2.1 Κύριο Κεφάλαιο (Core Capital) – Tier 1.....	37
4.2.2 Συμπληρωματικό Κεφάλαιο (Supplementary Capital) – (Tier 2).....	38
4.2.3 Κεφάλαιο (Capital)-(Tier 3).....	38
4.3 Βασιλεία II (Basel II).....	39
4.3.1 Πρώτος Πυλώνας (Pillar I) - Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις.....	40
4.3.2 Δεύτερος Πυλώνας (Pillar II) - Εποπτεία της Κεφαλαιακής Επάρκειας και των Εσωτερικών Συστημάτων Αξιολόγησης των Πιστωτικών Ιδρυμάτων.....	42

4.3.3 Τρίτος Πυλώνας (Pillar III) – Πειθαρχία αγοράς (market discipline).....	44
4.4 Βασιλεία III (Basel III).....	45
Κεφάλαιο 5 Εποπτεία στην Ελλάδα.....	49
5.1 Εποπτεία Ελληνικών Τραπεζών.....	49
5.2 Ανάλυση κινδύνων.....	51
5.3 Κεφαλαιακή επάρκεια των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων.....	54
5.4 Αξιολόγηση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος κατά τη διάρκεια της κρίσης.....	55
5.4.1 Αξιολόγηση των Ελληνικών Τραπεζών από τους τρεις μεγάλους οίκους αξιολόγησης.....	55
5.4.2 Υποβαθμίσεις του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος.....	56
Κεφάλαιο 6 Χρηματοοικονομική Ανάλυση Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων από το 2008-2014.....	61
6.1 Ο σκοπός και το δείγμα της έρευνας.....	61
6.2 Μεθοδολογία ανάλυσης.....	61
6.3 Αριθμοδείκτες.....	62
6.3.1 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας.....	63
6.3.2 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας.....	63
6.3.3 Αριθμοδείκτες Αποτελεσματικότητας.....	64
6.3.4 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας.....	64
6.3.5 Αριθμοδείκτες Μόχλευσης.....	65
6.4 Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων – Ερμηνεία αποτελεσμάτων.....	67
6.4.1 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας.....	67
6.4.1.1 Equity-to-Asset (Ίδια Κεφάλαια/Ενεργητικό).....	67
6.4.1.2 Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις.....	71
6.4.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας.....	76
6.4.2.1 Αριθμοδείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού ROA (Return On Assets).....	76
6.4.2.2 Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων ROE (Return on Equity).....	81

6.4.3 Αριθμοδείκτες αποτελεσματικότητας.....	86
6.4.3.1 Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα.....	86
6.4.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας.....	92
6.4.4.1 Χορηγήσεις / Καταθέσεις.....	92
6.4.4.2 Σύνολο ενεργητικού / Σύνολο χορηγήσεων	97
6.4.5 Αριθμοδείκτες μόχλευσης.....	101
6.4.5.1 Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης (Debt ratio or debt-to-assets ratio) Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού.....	101
Κεφάλαιο 7.....	107
Συμπεράσματα	107
Βιβλιογραφία.....	110
Παράρτημα.....	114

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Το τραπεζικό σύστημα είναι από τους πλέον σημαντικούς τομείς του χρηματοπιστωτικού συστήματος και ως εκ τούτου καθοριστικός παράγοντας για την ανάπτυξη της εθνικής οικονομίας μιας χώρας.

Μια χώρα δεν μπορεί να έχει αναπτυγμένη οικονομία δίχως ένα αναπτυγμένο τραπεζικό σύστημα, καθώς επίσης δεν μπορεί να υφίσταται υγιές τραπεζικό σύστημα όταν η οικονομία της χώρας εμφανίζει προβλήματα.

Μέσα από την παρούσα εργασία θα καταβάλουμε προσπάθεια να αποτυπώσουμε το ρόλο και την επίδραση των κανονιστικών πλαισίων (Βασιλεία I, II, III), τα οποία αποσκοπούν στην αποτελεσματική εποπτεία και σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, καθώς και να διερευνήσουμε τα αποτελέσματα της κρίσης στα τραπεζικά ιδρύματα, και ειδικότερα στις Ελληνικές Συστημικές Τράπεζες, μέσω χρηματοοικονομικής ανάλυσης των πλέον σημαντικών δεικτών.

Το πρώτο κεφάλαιο περιλαμβάνει μια σύντομη εισαγωγή στο θέμα της εργασίας.

Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται ιστορική αναδρομή, αναλύεται η έννοια του τραπεζικού συστήματος και ο ρόλος του στην οικονομία.

Το τρίτο κεφάλαιο επικεντρώνεται στην διεθνή οικονομική κρίση, στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο Ευρωπαϊκό χρηματοπιστωτικό σύστημα, καθώς και στις επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, αλλά και στους μηχανισμούς αντιμετώπισης της κρίσης.

Το τέταρτο κεφάλαιο παρουσιάζει το Εποπτικό κανονιστικό πλαίσιο-Σύμφωνο Βασιλείας. Παρουσιάζεται η δομή της, τα τρία σύμφωνα που χαρακτηρίζουν την Επιτροπή και το χρονικό από τη δημιουργία του καθενός έως την αναθεώρησή του.

Το πέμπτο κεφάλαιο επικεντρώνεται σε θέματα εποπτείας των Ελληνικών Τραπεζών και παρουσιάζεται η αξιολόγηση του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος κατά τη διάρκεια της κρίσης από τους διεθνείς οίκους αξιολόγησης, Moody's, Standard & Poor's και Fitch Ratings.

Στο έκτο κεφάλαιο επιχειρείται η χρηματοοικονομική ανάλυση των τεσσάρων ελληνικών συστημικών τραπεζών και ο υπολογισμός των βασικότερων χρηματοοικονομικών δεικτών, που καταδεικνύουν την οικονομική κατάσταση των ελληνικών τραπεζικών ιδρυμάτων, βάσει των δημοσιευμένων από τις τράπεζες ισολογισμών.

Τέλος στο έβδομο κεφάλαιο παραθέτουμε τα συμπεράσματα της παρούσας διπλωματικής εργασίας.

ABSTRACT

Graduate Thesis Theme: «The role of regulatory frameworks of Basel I, II, III in the Greek banking sector. Financial analysis of Greek Banking 2008-2014»

The banking system is one of the most important sectors of the financial system and therefore determinant for the development of the national economy of a country.

A country cannot have a developed economy without a developed banking system, and there can be no healthy banking system when the economy shows problems.

Through this work we will make an effort to capture the role and impact of the regulatory frameworks (Basel I, II, III), which aim at the effective supervision and stability of the banking system, as well as to investigate the effects of the crisis on banks, and especially on Greek Systemic Banks through financial analysis of the most important indicators.

The first chapter contains a brief introduction to the topic of work.

The second chapter analyzes the history and meaning of the banking system and its role in the economy.

The third chapter focuses on the international economic crisis, the effects of the economic crisis in the European financial system, and the impact of the economic crisis in the Greek banking system, but also in crisis response mechanisms.

The fourth chapter presents the Supervisory regulatory framework Basel as well as the structure of the three Accords, which characterize the Committee from the time of the creation of each one to its revision.

The fifth chapter focuses on the Greek banking issues and presents the evaluation of the Greek banking system during the crisis by the international rating agencies, Moody's, Standard & Poor's and Fitch Ratings.

The sixth chapter is the financial analysis of the four Systemic Greek banks and the calculation of the main financial ratios, demonstrating the economic situation of Greek banks, based on published balance sheets of the banks.

Finally, *the seventh chapter* presents the main conclusions of the work.

Συντομογραφίες

ΤΔΔ = Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών

BIS = Banks for International Settlements

ΓΕΣΔΕ = Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου

GATT = General Agreement on Tariffs and Trade

CDOs = Collateralized Debt Obligations

CDSs = Credit Default Swaps

PSI = Private Sector Involvement

EFSF= Ευρωπαϊκός Οργανισμός Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας

ESM = Ευρωπαϊκός Μηχανισμός Σταθεροποίησης

ΔΑΕΕΚ = Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου

EBA = European Banking Authority-Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών

Κεφάλαιο 1

Εισαγωγή

Η χρηματοοικονομική κρίση έχει θέσει σε σοβαρή δοκιμασία τη σταθερότητα του διεθνούς χρηματοπιστωτικού συστήματος και έχει καταδείξει σημαντικές αδυναμίες στη μέχρι σήμερα εφαρμογή της ρύθμισης και εποπτείας του χρηματοπιστωτικού τομέα. Έχει επίσης αναδείξει κενά στη δυνατότητα των αρμόδιων αρχών για πρόληψη, διαχείριση και επίλυση κρίσεων.

Η πρόσφατη χρηματοοικονομική κρίση αλλά και όλες οι κρίσεις που συνέβησαν κατά το παρελθόν, ενισχύουν την άποψη ότι είναι αδύνατο να αποτραπούν πλήρως μελλοντικές κρίσεις. Μπορούμε όμως να καταβάλουμε προσπάθεια, θεσπίζοντας κανόνες εποπτείας και κάνοντας θεμελιώδεις αλλαγές που απαιτούνται στο ρυθμιστικό και εποπτικό πλαίσιο, να περιορίσουμε το μέγεθος και η συχνότητα των κρίσεων.

Από τον Αύγουστο του 2007, το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα διέρχεται μια σημαντική κρίση, τη χειρότερη μετά τη μεγάλη κρίση του 1929.

Η κρίση ξεκίνησε από την κατάρρευση της αγοράς στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου των ΗΠΑ και της αγοράς τιτλοποιηθέντων δανείων, δηλαδή ομολόγων που ήταν καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου.

Καθώς η ικανότητα των τραπεζών να απορροφήσουν κινδύνους βρέθηκε σε ιστορικά χαμηλά επίπεδα, όχι μόνο λόγω ανεπαρκούς κεφαλαιακής βάσης, αλλά και λόγω του τεράστιου βραχυπρόθεσμου δανεισμού, οι «φούσκες» στις αγορές φυσικού και χρηματοοικονομικού κεφαλαίου συνέχισαν να σπάνε με σημείο κορύφωσης την πτώχευση της Lehman Brothers και την κατάρρευση μεγάλων τραπεζικών και ασφαλιστικών οργανισμών το φθινόπωρο του 2008.

(Τρύφων Κολλίντζας – Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, «Οι κρίσεις του 1929 και του 2008 και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους»)

Σε αυτό το δυσμενές οικονομικό περιβάλλον όμως και οι τράπεζες δεν έμειναν ανεπηρέαστες. Προκειμένου να προστατευθεί ο τραπεζικός τομέας και να ενισχυθεί η χρηματοπιστωτική σταθερότητα, έχει δημιουργηθεί ένα πλαίσιο κανόνων, ελέγχων και διαδικασιών το οποίο είναι γνωστό ως χρηματοοικονομικό πλέγμα ασφαλείας (financial safety net).

(Φαίδων Καλφάογλου, τεύχος 39, Οικονομικό Δελτίο Ιούλιος 2014, Τράπεζα της Ελλάδος.)

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο εκδόθηκαν από την Επιτροπή της Βασιλείας τα κανονιστικά πλαίσια της Βασιλείας I, II και III, προκειμένου να αντιμετωπισθούν οι συστημικοί κίνδυνοι και να διασφαλισθεί η απρόσκοπτη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Η χρηματοπιστωτική κρίση όμως επεκτάθηκε ταχύτατα με δραματικές επιπτώσεις στο τραπεζικό σύστημα και τις επιχειρήσεις, καθώς επίσης και την πραγματική οικονομία, με αποτέλεσμα την ύφεση και την πτώση της απασχόλησης, δυσπραγία στις επενδύσεις, αποσταθεροποίηση συναλλαγματικών ισορροπιών.

Για την αντιμετώπιση της κρίσης οι περισσότερες κυβερνήσεις πήραν πρωτοφανή μέτρα με μαζικές παρεμβάσεις, τόσο για την παροχή ρευστότητας, όσο και για να διασώσουν τράπεζες και ασφαλιστικές εταιρείες που κατέρρεαν.

Είναι αλήθεια ότι τα μέτρα αυτά απέτρεψαν κατ' αρχάς την κατάρρευση. Τα μεγάλα όμως δημοσιονομικά ελλείμματα και η σημαντική αύξηση του δημόσιου χρέους άρχισαν να δημιουργούν νέες πιέσεις στις διεθνείς χρηματαγορές.

Επίκεντρο της δημοσιονομικής κρίσης αναδείχτηκε δυστυχώς η χώρα μας, η οποία με το μεγάλο δημόσιο χρέος της και το πρωτοφανές δημοσιονομικό έλλειμμα το 2009, προκάλεσε τις άνευ προηγουμένου υποβαθμίσεις των οίκων αξιολόγησης και επιπλέον χρησιμοποιήθηκε ως πεδίο δοκιμασίας για την ίδια την Ευρωζώνη.

Μετά τη συμφωνία με την Ευρωπαϊκή Ένωση, την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα και το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο, η οικονομία μας έχει μπει σε μια πορεία αναγκαίας και βίαιης προσαρμογής.

(Μελέτη «Το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα το 2009», Ελληνική Ένωση Τραπεζών)

Κεφάλαιο 2

Το Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

2.1 Ίδρυση της Τράπεζας Διεθνών Κανονισμών

Η **Τράπεζα Διεθνών Διακανονισμών (ΤΔΔ) (Bank for International Settlements - BIS)** είναι ο αρχαιότερος διεθνής οργανισμός, ο οποίος αποτελείται από 58 Κεντρικές Τράπεζες και νομισματικές αρχές και διαχειρίζεται τα διεθνή συναλλαγματικά αποθέματα, καθώς και τα διεθνή δάνεια που εκδίδονται για τη χρηματοδότηση των αποζημιώσεων.

Εδρεύει στην Βασιλεία της Ελβετίας και δημιουργήθηκε με τις Συμφωνίες της Χάγης του 1930 από τις κεντρικές τράπεζες του Βελγίου, της Γερμανίας της Γαλλίας, της Μ. Βρετανίας και της Ιταλίας, καθώς επίσης και από δύο ομίλους ιδιωτικών τραπεζών των ΗΠΑ και της Ιαπωνίας.

Το όνομά της στα αγγλικά είναι Bank for International Settlements (BIS), στα γερμανικά Bank für Internationalen Zahlungsausgleich (BIZ), στα γαλλικά Banque des Reglements Internationaux (BRI), και στα ιταλικά Banca dei Regolamenti Internazionali (BRI). Διαθέτει γραφεία αντιπροσώπων στην πόλη του Χονγκ Κόνγκ και την Πόλη του Μεξικό.

Το έργο της αποβλέπει στην προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών και στην παροχή υπηρεσιών διακανονισμού για τις διεθνικές χρηματοοικονομικές συναλλαγές. Όπως ορίζεται στο άρθρο 3 του Καταστατικού της, ένας από τους κύριους στόχους της ΤΔΔ είναι «η προώθηση της συνεργασίας μεταξύ των κεντρικών τραπεζών».

Στους κόλπους της δραστηριοποιούνται:

- Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision, (πρώην Επιτροπή Τραπεζικών Ελέγχων και Εποπτικών Πρακτικών (Committee on Banking Regulations and Supervisory Practices)),
- Η Επιτροπή Συστημάτων Πληρωμών και Διακανονισμού (Committee on Payment and Settlement Systems), και
- Η Επιτροπή για το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα (πρώην Διαρκής Επιτροπή Ευρω-συναλλάγματος (Euro-currency Standing Committee)).

2.2 Ιστορική αναδρομή της περιόδου 1930-Δεύτερος Παγκόσμιος Πόλεμος

Στα τέλη του 1930, η διεθνής συνεργασία λόγω των αυξανόμενων πολιτικών και στρατιωτικών εντάσεων έγινε δύσκολη. Παρόλα ταύτα, οι διοικητές των κεντρικών τραπεζών συνέχισαν να συναντώνται στη Βασιλεία κάθε μήνα μέχρι την έναρξη του Δευτέρου Παγκοσμίου Πολέμου.

Με την κήρυξη του πολέμου μεταξύ της Γερμανίας από τη μία πλευρά και η Γαλλία και το Ηνωμένο Βασίλειο, από την άλλη, τον Σεπτέμβριο του 1939, δεν ήταν δυνατόν πλέον για τους εκπροσώπους αυτών των εμπόλεμων χωρών να συμμετέχουν στις συνεδριάσεις (ΤΔΔ). Μέλη του Διοικητικού Συμβουλίου ωστόσο, είχαν την άποψη ότι η ΤΔΔ θα έπρεπε να διατηρηθεί στη ζωή για να βοηθήσει στην οικονομική και νομισματική συγκρότηση μετά τον πόλεμο. Η τελευταία προπολεμική συνεδρίαση του Διοικητικού Συμβουλίου πραγματοποιήθηκε στη Βασιλεία τον Ιούνιο του 1939. Μετά από αυτό, περαιτέρω συνεδριάσεις του Διοικητικού Συμβουλίου είχαν ανασταλεί κατά τη διάρκεια του πολέμου. Η ΤΔΔ εξέδωσε δήλωση ουδετερότητας, αποφασίζοντας να διατηρήσει τις τραπεζικές υπηρεσίες της για να βοηθήσει τις κεντρικές τράπεζες και να εκπληρώσει τις δικές της υποχρεώσεις, εφόσον ήταν σύμφωνες με την ουδετερότητα.

Από το 1940 και μετά, ο όγκος των τραπεζικών εργασιών της ΤΔΔ μειώθηκε γρήγορα. Ωστόσο, κατά τη διάρκεια του πολέμου, η ΤΔΔ συνέχισε να λαμβάνει πληρωμές τόκων από τη γερμανική Reichsbank. Το μεγαλύτερο μέρος αυτών συναλλαγών έγιναν σε χρυσό. Έρευνες, οι οποίες έγιναν μετά τον πόλεμο αποκάλυψαν ότι η Reichsbank είχε χρησιμοποιήσει μεγάλες ποσότητες χρυσού που εκλάπησαν από τις κεντρικές τράπεζες στα κατεχόμενα εδάφη για να κάνει τις πληρωμές του πολέμου σε μια σειρά από ιδρύματα, συμπεριλαμβανομένων της Εθνικής Τράπεζας της Ελβετίας και την ΤΔΔ. Απ' ότι προέκυψε από τα γερμανικά αρχεία, αρχικά είχαν λεηλατηθεί οι κεντρικές τράπεζες του Βελγίου και της Ολλανδίας. Η ΤΔΔ επέστρεψε όλο αυτό το χρυσό μέχρι το 1948.

2.3 Η εποχή του Bretton Woods

Την 1^η Ιουλίου 1944, σαράντα πέντε κράτη βρέθηκαν στις ΗΠΑ και συγκεκριμένα στην περιοχή του Bretton Woods και συμφώνησαν σε ένα σύστημα σταθερών συναλλαγματικών ισοτιμιών, έθεσαν ως στόχο τη διασφάλιση ενός σταθερού επιχειρηματικού και εμπορικού περιβάλλοντος ώστε να αποφευχθεί η εμφάνιση μιας νέας μεγάλης κρίσης σαν αυτή του

1929, η οποία βύθισε ολόκληρο σχεδόν τον ανεπτυγμένο κόσμο σε μια ύφεση για πάνω από μια δεκαετία και ιδρύοντας παράλληλα δύο ισχυρούς διεθνείς οργανισμούς, το Διεθνές Νομισματικό Ταμείο και την Παγκόσμια Τράπεζα, αλλά και την GATT «General Agreement on Tariffs and Trade», ΓΕΣΔΕ «Γενική Συμφωνία Δασμών και Εμπορίου», ως γραμματεία για το διεθνές εμπόριο.

Επειδή υπήρξε καχυποψία σχετικά με τις πολεμικές δραστηριότητες της ΤΔΔ και ορισμένοι εκτιμούν ότι υπήρχαν ελάχιστα περιθώρια για την ΤΔΔ να διαδραματίσει χρήσιμο ρόλο στο πλαίσιο του Bretton Woods, η Συμφωνία του Bretton Woods του 1944 ζήτησε την κατάργηση της ΤΔΔ.

Οι κεντρικές τράπεζες, ιδιαίτερα στην Ευρώπη, αντιδρώντας, στήριξαν τη διατήρηση της ΤΔΔ, που ήταν ένα όργανο στα χέρια των κυβερνήσεων. Η αξιοπιστία της ΤΔΔ αποκαταστάθηκε, όταν η ίδια συμμετείχε στις έρευνες σχετικά με την έκδοση του χρυσού που ληλατήθηκε και την πλήρη αποκατάσταση όλων των ποσοτήτων χρυσού που βρέθηκαν στην κατοχή του.

Τον Σεπτέμβριο του 1950, 18 ευρωπαϊκές χώρες συστήνουν την Ευρωπαϊκή Ένωση Πληρωμών (ΕΕΠ), ορίζοντας την ΤΔΔ ως εντολοδόχο.

Ο στόχος της ΕΕΠ ήταν να αποκατασταθεί η ελεύθερη μετατρεψιμότητα των ευρωπαϊκών νομισμάτων, σύμφωνα με τις συμφωνίες του Bretton Woods.

Για να επιτευχθεί αυτό, κάθε χώρα ήταν υποχρεωμένη να αναφέρει στην ΤΔΔ τα διμερή εμπορικά ελλείμματα ή πλεονάσματά της με κάθε μία από τις άλλες χώρες που συμμετέχουν στην ΤΔΔ σε μηνιαία βάση.

Μέχρι το τέλος του 1958 η ΕΕΠ, αφού κατόρθωσε να θέσει μηχανισμούς ώστε να επιτευχθεί πλήρης μετατρεψιμότητα του ισοζυγίου τρεχουσών συναλλαγών και να καταστούν τα Ευρωπαϊκά νομίσματα ελεύθερα, διαλύθηκε.

2.4 Η Τράπεζα Διεθνών Κανονισμών και η παγκόσμια χρηματοπιστωτική σταθερότητα.

Η ΤΔΔ προωθεί την παγκόσμια νομισματική και χρηματοπιστωτική σταθερότητα, μέσω της διεθνούς συνεργασίας μεταξύ των νομισματικών αρχών και της χρηματοπιστωτικής εποπτείας με αποτελεσματικό και αποδοτικό τρόπο:

- Χρηματοδοτώντας τις Κεντρικές τράπεζες, όταν παρίσταται ανάγκη.

- Μέσω του Ινστιτούτου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (FSI), η ΤΔΔ προωθεί πρακτικές για κατανόηση των εποπτικών προτύπων σε παγκόσμιο επίπεδο και βοηθά στην εφαρμογή τους, ήτοι κανονίζει την κεφαλαιακή επάρκεια και ενθαρρύνει την αποθεματική διαφάνεια.

2.5 Το χρηματοπιστωτικό σύστημα και τραπεζικό σύστημα

2.5.1 Το χρηματοπιστωτικό σύστημα

Το χρηματοπιστωτικό σύστημα είναι ένα οικονομικό σύστημα (χρηματοπιστωτικές αγορές και θεσμοί), υφίσταται δε, επειδή υπάρχουν οι διάφορες ατέλειες στη λειτουργία της οικονομίας.

Βασικός ρόλος του Χρηματοπιστωτικού συστήματος είναι η συγκέντρωση των κεφαλαίων των πλεονασματικών οικονομικών μονάδων και η αποτελεσματική διοχέτευσή τους σε ελλειμματικές μονάδες για κάλυψη επενδυτικών ή καταναλωτικών αναγκών.

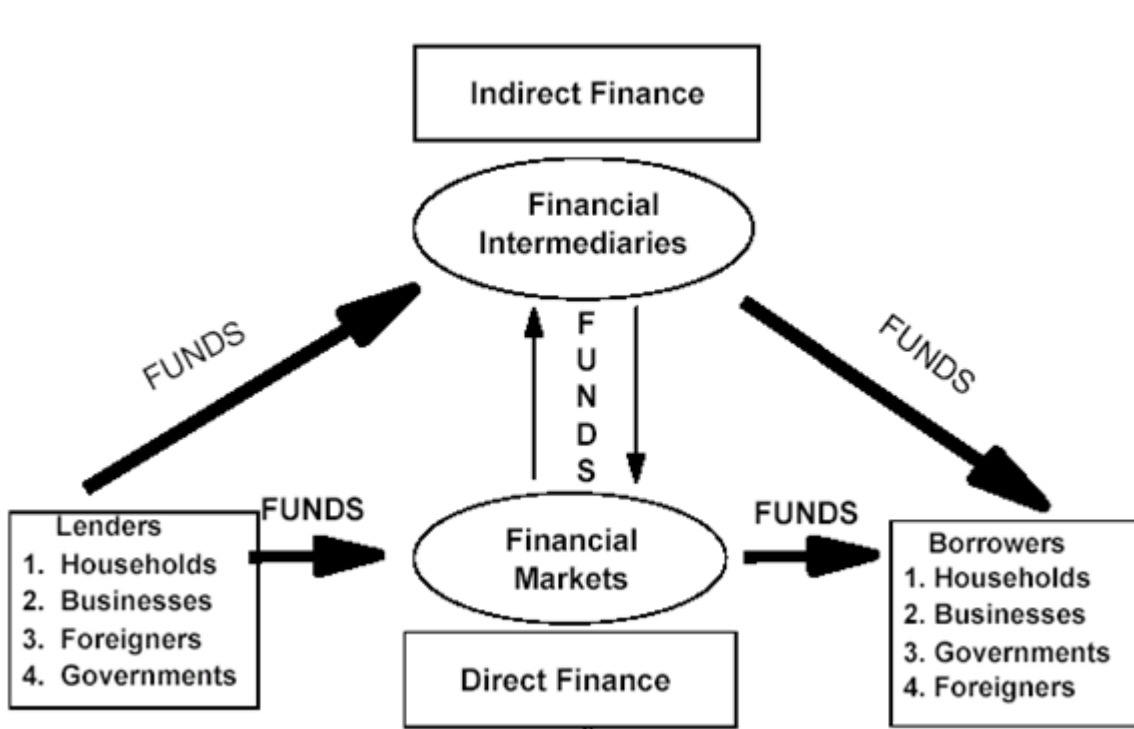
(Κων.Ι. Καρφάκης-Κ. Ι. Μελάς-Θεοφάνης Ε. Μπένος «Αρχές Νομισματικής Θεωρίας & Πολιτικής», 2000)

Κύριο ρόλο στο σύστημα αυτό παίζουν οι διαμεσολαβητές, δηλαδή, οι ενδιάμεσοι οργανισμοί (financial intermediaries) (τράπεζες, Ειδικοί Πιστωτικοί Οργανισμοί, Εμπορικές Τράπεζες, Ασφαλιστικοί οργανισμοί κλπ.) και οι χρηματοοικονομικές αγορές (financial markets) (Χρηματιστήριο και θεσμικά χαρτοφυλάκια) οι οποίοι αφενός συγκεντρώνουν επαρκώς τις αποταμιεύσεις των πλεονασματικών μονάδων, αφετέρου μετασχηματίζουν τα κεφάλαια που συγκεντρώνονται, ώστε να χρηματοδοτηθούν ο ιδιωτικός και ο δημόσιος τομέας και να έχουν τη δυνατότητα να υλοποιούν τα επενδυτικά τους προγράμματα.

Με άλλα λόγια, τα χρηματοπιστωτικά συστήματα επιτελούν μια βασική λειτουργία:

Να βελτιώνουν την κατανομή των πόρων στο χώρο και στο χρόνο, μέσα στο αβέβαιο περιβάλλον που ζούμε.

(Σαράντης-Ευάγγελος Λώλος, 2007, Σημειώσεις «Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και Οικονομική Ανάπτυξη», σελ. 2)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1:

**Μεταφορά κεφαλαίων μέσω του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος
(Κώστας Συριόπουλος «Η ανάπτυξη των αγορών και η ρύθμιση τους»)**

Οι εξελίξεις της τελευταίας εικοσαετίας στο περιβάλλον λειτουργίας των χρηματοπιστωτικών αγορών έχουν επηρεάσει καθοριστικά τη δομή του τραπεζικού συστήματος. Η απελευθέρωση της κίνησης κεφαλαίων, η διεύρυνση των αγορών χρήματος επηρέασε τη λειτουργία των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων και δη των τραπεζών, με αποτέλεσμα να γίνονται ευάλωτα στους κινδύνους που απορρέουν από τη λειτουργία τους στις ανταγωνιστικές αγορές.

Κρίνεται λοιπόν αναγκαίο να γίνουν αλλαγές στο χρηματοπιστωτικό σύστημα, με αποτελεσματικούς τρόπους βελτίωσης της ρύθμισης και εποπτείας, να χαρακτηρίζεται από επάρκεια κεφαλαίων και ρευστότητα, έτσι ώστε να μπορεί να κατανέμει αποτελεσματικά τους χρηματοοικονομικούς πόρους στην πραγματική οικονομία.

Μέσα στα πλαίσια της παγκοσμιοποίησης, παρατηρούμε και παγκοσμιοποίηση των οικονομικών δραστηριοτήτων με άνοιγμα των αγορών, με αλληλεπιδράσεις χωρών και αγορών. Με αυτά τα δεδομένα επιβάλλονται ουσιαστικές αλλαγές στα ρυθμιστικά εποπτικά πλαίσια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων, αλλά και των αγορών, με συνεχώς αυξανόμενους χρηματοπιστωτικούς κινδύνους.

Το τραπεζικό σύστημα αποτελείται από την κεντρική τράπεζα, τις εμπορικές τράπεζες και τους ειδικούς πιστωτικούς οργανισμούς.

2.5.2 Το τραπεζικό σύστημα και ο ρόλος του στην οικονομία

Κυριότερος εκπρόσωπος των χρηματοπιστωτικών οργανισμών είναι οι τράπεζες.

Το τραπεζικό σύστημα είναι ένας από τους πιο σημαντικούς παράγοντες του νομισματοπιστωτικού συστήματος, συγκεντρώνει δε το μεγαλύτερο τμήμα των εγχώριων αποταμιεύσεων, καλύπτοντας συνήθως το μεγαλύτερο τμήμα των δανείων ιδιωτικού και δημόσιου τομέα. Ουσιαστικά συμβάλλει στην διευκόλυνση των συναλλαγών μέσω του χρήματος στις παραδοσιακές του μορφές και το οποίο είναι το γενικά αποδεκτό μέσο συναλλαγών, αλλά και με υποσχετικούς τίτλους, οι οποίοι μπορούν να μετατραπούν σε μετρητά.

Ένας μεγάλος όγκος συναλλαγών πραγματοποιείται χωρίς μετρητά και μπορεί να πραγματοποιηθεί από ένα καλά οργανωμένο πιστωτικό σύστημα.

(Παν. Γ. Κορλίρας «Νομισματική Θεωρία & Πολιτική»).

Σήμερα, λόγω των αλλαγών που παρατηρούμε στον ευρωπαϊκό αλλά και στον διεθνή χρηματοπιστωτικό χώρο, μπορούμε να μιλάμε για τράπεζες πολλαπλών δραστηριοτήτων, προσφέρουν δε όλα τα χρηματοοικονομικά προϊόντα, μετά από έγκριση από τις εποπτεύουσες αρχές. Στο άρθρο 10 του Ν. 5076/1931 (ΦΕΚ 186/07.07.1931) «Περί ανωνύμων εταιρειών και τραπεζών» ορίζεται «Τράπεζαι, κατά την έννοια του παρόντος νόμου, είναι αίτινες ανεξαρτήτως έτερου σκοπού αυτών, δέχονται κατ' επάγγελμα καταθέσεις χρημάτων ή άλλων αξιών.»

Με τον Ν. 2076/1992, άρθρο 2, ΦΕΚ 130/01.08.1992 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριότητας πιστωτικών ιδρυμάτων και άλλες συναφείς διατάξεις.» εκσυγχρονίζεται το πλαίσιο λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων και ορίζεται «Πιστωτικό Ίδρυμα: επιχείρηση, η δραστηριότητα της οποίας συνίσταται στην αποδοχή καταθέσεων ή άλλων επιστρεπτέων κεφαλαίων από το κοινό και στη χορήγηση πιστώσεων για λογαριασμών της.»

Αν και βλέπουμε να δραστηριοποιούνται στις αγορές και άλλες μορφές χρηματοοικονομικών οργανισμών, οι τράπεζες είναι από τις πλέον σημαντικές, αποτελούν δε τους κύριους πρωταγωνιστές του συστήματος, αφού οι συντελούμενες ραγδαίες εξελίξεις τις επιτρέπουν να διαδραματίζουν καθοριστικό ρόλο σε όλο το φάσμα της διοχέτευσης χρήματος.

Η αποτελεσματικότητα της συμβολής του τραπεζικού συστήματος εξαρτάται από την διαμόρφωση ενός αξιόπιστου θεσμικού πλαισίου (εποπτεία, κεφαλαιακή επάρκεια, υποχρεωτικές καταθέσεις κλπ) και την υγιή λειτουργία των πιστωτικών ιδρυμάτων .

Στην Ελλάδα, σύμφωνα με το αντικείμενο με το οποίο δραστηριοποιείται η κάθε τράπεζα διακρίνονται :

- Στην Κεντρική Τράπεζα και
- Εμπορικές Τράπεζες

Οι Κεντρικές Τράπεζες συμμετέχουν στις αγορές χρήματος και κεφαλαίου κατά την άσκηση της νομισματικής πολιτικής με την χρήση των διαθέσιμων ή αποτελεσματικότερων μέσων της νομισματικής πολιτικής, καθώς και κατά την άσκηση της συναλλαγματικής και πιστωτικής πολιτικής.

Συγκεκριμένα η Κεντρική τράπεζα καθορίζει τα επιτόκια των τραπεζών, ορίζοντας το επιτόκιο δανεισμού της και θέτοντας έτσι καθορισμένα πλαίσια επιτοκίων για τις υπόλοιπες τράπεζες.

(Αγγελόπουλος Παν. «Τράπεζες και χρηματοπιστωτικό Σύστημα», Γ' έκδοση, σελ. 49, Εκδόσεις Σταμούλη)

Επίσης είναι η μόνη τράπεζα που δικαιούται να κατασκευάσει και να διαθέσει τα τραπεζογραμμάτια που κυκλοφορούν σε ένα κράτος ή να δεσμεύσει τα υπάρχοντα τραπεζογραμμάτια που κινούνται στην αγορά., να εκδώσει ομόλογα δεσμεύοντας το πλεονάζον χρήμα και να το επαναδιαθέσει όταν αυτό είναι σκόπιμο.

Επίσης, οι Κεντρικές Τράπεζες διεξάγουν έρευνες και μελέτες σχετικά με τον ιδιωτικό και επιχειρηματικό δανεισμό, με την στατιστική επεξεργασία των ευρημάτων και την διεξαγωγή πορισμάτων για την πορεία της οικονομίας του κράτους.

Οι εμπορικές τράπεζες είναι τα πιστωτικά ιδρύματα, τα οποία δέχονται καταθέσεις χρηματικών ποσών και ταυτόχρονα χορηγούν χρηματικά ποσά με τη μορφή δανείων σε ιδιώτες και ιδιωτικές επιχειρήσεις.

Εμπορική τράπεζα είναι ο όρος που χρησιμοποιείται για μια κοινή τράπεζα για να την διακρίνει από μια τράπεζα επενδύσεων και ασχολείται κυρίως με χρηματοδοτήσεις εταιριών, επιχειρήσεων και ιδιωτών π.χ. Εθνική τράπεζα, τράπεζα Πειραιώς, κ.α.

Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας Ελλάδος (Ν. 4261/2014 (ΦΕΚ ΑΙ07/05.05.2014) «Πρόσβαση στη δραστηριότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων και προληπτική εποπτεία

πιστωτικών ιδρυμάτων και επιχειρήσεων (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2013/36/ΕΕ), τον Οκτώβριο του 2014 στην Ελλάδα λειτουργούν τα εξής Ιδρύματα:

Α. Πιστωτικά Ιδρύματα με Έδρα στην Ελλάδα

α/α	ΌΝΟΜΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
1.	ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
2.	ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
3.	ΓΕΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
4.	ΑΤΤΙΚΑ BANK, ΑΝΩΝΥΜΗ ΤΡΑΠΕΖΙΚΗ ΕΤΑΙΡΕΙΑ
5.	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.
6.	ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.
7.	ΕΠΕΝΔΥΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.
8.	ΠΑΝΕΛΛΗΝΙΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
9.	ΑΕΓΕΑΝ ΒΑΛΤΙΚ ΒΑΝΚ Α.Τ.Ε.
10.	CREDICOM CONSUMER FINANCE ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.
11.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΧΑΝΙΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.
12.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΗΠΕΙΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
13.	ΠΑΓΚΡΗΤΙΑ ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΥΝ.Π.Ε.
14.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ Ν. ΕΒΡΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
15.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΑΡΔΙΤΣΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
16.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
17.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΛΟΠΟΝΝΗΣΟΥ ΣΥΝ.Π.Ε.
18.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΙΕΡΙΑΣ - ΟΛΥΜΠΙΑΚΗ ΠΙΣΤΗ ΣΥΝ.Π.Ε.
19.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΔΡΑΜΑΣ ΣΥΝ.Π.Ε.
20.	ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΣΕΡΡΩΝ ΣΥΝ.Π.Ε.

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Πιστωτικά Ιδρύματα με Έδρα στην Ελλάδα

(Πηγή : www.bankofgreece.gr)

Β. Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που Λειτουργούν με "κοινοτικό διαβατήριο" (Ν. 4261/2014, Οδηγία 2013/36/ΕΕ)

α/α	ΌΝΟΜΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
1.	BNP PARIBAS SECURITIES SERVICES
2.	FGA BANK GmbH

3.	UNION DE CREDITOS INMOBILIARIOS S.A.
4.	GMAC BANK GmbH
5.	FCE BANK. plc
6.	THE ROYAL BANK OF SCOTLAND PLC
7.	HSBC BANK PLC
8.	UNICREDIT BANK A.G.
9.	ΤΡΑΠΕΖΑ ΚΥΠΡΟΥ ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΤΑΙΡΕΙΑ ΛΤΔ *
10.	CITIBANK INTERNATIONAL LIMITED
11.	VOLKSWAGEN BANK GmbH
12.	BMW AUSTRIA BANK GmbH
13.	MERCEDES-BENZ BANK POLSKA SA
14.	DEUTSCHE BANK AG
15.	CREDIT SUISSE (LUXEMBOURG) S.A.
16.	FIMBANK PLC.

*Παροχή της δραστηριότητας 6, μόνο για το υφιστάμενο στις 26.3.2013 χαρτοφυλάκιο του πρώην υποκαταστήματος της Τράπεζας Κύπρου, το οποίο δεν μεταβιβάστηκε στην Τράπεζα Πειραιώς

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που Λειτουργούν με "κοινοτικό διαβατήριο" (Ν. 4261/2014, Οδηγία 2013/36/ΕΕ)

(Πηγή : www.bankofgreece.gr)

Γ. Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Χώρα Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης

a/a	Όνομα Πιστωτικού Ιδρύματος
1.	BANK SADERAT IRAN
2.	BANK OF AMERICA N.A.
3.	KEDR OPEN JOINT-STOCK COMPANY COMMERCIAL BANK
4.	T.C. ZIRAAT BANKASI A.S.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4 Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Χώρα Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης (Πηγή : www.bankofgreece.gr)

Δ. Πιστωτικά ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί από την Εφαρμογή του Ν. 4261/2014

α/α	ΌΝΟΜΑ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ
1	ΤΑΜΕΙΟ ΠΑΡΑΚΑΤΑΘΗΚΩΝ ΚΑΙ ΔΑΝΕΙΩΝ

ΠΙΝΑΚΑΣ 5 Πιστωτικά ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί από την Εφαρμογή του Ν. 4261/2014

(Πηγή : www.bankofgreece.gr)

Ε. ΠΑΡΟΥΣΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΙΣΤΩΤΙΚΩΝ ΙΔΡΥΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ

(ΜΑΪΟΣ 2014)

ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΜΗΤΡΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΑΣ	ΘΥΓΑΤΡΙΚΗ (1) ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑ (2)	ΕΠΩΝΥΜΙΑ ΘΥΓΑΤΡΙΚΗΣ - ΥΠΟΚΑΤΑΣΤΗΜΑΤΟΣ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΥ ΙΔΡΥΜΑΤΟΣ ΣΤΟ ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ
Α. ΑΛΒΑΝΙΑ		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	TIRANA BANK IBC
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	2	BANKA NBG ALBANIA Sh.A.
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK ALBANIA
Β. ΒΟΥΛΓΑΡΙΑ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	UNITED BULGARIAN BANK
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	PIRAEUS BANK BULGARIA AD
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	1	EUROBANK BULGARIA A.D.
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	2	ALPHA BANK SOFIA BRANCH (BULGARIA BRANCH) SOF
Γ. ΣΕΡΒΙΑ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	VOJVODJANSKA BANKA
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	PIRAEUS BANK BEOGRAD AD
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	1	EUROBANK A.D. BEOGRAD
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK SRBIJA AD
Δ. ΚΥΠΡΟΣ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	NBG (CYPRUS) LTD
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	EMPORIKI BANK CYPRUS L.T.D.
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΥΠΡΟΥ (ΠΡΩΗΝ PHENILLION)
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	1	EUROBANK CYPRUS LTD
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK LTD (CYPRUS)
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	2	ΕΤΕ ΚΥΠΡΟΣ

ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	2	EMPORIKI BANK CYPRUS BRANCH
Ε. ΓΕΡΜΑΝΙΑ		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	2	ATE BANK FRANKFURT BRANCH
ΣΤ. ΑΙΓΥΠΤΟΣ		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	PIRAEUS BANK EGYPT SAE
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	2	NBG CAIRO BRANCH
Ζ. ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ		
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK LONDON LIMITED
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	2	NBG LONDON BRANCH
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	2	PIRAEUS BANK - LONDON BRANCH
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	2	EUROBANK ERGASIAS LONDON BRANCH
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	2	ALPHA BANK AE LONDON BRANCH
Η. ΥΠΕΡΑΚΤΙΑ ΚΕΝΤΡΑ		
Θ. ΛΟΥΞΕΜΒΟΥΡΓΟ		
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	1	EUROBANK PRIVATE BANK LUXEMBOURG S.A.
Ι. Π.Γ.Δ.Μ.		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	STOPANSKA BANKA AD - SKOPJE
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK AD SKOPJE
Κ. ΜΑΛΤΑ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	NBG BANK MALTA LTD
Λ. ΠΟΛΩΝΙΑ		
Μ. ΡΟΥΜΑΝΙΑ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	BANCA ROMANEASCA
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	PIRAEUS BANK ROMANIA SA
ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS Α.Ε.	1	BANCPOST SA
ΑΛΦΑ ΤΡΑΠΕΖΑ Α.Ε.	1	ALPHA BANK ROMANIA SA
Ν. ΤΟΥΡΚΙΑ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	FINANSBANK AS
Ξ. ΟΥΚΡΑΝΙΑ		
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ Α.Ε.	1	JSC PIRAEUS BANK ICB

ΤΡΑΠΕΖΑ EUROBANK ERGASIAS A.E.	1	P.J.S.C. UNIVERSAL BANK
Ο. Η.Π.Α.		
Π. ΝΟΤΙΑ ΑΦΡΙΚΗ		
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΟΣ Α.Ε.	1	THE SOUTH AFRICAN BANK OF ATHENS LTD

ΠΙΝΑΚΑΣ 6 Παρουσία ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στο εξωτερικό (Μάιος 2014)

(Πηγή : www.bankofgreece.gr)

Κεφάλαιο 3: Η Διεθνής Χρηματοπιστωτική Κρίση

3.1 Ιστορική ανασκόπηση σε οικονομικές κρίσεις του παρελθόντος

Η Παγκόσμια Οικονομία κλυδωνίζεται συνεχώς από κρίσεις χρέους και οι οποίες εμφανίζουν κοινά χαρακτηριστικά, από τον 19ο αιώνα μέχρι σήμερα.

Αρχικά καταγράφεται αύξηση των ελλειμμάτων στο ισοζύγιο και αύξηση του εξωτερικού δανεισμού, στη συνέχεια παρατηρούμε διεθνή ύφεση ή περιορισμό της ρευστότητας στις διεθνείς κεφαλαιαγορές ή αύξηση επιτοκίων ή χρηματιστηριακή κρίση ή και συνδυασμό όλων αυτών. Τέλος παρατηρούμε κατάρρευση τραπεζικού συστήματος και στάση πληρωμών.

Στις αρχές του 19ου αιώνα, κάποιες πολιτείες των ΗΠΑ αθέτησαν τους όρους των δανείων που είχαν πάρει για την κατασκευή καναλιών. Στη συνέχεια, είχαμε κρίσεις χρέους των χωρών της Λατινικής Αμερικής, με πιο σημαντική την κρίση της Αργεντινής το 1890. Το 1893, η Ελλάδα, που δανειζόταν προκειμένου να χρηματοδοτήσει τις επενδύσεις σε υποδομές χρεοκόπησε, καθώς βρέθηκε σε αδυναμία να εξυπηρετήσει το χρέος της.

Το 1917 αρνείται η Ρωσία να πληρώσει το χρέος που είχε συναφθεί κατά την περίοδο των τσάρων.

Μετά τον Α΄ Παγκόσμιο Πόλεμο πολλές αναπτυσσόμενες οικονομίες αντιμετωπίζουν προβλήματα πρόσβασης στις διεθνείς χρηματαγορές.

Τον Μάρτιο του 1932 η κυβέρνηση Βενιζέλου, προκειμένου να ρυθμίσει το δημόσιο χρέος της Ελλάδας, εξήγγειλε ότι από 1ης Απριλίου οι τόκοι των εσωτερικών δανείων θα «κουρευόνταν» κατά 25%. Συγχρόνως ζήτησε δάνειο από την ΚΤΕ 50 εκατ. δολαρίων. Την ίδια στιγμή (26/4), τα συναλλαγματικά διαθέσιμα της χώρας ήταν μόλις 2.336.608 δολάρια. Το συμβούλιο απέρριψε το αίτημα για την παροχή του δανείου, με αποτέλεσμα, μετά την απόρριψη του αιτήματος, ο Ελ. Βενιζέλος κηρύσσει την Ελλάδα από 1^{ης} Μαΐου σε «προσωρινόν χρεοστάσιον».

Το 1980, η Λατινική Αμερική δοκιμάζεται από μεγάλη κρίση χρέους. Η κρίση ξεκίνησε το 1982 από το Μεξικό και μεταδόθηκε στην Αργεντινή, τη Βραζιλία και τη Χιλή. Η κρίση διήρκεσε μία δεκαετία και η κατάσταση ομαλοποιήθηκε το 1992, όταν οι αμερικάνικες τράπεζες συμφώνησαν σε ένα πρόγραμμα ελάφρυνσης του εξωτερικού χρέους. Αρχικά

συμφώνησαν με το Μεξικό (1990) και στη συνέχεια με τις Φιλιππίνες, την Κόστα Ρίκα, τη Βενεζουέλα και την Ουρουγουάη (1991). Τέλος, το 1992 έκλεισαν συμφωνίες ελάφρυνσης του χρέους με την Αργεντινή και τη Βραζιλία.

Επειδή όμως οι διεθνείς τράπεζες είχαν τεράστια ρευστότητα, προχώρησαν σε δανεισμό με παράλληλη μείωση των επιτοκίων, άρχισαν να δανείζουν και πάλι, με αποτέλεσμα λίγο αργότερα να σημειωθεί νέα κρίση χρέους.

Η κρίση ξεκίνησε και πάλι από το Μεξικό το 1994. Προκειμένου να αντιμετωπίσει την κρίση επισύναψε δάνειο της τάξεως των 50 δισ. δολαρίων από τις ΗΠΑ και το ΔΝΤ.

Τον Ιούλιο του 1997 εκδηλώνεται κρίση με την υποτίμηση του νομίσματος της Ταϊλάνδης και μεταδίδεται στη Μαλαισία, Ινδονησία, Νότια Κορέα, Χονγκ Κονγκ, Σιγκαπούρη, Νέα Ζηλανδία, ακόμη και στην Ιαπωνία. Η κρίση επίσης χτύπησε και άλλες αναδυόμενες οικονομίες, οι οποίες αναγκάστηκαν να εφαρμόσουν τα προγράμματα του ΔΝΤ.

Το 2001 ξεσπά καινούργια κρίση και πλήττει την Αργεντινή. Οι επιπτώσεις από την εφαρμογή του προγράμματος του ΔΝΤ ήταν δραματικές. Η οικονομία της Αργεντινής μπήκε σε βαθιά ύφεση. Μικρότερης έντασης προβλήματα αντιμετώπισε και η Βραζιλία. Η ασιατική κρίση διήρκεσε δύο περίπου χρόνια, αλλά οι οικονομίες των χωρών που επλήγησαν από αυτήν, δεν επανήλθαν στους ρυθμούς ανάπτυξης των προηγούμενων ετών.

(Γ. Κτικαδιανός, 2014, «Κρίσεις χρέους: Το ντόμινο δύο αιώνων.»)

Από τον Αύγουστο του 2007, το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα διέρχεται μια σημαντική κρίση, τη χειρότερη μετά τη μεγάλη κρίση του 1929.

Η κρίση έγινε ορατή τον Σεπτέμβρη του 2008 με τη κατάρρευση, τις συγχωνεύσεις και κρατικοποιήσεις χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων μεγάλου μεγέθους και μακράς ιστορίας (Lehman Brothers, Wachovia Bank, Merrill Lynch, Fannie Mae και Freddie Mac).

Η κρίση ξεκίνησε από την κατάρρευση της αγοράς στεγαστικών δανείων υψηλού κινδύνου των ΗΠΑ και της αγοράς τιτλοποιηθέντων δανείων, δηλαδή ομολόγων που ήταν καλυμμένα με στεγαστικά δάνεια υψηλού κινδύνου. Τη χρονική περίοδο Αυγούστου-Νοεμβρίου του 2007, ένα εκατομμύριο περίπου κατοικίες κατασχέθηκαν από τις τράπεζες δημιουργώντας τεράστιο κοινωνικό και οικονομικό πρόβλημα. Η κρίση αυτή μεταφέρθηκε άμεσα στις χρηματοπιστωτικές αγορές των άλλων χωρών προκαλώντας δραματική πτώση σε όλες τις χρηματιστηριακές αγορές του κόσμου. Εντούτοις, τα αίτια της παγκόσμιας

χρηματοοικονομικής κρίσης είναι βαθύτερα και προέρχονται από την αδυναμία του παγκόσμιου πολιτικού, νομικού και ρυθμιστικού συστήματος να διαχειριστεί με επιτυχία τις προκλήσεις μιας παγκοσμιοποιημένης οικονομίας.

3.2 Αίτια της χρηματοπιστωτικής Κρίσης

«Η κρίση προβλέφθηκε από πολύ λίγους επειδή δεν οφείλεται σε έναν μεμονωμένο παράγοντα αλλά σε συνδυασμό παραγόντων. Οι παράγοντες αυτοί επέδρασαν πολλαπλασιαστικά ο ένας στον άλλον, δημιουργώντας μια εκρηκτική αρνητική δυναμική και ένα φαύλο κύκλο χρεοκοπιών και πτώσεων των τιμών των περιουσιακών στοιχείων που ξεπέρασε τα όρια των Η.Π.Α. και επεκτάθηκε παγκοσμίως, κυρίως στην Ευρώπη.»

(Γκίκας Α. Χαρδούβελης «Το χρονικό της διεθνούς και της συνακόλουθης ελληνικής και ευρωπαϊκής κρίσης : Αίτια, αντιδράσεις, επιπτώσεις και προοπτική.»)

Έλλειμμα/ Πλεόνασμα Λογαριασμού Τρεχουσών Συναλλαγών, % του ΑΕΠ					
	2007	2008	2009	2010	2014
Ανεπτυγμένες Οικονομίες	-0,90%	-1,30%	-0,70%	-0,40%	-0,30%
ΗΠΑ	5,20%	-4,90%	-2,60%	-2,20%	-2,70%
Ευρωζώνη	0,30%	-0,70%	-0,70%	-0,30%	0,50%
ΕΕ	-0,50%	-1,10%	-0,80%	-0,50%	n.a
Βραζιλία	0,10%	-1,80%	-1,30%	-1,90%	-0,80%
Ρωσία	5,90%	6,10%	3,60%	4,50%	2,90%
Ινδία	-1,00%	-2,20%	-2,20%	-2,50%	-1,80%
Κίνα	11,00%	9,80%	7,80%	8,60%	8,40%
Ιαπωνία	4,80%	3,20%	1,90%	2,00%	1,50%
Ελλάδα	-14,20%	-14,40%	-10,00%	-9,00%	-6,80%

Πηγές: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτ. 09. Στοιχεία για την ΕΕ: European Commission: European Economic Forecast, Νοέμ.09

Πίνακας 7 Έλλειμμα /Πλεόνασμα Λογαριασμού Τρεχουσών Συναλλαγών, % του ΑΕΠ

(Πηγή www.hardouvelis.gr)

Βασικές αιτίες της κρίσης λοιπόν, σύμφωνα με τους αναλυτές, αποτέλεσαν:

- **Οι παγκόσμιες μακροοικονομικές ανισορροπίες.** Χώρες όπως η Κίνα πέτυχαν μια εξαιρετική οικονομική ανάπτυξη, λόγω των εξαγωγών βιομηχανικών αγαθών στις ΗΠΑ, με

αποτέλεσμα να τοποθετηθεί το συνάλλαγμά τους σε ομόλογα των ΗΠΑ, κρατώντας το δολάριο σε σχετικά υψηλά επίπεδα. Αντίθετα τα επιτόκια δανεισμού στις ΗΠΑ παρέμειναν σε χαμηλά επίπεδα, με αποτέλεσμα να ενισχυθεί η ρευστότητα και ο δανεισμός.

- **Αυξημένη μόχλευση:** Συνέπεια όλων αυτών ήταν και αυξημένη μόχλευση και ως εκ τούτου να εκτεθεί όλο το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε συστημικούς κινδύνους. Το τραπεζικό σύστημα προκειμένου να καταγράψει υψηλές αποδόσεις δανείστηκε υπερβολικά σε σχέση με τα κεφάλαιά τους και προχώρησαν σε επενδύσεις υψηλού ρίσκου.
- **Η ύπαρξη ασυμμετρικής πληροφόρησης** σχετικά με τα δομημένα προϊόντα CDOs (Collateralized Debt Obligations), CDSs (Credit Default Swaps) κ.α., παρείχε την ευκαιρία στους εκδότες τους να αναλαμβάνουν υπερβολικό κίνδυνο με αδιαφανή τρόπο, κίνδυνος ο οποίος ούτε τιμολογούταν σωστά και ούτε αντισταθμιζόταν επαρκώς.
- **Έλλειψη επαρκούς εποπτείας:** Ένας σημαντικός παράγοντας επίσης, ήταν η μη επαρκής παρουσία των εποπτικών αρχών στην άσκηση ελέγχου της αγοράς.

(N. Καραμούζης «Τα αίτια της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης και ο ρόλος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος» Τόμος IV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009-Οικονομία και Αγορές, Eurobank Research)

3.3 Οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Η αμερικανική κρίση επηρέασε τις οικονομίες όλων των κρατών, τόσο του ανεπτυγμένου, όσο και του αναπτυσσόμενου κόσμου. Η διάδοση της κρίσης υπήρξε ευκολότερη και ταχύτερη, λόγω της σύγκλισης των κρατών και της ένταξής τους στη διεθνή οικονομία, με στοιχεία έντασης μεταξύ των ευρωπαϊκών αγορών καθώς η αλληλεξάρτηση των αγορών είναι ισχυρότερη μεταξύ των κρατών μελών της ΕΕ. Οι άμεσες συνέπειες δεν άργησαν να φανούν. Η Lehman Brothers ανακοινώνει τη 15η Σεπτεμβρίου του 2008 τη χρεοκοπία της, μετά από πολυήμερες συνομιλίες της κυβέρνησης των ΗΠΑ και της Ομοσπονδιακής Τράπεζας των ΗΠΑ- FED (Federal Reserve), προκειμένου να εξευρεθεί αγοραστής της εταιρίας ή άλλη λιγότερο επώδυνη λύση. Η απόφαση να αφεθεί η LB (με ενεργητικό άνω των \$ 700 δισ.) να χρεοκοπήσει είχε δυσμενείς επιπτώσεις στις αγορές, αφού συνέβαλε στην ταχεία επιδείνωση της ήδη μεγάλης χρηματοοικονομικής κρίσεως. Η χρεοκοπία της Lehman Brothers επιταχύνει την χρεοκοπία της μεγαλύτερης ασφαλιστικής εταιρίας του κόσμου, της AIG. Η αμερικανική κυβέρνηση ανακοινώνει κατ' αρχάς, κρατική επιχορήγηση \$ 85 δισ. για την AIG και τα οποία

αυξήθηκαν στη συνέχεια σε \$ 150 δις. και την πλήρη κρατικοποίηση της εταιρείας, γεγονός πρωτόγνωρο για την αμερικάνικη αγορά.

Η κρίση επεκτείνεται ταχύτατα στην Ευρώπη. Οι τράπεζες Royal Bank of Scotland και Fortis, που εξαγόρασαν το 2007 την ολλανδική τράπεζα ABN Amro, εξαγοράσθηκαν ουσιαστικά από τις κυβερνήσεις τους για να διασωθούν.

Μετά τον Σεπτέμβριο του 2008 σε πολλές εμπορικές τράπεζες σε Ευρώπη και ΗΠΑ αποσύρονται μαζικά καταθέσεις.

Στη Βρετανία, στις 17 Σεπτεμβρίου 2008 η Lloyd TSB ανακοίνωσε την εξαγορά της απειλούμενης με χρεοκοπία HBOS (Halifax Bank of Scotland) έναντι του ποσού των 12 δις. στερλινών.

Οι κυβερνήσεις της Ισλανδίας, της Γερμανίας ανακοινώνουν τον Σεπτέμβριο του ίδιου έτους προγράμματα μερικής διάσωσης του τραπεζικού τους συστήματος.

Μετά τις πρώτες χρεοκοπίες και κρατικοποιήσεις των Χρηματοπιστωτικών Ιδρυμάτων στην Ευρώπη τον Οκτώβριο του 2008, όλες οι χώρες στηρίζουν τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα (AIG, Royal Bank of Scotland, ABN Amro, Citigroup, ιρλανδικές τράπεζες, κ.ά.) με πακέτα διάσωσης, αφενός μεν με ομαλή χρηματοδότηση αυτών των ιδρυμάτων στις αγορές επιχειρηματικών ομολόγων και γραμματίων, αφετέρου ενισχύουν την κεφαλαιακή επάρκεια με συμμετοχή του κράτους. (*Οικονομικό Δελτίο ALPHA BANK, ΦΕΒΡΟΥΑΡΙΟΣ 2009, Τεύχος 108*).

Η χρηματοπιστωτική κρίση προκάλεσε ύφεση στην πραγματική οικονομία, με δυσμενή αποτελέσματα στο τραπεζικό σύστημα και τις επιχειρήσεις. Έτσι προκλήθηκε μείωση στην ρευστότητα της αγοράς, με αντίστοιχη μείωση της ζήτησης, μείωση των επενδύσεων, πτώση των εισαγωγών (εξωτερικό εμπόριο), την μείωση της απασχόλησης και την αύξηση της ανεργίας., μείωση του δανεισμού σε επιχειρήσεις και επιπτώσεις στην κοινωνική ζωή και οικονομική ζωή των νοικοκυριών. Συνέπεια όλων αυτών ήταν η εντυπωσιακή μείωση του ΑΕΠ παγκοσμίως.

	Ρυθμός Ανάπτυξης				
	2007	2008	2009	2010	2014
Παγκόσμια Οικονομία	5,20%	3,00%	-1,10%	3,10%	4,50%
Ανεπτυγμένες Οικονομίες	2,70%	0,60%	-3,40%	1,30%	2,40%
ΗΠΑ	2,10%	0,40%	-2,70%	1,50%	2,10%
Ευρωζώνη	2,70%	0,70%	-4,20%	0,30%	2,10%
ΕΕ	3,10%	1,00%	-4,20%	0,50%	n.a
Βραζιλία	5,70%	5,10%	-0,70%	3,50%	3,70%
Ρωσία	8,10%	5,60%	-7,50%	1,50%	5,00%
Ινδία	9,40%	7,30%	5,40%	6,40%	8,10%
Κίνα	13,00%	9,00%	8,50%	9,00%	9,50%
Ιαπωνία	2,30%	-0,70%	-5,40%	1,70%	1,80%
Ελλάδα	4,00%	2,90%	-0,80%	-1,00%	1,90%

Πηγή: ΔΝΤ, World Economic Outlook, Οκτ.09.

Ποσοστό ανεργίας, % του εργατικού δυναμικού				
	2007	2008	2009	2010
ΗΠΑ	4,60%	5,80%	9,30%	10,10%
Ευρωζώνη	7,40%	7,50%	10,00%	12,00%
ΕΕ	7,50%	7,50%	9,50%	10,70%
Ρωσία	5,60%	5,60%	7,20%	6,80%
Κίνα	4,00%	4,20%		
Ιαπωνία	3,90%	4,00%	5,20%	5,70%
Ελλάδα	8,30%	7,70%	9,50%	10,30%

Πηγές: OECD Economic Outlook, no 85. Στοιχεία για την Κίνα και την Ρωσία: European Commission, European Economic Forecast, Νοεμ. 09

Πίνακας 8

(Πηγή Οικονομία και Αγορές, Eurobank Research, Τόμος IV, τεύχος 8, 2009)

3.4 Οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο Ευρωπαϊκό Χρηματοπιστωτικό Σύστημα

Με το ξέσπασμα της παγκόσμιας οικονομική κρίσης το 2008 και την κατάρρευση της Wall Street, κανένας δεν πίστευε, ότι η κρίση θα πέραγε στην Ευρώπη. Μάλιστα οι Ευρωπαίοι αρχικά θεωρούσαν, ότι οι ευρωπαϊκές τράπεζες δεν ήταν εκτεθειμένες σε κίνδυνο. Σύντομα όμως διαπίστωσαν, ότι ίσχυε ακριβώς το αντίθετο και με πιο δραματική εικόνα, από εκείνη της Wall Street.

Η Ε.Κ.Τ. και η Ευρωπαϊκή Επιτροπή για να αντιμετωπίσουν την κρίση και να διασώσουν τις τράπεζες αναπαρήγαγαν ιδιωτικό χρήμα σε βάρος της πραγματικής οικονομίας, σχέδιο στο οποίο είχε καταφύγει και η Wall Street πριν από το 2008, αλλά χωρίς αποτελέσματα. Αυτή τη φορά επρόκειτο για μια κρίση δημόσιου χρέους, τα πρώτα σημάδια της οποίας εμφανίστηκαν στην Ελλάδα στις αρχές του 2010.

Στην Ευρώπη πλέον η κατάσταση ήταν δραματική με την οικονομία της Ευρώπης να μπαίνει σε ύφεση. Ενώ η Wall Street είχε λόγο μόχλευσης 1 προς 35, οι ευρωπαϊκές τράπεζες είχαν λόγο μόχλευσης 1 προς 55. Μέσα σε μία χρονιά (2008-2009), έχουμε μείωση του ΑΕΠ της Γερμανίας κατά 5%, της Γαλλίας κατά 2,6%, της Ολλανδίας κατά 4%, της Σουηδίας κατά 5,2%, της Ιρλανδίας κατά 7,1%, της Φινλανδίας κατά 7,8%, της Δανίας κατά 4,9% και της Ισπανίας κατά 3,5%, με συνέπεια να καταρρεύσουν τα έσοδα από φόρους.

(Ινστιτούτο Εργασίας ΓΣΕΕ, Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων Γ. Βαρουφάκης, Τ. Πατώκος, Α. Τσερκέζης, Χρ. Κουτσοπέτρος, μελέτη «Η οικονομική κρίση στην Ελλάδα και την Ευρώπη το 2011.»)

Προκειμένου η Ευρωζώνη να αποφύγει την ολοκληρωτική κατάρρευση του χρηματοπιστωτικού τομέα και για να αντιμετωπίσει την κρίση, μετά από πιέσεις του Διεθνούς Νομισματικού Ταμείου (ΔΝΤ) και των Η.Π.Α, κατέληξαν σε τρεις κατευθύνσεις:

- Πρώτον, στη δημιουργία μηχανισμών οικονομικής στήριξης για χώρες της ζώνης του ευρώ και η ενεργοποίησή τους για την Ελλάδα, την Ιρλανδία και την Πορτογαλία

- Δεύτερον στην ίδρυση δύο θεσμικών οργάνων:

α) Του Ευρωπαϊκού Μηχανισμού Σταθεροποίησης (ESM), ως διακυβερνητικού οργανισμού δημόσιου διεθνούς δικαίου («intergovernmental organisation under public international law» (Οκτώβριο του 2012), με έδρα το Λουξεμβούργο. Βασικός μηχανισμός του ESM είναι χρηματοδοτήσεις με επιδοτούμενο επιτόκιο, οι οποίες δίδονται σε υπερχρεωμένα κράτη-μέλη, από εύρωστα κράτη – μέλη, με τη συμφωνία ότι κάθε κράτος - μέλος που προσφεύγει

στο μηχανισμό είναι υποχρεωμένο αφενός να υλοποιεί ένα μακροπρόθεσμο πρόγραμμα προσαρμογής, αφετέρου να αναλύσει το αν το χρέος του είναι διαχειρίσιμο.

Ο ESM θα εφοδιαστεί με βασικό κεφάλαιο 80 δισεκατομμυρίων ευρώ από τα κράτη - μέλη, που θα καταβάλουν όσα τους αναλογούν σε πέντε ετήσιες δόσεις. Συγχρόνως θα μπορεί να εκδώσει ομόλογα αξίας έως 420 δισ. ευρώ, με εγγυητές τα κράτη - μέλη.

β) Του Ευρωπαϊκού Οργανισμού Χρηματοοικονομικής Σταθερότητας (EFSF).

Η νομική βάση για το μηχανισμό είναι το άρθρο 122(2) της Συνθήκης για την ΕΕ, το οποίο παρέχει τη δυνατότητα για χορήγηση οικονομικής ενίσχυσης σε χώρες της ζώνης του ευρώ «όταν ένα κράτος-μέλος αντιμετωπίζει δυσκολίες ή διατρέχει μεγάλο κίνδυνο να αντιμετωπίσει σοβαρές δυσκολίες, οφειλόμενες σε φυσικές καταστροφές ή έκτακτες περιστάσεις που εκφεύγουν από τον έλεγχό του».

Η συνολική δανειοδοτική ικανότητά της εκτιμάται στα 440 δισ. ευρώ. Τα δάνεια χρηματοδοτούνται από δανεισμό του EFSF στις χρηματοπιστωτικές αγορές και είναι εγγυημένα από τους μετόχους (κράτη μέλη της ζώνης του ευρώ). Η διευκόλυνση έχει ενεργοποιηθεί για την Ιρλανδία, την Πορτογαλία, την Ισπανία και την Ελλάδα. και

- Τρίτον, σχεδιασμός μηχανισμού για την ενίσχυση της εποπτείας της οικονομικής και δημοσιονομικής πολιτικής, ενίσχυση του θεσμικού πλαισίου και της εποπτείας των χρηματοπιστωτικών αγορών με την ίδρυση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου Συστημικού Κινδύνου και των Ευρωπαϊκών Εποπτικών Αρχών για τις τράπεζες, τις αγορές τίτλων και την ιδιωτική ασφάλιση.

(Manica Hauptman - Cécile Bourgault, 04/2014, Θεματολογικά δελτία για την Ευρωπαϊκή Ένωση 2014, «Οικονομική στήριξη στα κράτη μέλη της ΕΕ που αντιμετωπίζουν σοβαρές οικονομικές δυσκολίες») και (Θεόδωρος Παπασπύρου «Η βιωσιμότητα της οικονομικής και Νομισματικής ένωσης και οι προοπτικές των οικονομιών της περιφέρειας» τεύχος 36 Οικονομικό Δελτίο Τράπεζας της Ελλάδος, Απρίλιος 2012)

3.5 Οι επιπτώσεις της Οικονομικής Κρίσης στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα

Η διεθνής χρηματοπιστωτική κρίση (2007-2009), ξεκίνησε από το τραπεζικό σύστημα των ΗΠΑ και έπληξε τα τραπεζικά συστήματα πολλών κρατών, χωρίς όμως να επηρεάσει το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, το οποίο καταγράφει το 2008 τη μεγαλύτερη κερδοφορία. Κατ' αρχάς το ελληνικό τραπεζικό σύστημα εμφανίζεται περισσότερο ανθεκτικό και σταθερό από εκείνο των ΗΠΑ και πολλών χωρών της ΕΕ, διότι είχαν πολύ μικρή έκθεση σε σύνθετα

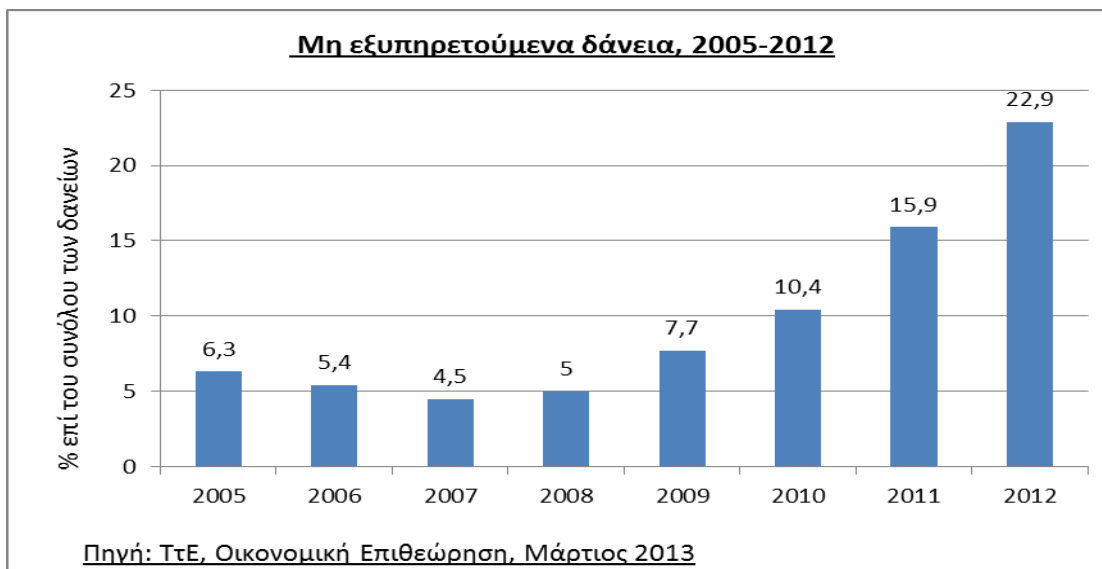
επενδυτικά προϊόντα υψηλού κινδύνου. Γι' αυτό το λόγο, η αποδοτικότητα και η κεφαλαιακή επάρκειά τους επηρεάστηκαν κατά μέσον όρο σε πολύ χαμηλότερο βαθμό σε σύγκριση με τις περισσότερες αμερικανικές και ευρωπαϊκές τράπεζες.

Στη συνέχεια, το 2010, έχουμε την αρχή της δημοσιονομικής κρίσης στην Ευρωζώνη, η οποία εκπορεύτηκε από την επίσημη διαπίστωση των υπερβολικά δημοσιονομικών ελλειμμάτων της χώρας μας και επηρέασε και το ελληνικό τραπεζικό σύστημα μέσω πολλαπλών διαύλων. (Χρήστου Βλ. Γκόρτσου, Συνέντευξη στο Παρατηρητήριο για την Κρίση)

Παρατηρείται κατ' αρχάς μείωση της ρευστότητας, διότι οι εγχώριες επιχειρήσεις και τα νοικοκυριά έχουν αποσύρει περί το 30% των καταθέσεών τους από το ελληνικό τραπεζικό σύστημα, αφενός μεν για να καλύψουν τη μεγάλη μείωση των εισοδημάτων, αφετέρου, διότι υπάρχει διάχυτος φόβος στην χρηματοοικονομική αγορά για ενδεχόμενο άτακτης χρεοκοπίας της χώρας. (οι καταθέσεις των εγχώριων νοικοκυριών και επιχειρήσεων μειώθηκαν από 228 δισ. ευρώ το 2008, σε 151 δισ. ευρώ το 2012, για να επανέλθουν τους τελευταίους μήνες στα 165 δισ. ευρώ)

Την τελευταία τριετία, η απόσυρση των καταθέσεων από κατοίκους του εξωτερικού επιδεινώνει τη εικόνα των τραπεζικών καταθέσεων.

Έτσι λοιπόν η δημοσιονομική κρίση επηρέασε το ενεργητικό των τραπεζών, λόγω των ζημιών από τα ομόλογα του Ελληνικού Δημοσίου αλλά και από τα μη εξυπηρετούμενα δάνεια λόγω της μεγάλης ύφεσης που διαρκεί από τα τέλη του 2008 μέχρι σήμερα.

Πίνακας 9:

Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (% των συνολικών δανείων, 2005-2012)

Η πρόσφατη χρηματοπιστωτική κρίση έπληξε σημαντικά και την κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών. Λόγω αυτού, μειώθηκαν οι χορηγούμενες πιστώσεις, με παράλληλη αύξηση των χορηγητικών επιτοκίων, καθώς επίσης δυσχεραίνουν τους όρους δανεισμού στο οικονομικό σύστημα.

Τέλος από το ξέσπασμα της διεθνούς κρίσης, έχουν σημαντικές απώλειες από την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους και για μεγάλο χρονικό διάστημα είναι εκτός από τη διεθνή διατραπεζική αγορά.

3.6 Μέτρα-αμυντικοί μηχανισμοί που έχουν ληφθεί στην Ελλάδα-Νομοθετικό πλαίσιο.

Τα τελευταία χρόνια, λόγω της διεθνούς κρίσης, το τραπεζικό σύστημα έχει αποδυναμωθεί με κυριότερα χαρακτηριστικά:

- Την αδυναμία πρόσβασης στις διεθνείς αγορές και την εκροή καταθέσεων
- Την επιδείνωση της ποιότητας των δανειακών χαρτοφυλακίων
- Την αναδιάρθρωση του δημόσιου χρέους με τη συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα PSI (Private Sector Involvement)

Λόγω αυτών των παραγόντων και επειδή υπήρχαν επιπτώσεις στην ρευστότητα και κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών η ελληνική κυβέρνηση κατ' αρχάς με τον Ν. 3723/2008 «Ενίσχυση της ρευστότητας της οικονομίας για την αντιμετώπιση των επιπτώσεων της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης και άλλες διατάξεις.» (ΦΕΚ 250/Α'9.12.2008), προσπάθησε να αποκαταστήσει την εμπιστοσύνη στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα, να ενισχύσει της κεφαλαιακή επάρκεια και ρευστότητα των ελληνικών τραπεζών.

Προς τούτο, το Ελληνικό Δημόσιο με απόφαση του Υπουργού Οικονομίας και Οικονομικών μετά από εισήγηση του Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος:

- Ενισχύει (με εποπτικά κριτήρια περί του ποσού που διατίθεται ανά τράπεζα) τα κεφάλαια των ελληνικών τραπεζών με ανώτατο ποσό των 5 δις ευρώ, με την έκδοση προνομιούχων μετοχών και την ανάληψή τους από το Ελληνικό Δημόσιο,
- Παρέχεται η εγγύηση του Ελληνικού Δημοσίου, μέχρι του συνολικού ποσού των 15 δισεκατομμυρίων ευρώ, εφόσον καλύπτουν το δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας που θέτει η Τράπεζα της Ελλάδος, για δάνεια που θα συναφθούν μέχρι 31.12.2009 με ή χωρίς έκδοση τίτλων και θα έχουν διάρκεια από τρεις μήνες έως τρία έτη.
- Διάθεση ρευστότητας από τον Οργανισμό Διαχείρισης Δημοσίου Χρέους

(Ο.Δ.ΔΗ.Χ.), ο οποίος δύναται να εκδίδει μέχρι 31.12.2009 τίτλους του Ελληνικού Δημοσίου διάρκειας έως τρία έτη μέχρι συνολικού ύψους 8 δισεκατομμυρίων ευρώ και να τους διαθέτει απευθείας στα πιστωτικά ιδρύματα που έχουν λάβει άδεια λειτουργίας από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το 2010, η Ευρωπαϊκή Τραπεζική Αρχή (European Banking Authority – EBA) σε συνεργασία με την Ευρωπαϊκή Κεντρική Τράπεζα (ΕΚΤ), την Ευρωπαϊκή Επιτροπή και τις εθνικές εποπτικές αρχές της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με απόφαση εξουσιοδότησης της Συνόδου Υπουργών Εθνικής Οικονομίας και Οικονομικών του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου αποφάσισε να διεξαγάγει το πρώτο εξάμηνο του 2010 άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων (stress tests) για το σύνολο του ευρωπαϊκού χώρου. Στην άσκηση έλαβαν μέρος 91 τράπεζες από 20 κράτη-μέλη, που αντιπροσωπεύουν περίπου το 65% του τραπεζικού τομέα, με κριτήριο το σύνολο του ενεργητικού, μεταξύ των οποίων και 6 ελληνικές (Εθνική Τράπεζα, EFG Eurobank, Alpha Bank, Τράπεζα Πειραιώς, ΑΤΕbank και Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο), που αντιπροσωπεύουν το 90% του τραπεζικού τομέα.

Η άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων αφορούσε τη διετία 2010-2011 και περιλάμβανε τρία σενάρια:

- το βασικό, που συμβαδίζει περίπου με τις υπάρχουσες ενδείξεις για τις μακροοικονομικές εξελίξεις και
- το δυσμενές σενάριο, το οποίο υποθέτει μια επιδείνωση των μακροοικονομικών και των χρηματοπιστωτικών συνθηκών.
- Επιπλέον, έγινε προσομοίωση του δυσμενούς σεναρίου με την επιπρόσθετη υπόθεση ότι υπάρχει μεγάλη αύξηση των αποδόσεων των κρατικών ομολόγων, η οποία συνεπάγεται μεγάλη απομείωση της αξίας τους.

Τα αποτελέσματα ήταν τα εξής:

- Στο βασικό σενάριο και οι έξι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι υπερβαίνουν το όριο 6% του Δείκτη Βασικών Κεφαλαίων (Tier 1), ποσοστό που ορίστηκε ως κατώτατο όριο κεφαλαιακής επάρκειας και δηλώνουν καθαρό πλεόνασμα κεφαλαίων ύψους € 3,3 δισεκ.
- Στο δε άκρως δυσμενές σενάριο, πέντε από τους έξι ελληνικούς τραπεζικούς ομίλους περνούν με επιτυχία την άσκηση και οι δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας διαμορφώνονται ως εξής:
 - ✓ Ταχυδρομικό Ταμιευτήριο: 10,1%,
 - ✓ Alpha Bank: 8,22%,
 - ✓ Eurobank-EFG: 8,17%,

- ✓ Εθνική Τράπεζα: 7,4%,
- ✓ Τράπεζα Πειραιώς: 6%).

Εξαίρεση αποτέλεσε η Αγροτική Τράπεζα της Ελλάδος, για την οποία ο Δείκτης Βασικών Κεφαλαίων διαμορφώθηκε σε επίπεδο 4,36%, που αντιστοιχεί σε έλλειμμα κεφαλαίων ύψους 243 εκατ. ευρώ.

(Τράπεζα της Ελλάδος, Έκθεση για τη χρηματοπιστωτική Σταθερότητα Ιούλιος 2010)

Τον Μάρτιο του 2012, η Τράπεζα της Ελλάδος εκπονεί μελέτη στρατηγικής αξιολόγησης του τραπεζικού τομέα, προκειμένου να αξιολογηθούν οι προοπτικές βιωσιμότητας των τραπεζών, θέτοντας ένα πολύ ευρύτερο πλαίσιο κριτηρίων. Από τη μελέτη προέκυψε, ότι τέσσερις «συστημικές τράπεζες» (Εθνική, Πειραιώς, Eurobank και Alpha Bank), είχαν τις προϋποθέσεις για στήριξη με δημόσιους πόρους και θα μπορούσαν να ανταπεξέλθουν στις αυξημένες προκλήσεις της κρίσης. Προς τούτο, εκπονήθηκε σχέδιο ανακεφαλαιοποίησης.

Οι μη συστημικές τράπεζες, όπως προβλέπεται στο Μνημόνιο Συνεννόησης του Δεκεμβρίου 2012 (Μνημόνιο), θα πρέπει να ανακεφαλαιοποιηθούν από τον ιδιωτικό τομέα μέχρι τον Απρίλιο του 2013, διαφορετικά θα τεθούν σε διαδικασία εξυγίανσης μέχρι το τέλος Ιουνίου 2013. Σύμφωνα με τον Ν. 4046/2012 «Έγκριση των σχεδίων συμβάσεων χρηματοδοτικής διευκόλυνσης μεταξύ του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (Ε.Τ.Χ.Σ.), της Ελληνικής Δημοκρατίας και της Τράπεζας της Ελλάδας, του σχεδίου του μνημονίου συνεννόησης μεταξύ της Ελληνικής Δημοκρατίας, της Ευρωπαϊκής Επιτροπής και της Τράπεζας της Ελλάδας και άλλες επείγουσες διατάξεις για τη μείωση του δημόσιου χρέους και τη διάσωση της εθνικής οικονομίας.», βασικά κριτήρια στην εκτίμηση των κεφαλαιακών απαιτήσεων είναι η διαμόρφωση του Δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Tier I) στο 9% μέχρι το τέλος του τρίτου 3μήνου του 2012 και στο 10% μέχρι το τέλος του πρώτου 6μήνου του 2013.

Στη βάση αυτών των κριτηρίων, οι συνολικές κεφαλαιακές ανάγκες για τις δύο κατηγορίες τραπεζών ανέρχονται σε 40,5 δις ευρώ, στηριζόμενοι στην έκθεση της BlackRock. Σύμφωνα με στοιχεία της Τράπεζας της Ελλάδος φαίνεται επίσης ότι, τα συνολικά δεσμευμένα κεφάλαια υπερβαίνουν τα προαναφερθέντα κατά 9,5 δις Ευρώ. Με την ανακεφαλαιοποίηση των πιστωτικών ιδρυμάτων, αλλάζει ουσιαστικά η διάρθρωση του τραπεζικού τομέα, με τη δημιουργία πιο ισχυρών τραπεζών, για να μπορούν να αντιμετωπίσουν τις προκλήσεις της οικονομικής κρίσης, να ισχυροποιήσουν την παρουσία τους στις αγορές και να αναταχθούν χωρίς να διαταράξουν τη χρηματοπιστωτική σταθερότητα με απομείωση των καταθέσεων.

Κεφάλαιο 4: Εποπτικό Κανονιστικό Πλαίσιο-Σύμφωνο Βασιλείας

4.1 Η Επιτροπή της Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας

Το 1974, μετά την χρεοκοπία της Franklin National των ΗΠΑ και το κλείσιμο της Herstatt Bank της Γερμανίας και η οποία προξένησε σχεδόν κατάρρευση του αμερικάνικου χρηματοπιστωτικού συστήματος, η «Ομάδα των 10» (G10), προήγαγαν μια άτυπη συμφωνία, προκειμένου να επιλύσουν κρίσεις του τραπεζικού συστήματος, γνωστή ως Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία (Basel Committee on Banking Supervision), χωρίς νομική υπόσταση και υπό την αιγίδα της Τράπεζας Διεθνών Κανονισμών.

Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία ή αλλιώς «Επιτροπή της Βασιλείας» συνεδριάζει τέσσερις φορές το χρόνο, δημοσιεύοντας πολλά συμβουλευτικά κείμενα, μέλη της δε είναι εκπρόσωποι κεντρικών τραπεζών και άλλων εποπτικών αρχών των εξής χωρών: ΗΠΑ, Γερμανία Ιαπωνία, Γαλλία, Μεγάλη Βρετανία, Καναδάς, Ιταλία, Ισπανία, Ολλανδία, Ελβετία, Σουηδία, Βέλγιο και Λουξεμβούργο. Η Επιτροπή Τραπεζικής Εποπτείας της Βασιλείας υποβάλλει κάθε φορά τα πορίσματά της στους Διοικητές «της Ομάδας των 10» και επιδιώκει την έγκριση και τη δέσμευση όλων των οργανισμών που συμμετέχουν σε αυτή. (Αγγελόπουλος, 2010)

Οι αποφάσεις της, σκοπό είχαν, να διαμορφώσουν γενικές εποπτικές αρχές, με σκοπό τη βελτίωση της εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων παγκοσμίως και να επεκτείνουν το θεσμικό πλαίσιο, δίνοντάς του διεθνή διάσταση.

Το νέο πλαίσιο λειτουργίας των τραπεζών σύμφωνα με την επιτροπή της Βασιλείας συνδέθηκε με την κεφαλαιακή τους επάρκεια, ήτοι τα ίδια κεφάλαια της τράπεζας. Το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας εξελίσσεται κάθε φορά που εμφανίζονται προβλήματα στον τραπεζικό κλάδο, ενσωματώνοντας νέους κανόνες με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας και της αποτελεσματικότητας της τραπεζικής εποπτείας σε παγκόσμιο επίπεδο. Προκειμένου να επιτευχθεί αυτό, τα μέλη καθορίζουν τους ελάχιστους κανόνες εποπτείας, οι οποίοι προσδιορίζουν τις καλύτερες πρακτικές για το τραπεζικό σύστημα.

4.2 Το Πρώτο σύμφωνο της Επιτροπής της Βασιλείας του 1988 (Basel Capital Accord ή Basel I) για την κεφαλαιακή επάρκεια (Basel I)

Η Επιτροπή από τη δεκαετία του 1980, λόγω της ανάπτυξης χρηματοοικονομικών κινδύνων, έδωσε έμφαση στις κεφαλαιακές απαιτήσεις, αφού το κεφάλαιο από εποπτική διάσταση

αποτελεί ασφαλιστική δικλείδα, «γραμμή άμυνας» για την απορρόφηση των ενδεχόμενων ζημιών, όταν τα διάφορα αποθεματικά έχουν εξαντληθεί και η διαχείριση κινδύνων είναι ανεπαρκής, ώστε να προστατεύονται τα συμφέροντα των καταθετών των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων.

Οι κεφαλαιακές απαιτήσεις προσδιορίζονταν αρχικά έναντι του πιστωτικού κινδύνου και αργότερα έναντι των κινδύνων αγοράς, οι οποίοι είναι αιτία χρεοκοπίας τραπεζών στην δεκαετία του 1970. Το κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας I αφορούσε το ελάχιστο επίπεδο ιδίων κεφαλαίων που θα έπρεπε να έχει μία τράπεζα σε σχέση με τον αναλαμβανόμενο πιστωτικό κίνδυνο του δανειακού της χαρτοφυλακίου, που ορίστηκε στο 8%. Η ελάχιστη κεφαλαιακή επάρκεια, εκτός του προληπτικού σκοπού για την ανάληψη κινδύνων, αποκαθιστά και το θέμα του άνισου ανταγωνισμού μεταξύ των τραπεζών, λόγω διαφορετικού ύψους των ορίων κεφαλαιακής επάρκειας που ισχύουν σε κάθε κράτος. Για πρώτη φορά συνδέεται το ύψος των ιδίων κεφαλαίων με τον πιστωτικό κίνδυνο και τους κινδύνους αγοράς **και καθιερώνεται ο συντελεστής φερεγγυότητας** για την αντιμετώπιση αυτών των κινδύνων.

Είναι δηλαδή ο λόγος των ιδίων κεφαλαίων για ρυθμιστικούς σκοπούς του πιστωτικού ιδρύματος προς τα στοιχεία του σταθμισμένου έναντι του κινδύνου ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένου των εκτός ισολογισμού στοιχείων της τράπεζας.

$$\Delta KE = \frac{\text{ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΟ ΕΝΑΝΤΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ}} \geq 8\%$$

$$\Delta KE = \frac{\text{(ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ \& ΑΓΟΡΑΣ) ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ}}{\text{ΣΤΑΘΜΙΣΜΕΝΟ ΕΝΑΝΤΙ ΚΙΝΔΥΝΩΝ}} \geq 4\%$$

$$\Delta KE = \frac{\text{ΣΥΜΒΑΤΙΚΑ ΕΠΟΠΤΙΚΑ ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{(ΠΙΣΤΩΤΙΚΟΣ \& ΑΓΟΡΑΣ) ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ}} \geq 4\%$$

Ιστορικά το Σύμφωνο της Βασιλείας I βασιζόταν σε τέσσερις πυλώνες.

4.2.1 Κύριο Κεφάλαιο (Core Capital) – Tier 1

Ο πρώτος πυλώνας είναι γνωστός ως «Constituents of Capital». Προσδιορίζει τα είδη του κεφαλαίου που συμπεριλαμβάνονται στα αποθεματικά και το ποσοστό κάθε είδους που πρέπει να διατηρούν οι τράπεζες. Διακρίνονται δύο τύποι ιδίων κεφαλαίων (Tiers). Το Tier 1 περιλαμβάνει όλα τα ρευστά αλλά και τα άμεσα ρευστοποιήσιμα στοιχεία, ενώ στο Tier 2 συμπεριλαμβάνονται τα ρευστά που προέρχονται από ρευστοποιήσεις παγίων στοιχείων και επιπλέον τα δάνεια μειωμένης εξασφάλισης. Οι δύο τύποι κεφαλαίων τηρούνται στο ίδιο νόμισμα.

4.2.2 Συμπληρωματικό Κεφάλαιο (Supplementary Capital)–(Tier 2)

Ο **δεύτερος πυλώνας** αποτελείται από το «Risk Weighting» και θεσπίζει σύστημα αξιολόγησης κινδύνου στο ενεργητικό των τραπεζών, το οποίο περιλαμβάνει πέντε κατηγορίες ανάλογα με τον κίνδυνο του εμπεριέχουν:

- Η πρώτη κατηγορία βαρύνεται με συντελεστή 0% και περιλαμβάνει στοιχεία ενεργητικού χωρίς κίνδυνο (μετρητά).
- Η δεύτερη κατηγορία βαρύνεται με συντελεστή 20% και αφορά στοιχεία με μικρό κίνδυνο, (δάνεια τραπεζών χωρών του ΟΟΣΑ και απαιτήσεις κυβερνήσεων π.χ. Φ.Π.Α.)
- Στην τρίτη κατηγορία ο συντελεστής αυξάνεται στο 50% και περιλαμβάνει στεγαστικά δάνεια κατ' αρχάς αστικών ακινήτων και στη συνέχεια και επαγγελματικών ακινήτων, για τα οποία υπάρχει προσημείωση.
- Στην τέταρτη κατηγορία ο συντελεστής φτάνει το 100% και περιλαμβάνει τα στοιχεία του ενεργητικού που εμπεριέχουν εξαιρετικά υψηλό κίνδυνο, όπως είναι δάνεια τα οποία χορηγούνται σε τραπεζικά ιδρύματα χωρών μη μελών του ΟΟΣΑ.
- Στην πέμπτη κατηγορία περιλαμβάνονται στοιχεία ενεργητικού που βαρύνονται με οποιονδήποτε συντελεστή και κατηγοριοποιούνται ανάλογα με την κρίση της τράπεζας.

4.2.3 Κεφάλαιο (Capital)-(Tier 3)

Στον **τρίτο πυλώνα «A Target Standard Ratio»**, ενοποιούνται οι δύο προηγούμενοι πυλώνες και απαιτείται από τις τράπεζες να διατηρούν στοιχεία ενεργητικού που βαρύνονται με τους συντελεστές του δεύτερου πυλώνα έως και 8% του συνολικού ενεργητικού, ποσοστό που θεωρείται επαρκές για κάλυψη ελάχιστων απαιτήσεων σε κεφάλαιο προκειμένου να αντιμετωπισθεί πιστωτικός κίνδυνος.

Στο **τέταρτο πυλώνα «Transitional and Implementing Arrangements»**, η Επιτροπή της Βασιλείας ζητά από τις κεντρικές τράπεζες των μελών να δημιουργήσουν ισχυρό εποπτικό σύστημα και ορίζοντας ελάχιστο ενιαίο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας, εναρμονίζει για πρώτη φορά το εποπτικό σύστημα. Ο υπολογισμός του 8% του συντελεστή φερεγγυότητας γίνεται με τον ίδιο τρόπο για όλες τις τράπεζες.

Ο τέταρτος πυλώνας αναθεωρεί και προσθέτει στο σταθμισμένο ενεργητικό, στοιχεία του χαρτοφυλακίου συναλλαγών, ώστε να αντιπροσωπεύεται και ο κίνδυνος αγοράς εκτός του πιστωτικού. Αντιμετωπίζεται με αυτό τον τρόπο ο κίνδυνος που προέρχεται από την μεταβολή των τιμών συναλλάγματος, μετοχών, επιτοκίων και άλλων παραμέτρων.

(Απόστολος Γ Χριστόπουλος-Ιωάννης Γ. Ντόκας «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας» Σελ. 167-172)

4.3 Βασιλεία II (Basel II)

Αν και η Βασιλεία I έθεσε αυστηρούς κανόνες, στη δεκαετία του 1990, εμφανίστηκαν αιτίες πτώχευσης σε τράπεζες εξαιτίας κινδύνων που δεν προέρχονταν ούτε από μεταβλητότητα παραγόντων αγοράς, ούτε από αθέτηση εκπλήρωσης υποχρέωσης αντισυμβαλλόμενων, αλλά από ατέλειες του πλαισίου λειτουργίας, ήτοι συνδεόταν με την εταιρική διακυβέρνηση, δηλαδή στις διαδικασίες για λήψη αποφάσεων.

Η Επιτροπή της Βασιλείας II, λαμβάνοντας υπόψη τις χρηματοοικονομικές αλλαγές και προκειμένου να καλύψει τις ατέλειες του Συμφώνου της Βασιλείας I, το 1999 αναθεωρώντας το κείμενο του 1988, εξέδωσε το «Αναθεωρημένο πλαίσιο για τη διεθνή σύγκλιση στη μέτρηση του κεφαλαίου και 10 ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων» («A Revised Framework on International Convergence of Capital Standards») σε δημοσιότητα, προκειμένου να γίνουν διαβουλεύσεις μεταξύ των κεντρικών φορέων.

Το 2001, η Επιτροπή της Βασιλείας εξέδωσε και νέο έγγραφο, όπου παρουσιάζονται με λεπτομερή τρόπο, οι αναθεωρημένες προτάσεις με προβλεπόμενο χρόνο εφαρμογής το 2004. Στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η μετάβαση από τη Βασιλεία I στη Βασιλεία II έγινε με τις Οδηγίες 2006/48/EK και 2006/49/EK με στόχους:

- Έμφαση στη διαδικασία εποπτικής εξέτασης και διαφάνεια της αγοράς
- Επαρκής κάλυψη των χρηματοοικονομικών και μη κινδύνων και
- Σταδιακή σύγκλιση του ύψους των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων προς το οικονομικό κεφάλαιο των τραπεζών, μέσω της αναγνώρισης από τις εποπτικές αρχές της αποτίμησης του κινδύνου που πραγματοποιούν οι ίδιες οι τράπεζες.

(Γκόρτσος Χ. 2006, «Το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Κανονιστικό Πλαίσιο της Κεφαλαιακής Επάρκειας»)

Οι γενικές διατάξεις και αρχές των Οδηγιών 2006/48/EK και 2006/49/EK, ενσωματώθηκαν για τη χώρα μας με τον Ν. 3601/2007 (ΦΕΚ 178) «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων

από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και άλλες διατάξεις.»

Το νέο σύμφωνο της Βασιλείας II βασίζεται σε τρεις πυλώνες, οι οποίοι αναφέρονται:

- 1) Πυλώνας I, ο οποίος καθορίζει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις για την κάλυψη του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αντισυμβαλλόμενου, του κινδύνου αγοράς και του λειτουργικού κινδύνου.
- 2) Πυλώνας II, με τον οποίο καθορίζεται η διαδικασία των εποπτικών αρχών σχετικά με την αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας των τραπεζών, δρα δε συμπληρωματικά στον Πυλώνα I, διότι σε αυτόν υπολογίζονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις πέραν των εποπτικών κεφαλαίων.
- 3) Πυλώνας III, ο οποίος ενισχύει την πειθαρχία της αγοράς, μέσω της δημοσίευσης ποιοτικών και ποσοτικών στοιχείων που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια, τους κινδύνους που αναλαμβάνει, αλλά και τον τρόπο που τους διαχειρίζεται η τράπεζα. Τα στοιχεία δημοσιεύονται ανάλογα σε τριμηνιαία, εξαμηνιαία ή ετήσια βάση.

Ακολούθως παρατίθενται πιο αναλυτικά οι τρεις πυλώνες του Συμφώνου της Βασιλείας II :

4.3.1 Πρώτος Πυλώνας (Pillar I) - Ελάχιστες Κεφαλαιακές Απαιτήσεις

Σύμφωνα με τον πρώτο πυλώνα περιγράφεται η μεθοδολογία, με την οποία υπολογίζονται οι ελάχιστες κεφαλαιακές απαιτήσεις (minimum capital requirements) του 8% σε σχέση με το σταθμισμένο έναντι του κινδύνου ενεργητικό. Ως βασικά ίδια κεφάλαια (Tier1) θεωρούνται κύρια το καταβεβλημένο μετοχικό κεφάλαιο, τα αποθεματικά και τα κεφάλαια εις νέον.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας υπολογίζεται επί των συνολικών βασικών ιδίων κεφαλαίων έναντι του πιστωτικού κινδύνου και αντισυμβαλλομένου, λειτουργικού κινδύνου και κινδύνου αγοράς.

Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας για εποπτικούς σκοπούς ορίζεται ως πηλίκο των βασικών ιδίων κεφαλαίων έναντι του ενεργητικού της τράπεζας, σταθμισμένου όμως κατά των κινδύνων που αντιστοιχούν στο ενεργητικό για τους τρεις τύπους κινδύνων (πιστωτικός, αγοράς, λειτουργικός).

Οι κυριότερες αλλαγές της Βασιλείας II έγκεινται στον τρόπο μέτρησης του πιστωτικού κινδύνου, του κινδύνου αντισυμβαλλομένου, καθώς και στην επέκταση των κεφαλαιακών απαιτήσεων για την αντιμετώπιση του λειτουργικού κινδύνου.

Οι κυριότερες αλλαγές στο κανονιστικό πλαίσιο είναι οι εξής:

1. Η Βασιλεία II τροποποιεί την τυποποιημένη μέθοδο (standardized approach) που ισχύει για τον υπολογισμό των κεφαλαιακών απαιτήσεων και βάσει του νέου συμφώνου η μέτρηση του πιστωτικού κινδύνου στηρίζεται σε αξιολογήσεις εξωτερικών οίκων πιστοληπτικής αξιολόγησης. Ωστόσο η λογική της Βασιλείας I, δηλαδή της ένταξης του κινδύνου σε συγκεκριμένες κλίμακες προκαθορισμένων συντελεστών στάθμισης κινδύνου διατηρείται και στο κανονιστικό πλαίσιο της Βασιλείας II.

2. Ο πιστωτικός κίνδυνος δύναται να υπολογισθεί βάσει των εσωτερικών συστημάτων διαβάθμισης (internal ratings-based approach). Παρόλο που οι τράπεζες μπορούν να αναπτύξουν τέτοια συστήματα, ειδικά όταν το προσωπικό τους είναι εξειδικευμένο, συνήθως σχεδιάζονται και αναπτύσσονται από ειδικούς οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης. Εγκαθίστανται δε στις εγκαταστάσεις της τράπεζας, η οποία τα χρησιμοποιεί ως εσωτερικά συστήματα.

Η προσέγγιση αυτή παρέχει δύο εναλλακτικούς τρόπους υπολογισμού του πιστωτικού κινδύνου, ανάλογα με τα συστήματα που διαθέτει:

- α) η θεμελιώδης μέθοδος (Foundation approach) και
- β) η προηγμένη ή εξελιγμένη μέθοδος (advanced approach).

Για τον υπολογισμό των σταθμίσεων των κινδύνων οφείλουμε να εκτιμήσουμε τέσσερις παραμέτρους που σχετίζονται με ιστορικά στοιχεία των πελατών της τράπεζας.

- Η πρώτη παράμετρος σχετίζεται με την πιθανότητα αθέτησης υποχρέωσης του αντισυμβαλλόμενου, απεικονίζοντας παράλληλα την πιστοληπτική του ικανότητα. (PD-Probability of Default)

- Η δεύτερη παράμετρος κινδύνου δίνει μια εκτίμηση της μέσης αναμενόμενης ζημιάς. (LGD-Loss Given Default)

- Η τρίτη παράμετρος απεικονίζει την έκθεση του αντισυμβαλλομένου σε περίπτωση απαίτησης της υποχρέωσής του, δίδοντας την εκτίμηση του χρηματοδοτικού ανοίγματος. (EAD- Exposure At Default)

- Η τέταρτη παράμετρος είναι το μέγεθος της εναπομένουσας διάρκειας μέχρι την λήξη των απαιτήσεων (M-Maturity). Τα ανωτέρω οδηγούν στην εκτίμηση της αναμενόμενης ζημιάς για κάθε πιστοδότηση. (Expected Loss-EL), η οποία υπολογίζεται από τον παρακάτω τύπο: $EL=PD*LGD*EAD$

Η ποσοτικοποίηση των παραμέτρων θα πρέπει αφενός να γίνεται τεκμηριωμένα, αφετέρου να ανανεώνεται σε ετήσια βάση. Συγχρόνως γίνεται προσαρμογή των αποτελεσμάτων και η

επικύρωσή τους, διαφορετικά θα πρέπει να αποδειχθεί ότι δεν οφείλονται σε συστηματικούς παράγοντες αλλά είναι τυχαίο γεγονός.

3. Διαμορφώνεται αναλυτικό πλαίσιο για την εποπτική μεταχείριση των τιτλοποιημένων απαιτήσεων.

4. Οι τράπεζες που πληρούν τις προϋποθέσεις θα μπορούν να χρησιμοποιούν μεθόδους άμβλυνσης του κινδύνου για να μειώσουν τις κεφαλαιακές επιβαρύνσεις τους, όπως τις εξασφαλίσεις, τις εγγυήσεις και τα πιστωτικά παράγωγα καθώς και τον συμψηφισμό στοιχείων εντός ισολογισμού.

5. Εισάγονται κεφαλαιακές απαιτήσεις έναντι του λειτουργικού κινδύνου. Στον προαναφερθέντα κίνδυνο, εμπίπτουν οι ζημίες που εξαιτίας της ανεπάρκειας των εσωτερικών διαδικασιών και συστημάτων που οφείλονται σε ανθρώπινο παράγοντα ή σε εξωτερικά αίτια. Η πρακτική που ακολουθείται σε αυτή την περίπτωση είναι η κατά προσέγγιση εκτίμηση ενός ποσοστού αναλόγως του είδους της τραπεζικής που προσφέρεται επί του μέσου όρου των μικτών κερδών της τελευταίας τριετίας.

4.3.2 Δεύτερος Πυλώνας (Pillar II) - Εποπτεία της Κεφαλαιακής Επάρκειας και των Εσωτερικών Συστημάτων Αξιολόγησης των Πιστωτικών Ιδρυμάτων

Ο δεύτερος πυλώνας μέσα από το αναθεωρημένο σύμφωνο, αφενός μεν είχε σαν στόχο την εισαγωγή υψηλών προδιαγραφών στη διαφάνεια και παρουσίαση των αναλαμβανόμενων κινδύνων, αφετέρου δίνεται η δυνατότητα σε τραπεζικά ιδρύματα να αναπτύξουν εσωτερικά συστήματα αξιολόγησης του πιστωτικού κινδύνου σε διάφορα επίπεδα πολυπλοκότητας, προκειμένου να επιτευχθεί ακριβέστερη στάθμιση κινδύνου με την έγκριση των εποπτικών αρχών. Η διαφάνεια των στοιχείων είναι υποχρεωτική και επικεντρώνεται σε θέματα που αφορούν την κεφαλαιακή επάρκεια, τη σύνθεση των εποπτικών ιδίων κεφαλαίων, καθώς και των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων.

Κατά το Σύμφωνο της Βασιλείας II, η Διοίκηση του κάθε πιστωτικού ιδρύματος ευθύνεται για τη τήρηση της κεφαλαιακής επάρκειας, την αξιολόγηση και στάθμιση των αναλαμβανόμενων κινδύνων μέσα από πλαίσια αξιολόγησης και διαδικασίας εποπτικού ελέγχου.

Επίσης η Βασιλεία II, υποβάλλει σε όλες τις συστηματικές τράπεζες της Ευρωζώνης σε μια κατάσταση αξιολόγησης στοιχείων ενεργητικού (Asset Quality Review), καθώς επίσης και σε

διαδικασία ασκήσεων προσομοίωσης κρίσεων (Stress-Tests), προκειμένου να αντιμετωπίζονται ενδεχόμενες ακραίες συνθήκες. Όσα τραπεζικά ιδρύματα δεν μπορούν να ανταποκριθούν στις ασκήσεις προσομοίωσης αποτελεσματικά, θα υφίστανται κυρώσεις, μέσω υψηλότερων επιτοκίων στον διατραπεζικό δανεισμό.

Συγκεκριμένα ο πυλώνας II κινείται γύρω από τέσσερις βασικές αρχές:

- i. Πρόβλεψη διαδικασιών από τα πιστωτικά ιδρύματα για την εσωτερική αξιολόγηση της κεφαλαιακής επάρκειας και τη διαμόρφωση στρατηγικής για τη διατήρηση του επιπέδου ιδίων κεφαλαίων.
- ii. Καθιέρωση της εξουσίας εποπτικού ελέγχου, της αρτιότητας των διαδικασιών διαχείρισης κινδύνων των τραπεζών.
- iii. Δυνατότητα επιβολής από την αρμόδια εποπτική αρχή κεφαλαιακής απαίτησης για κάλυψη έναντι του πιστωτικού κινδύνου καθ' υπέρβαση του ελάχιστου ορίου σε συγκεκριμένα πιστωτικά ιδρύματα.
- iv. Καθιέρωση της εξουσίας έγκαιρης παρέμβασης των εποπτικών αρχών σε περίπτωση επιδείνωσης του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας ενός πιστωτικού ιδρύματος.

Οι προτάσεις του δεύτερου πυλώνα ενσωματώθηκαν στο ελληνικό τραπεζικό δίκαιο με την ΠΔ/ΤΕ 2595/20/8/2007. Με την πράξη αυτή έγινε καθορισμός των κριτηρίων που πρέπει να διέπουν τη Διαδικασία Αξιολόγησης Επάρκειας Εσωτερικού Κεφαλαίου (ΔΑΕΕΚ) των πιστωτικών ιδρυμάτων και της Διαδικασίας Εποπτικής Αξιολόγησης (ΔΕΑ) από την Τράπεζα της Ελλάδος. Στην ουσία θεσπίζει:

- Κριτήρια υπολογισμού της κεφαλαιακής επάρκειας ποιοτικού χαρακτήρα κάθε πιστωτικού ιδρύματος, ανάλογα με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά του.
- Την έννοια των «εσωτερικών κεφαλαίων», η οποία είναι ευρύτερη εκείνης των «εποπτικών» που υπολογίζονται με τις μεθόδους του Πυλώνα 1. Είναι δηλαδή τα κεφάλαια που το πιστωτικό ίδρυμα πρέπει να διαθέτει σε επάρκεια από πλευράς ποσότητας, ποιότητας και κατανομής, προκειμένου να αντιμετωπίσει κινδύνους που έχει αναλάβει ή πιθανόν να εκτεθεί. Τέτοιοι κίνδυνοι θεωρούνται ο κίνδυνος συγκέντρωσης, ο κίνδυνος στρατηγικής, ο κίνδυνος φήμης αλλά και εξωγενείς κίνδυνοι που απορρέουν από το θεσμικό, οικονομικό ή επιχειρηματικό περιβάλλον και δεν αντιμετωπίζονται από το Πλαίσιο 1.
- Τη διαδικασία αξιολόγησης της συμμόρφωσης του πιστωτικού ιδρύματος προς τις εποπτικές του υποχρεώσεις, η οποία θα αποτελεί αντικείμενο διαλόγου με την Τράπεζα της Ελλάδας, προκειμένου να γίνουν κατανοητές οι εφαρμοζόμενες μέθοδοι και διαδικασίες,

καθώς και η έγκαιρη αντιμετώπιση των αδυναμιών τους. Η Τράπεζα της Ελλάδος μπορεί να λαμβάνει τα εποπτικά μέτρα που προβλέπονται από τον Ν. 3601/2007 και αν κρίνει ότι με τα ήδη προβλεπόμενα μέτρα δεν αντιμετωπίζονται οι κίνδυνοι, μπορεί να επιβάλλει και πρόσθετες κεφαλαιακές απαιτήσεις. (Τράπεζα της Ελλάδας ΠΔ/ΤΕ 2595/20/8/2007)

4.3.3 Τρίτος Πυλώνας (Pillar III) – Πειθαρχία αγοράς (market discipline)

Ο τρίτος πυλώνας της Βασιλείας II, προσπαθώντας να ενισχύσει την πειθαρχία της αγοράς (market discipline) μέσω της διαφάνειας (disclosure), ορίζει την υποχρέωση των τραπεζικών ιδρυμάτων με διατάξεις που εισάγει, να γνωστοποιούν προς το εξωτερικό περιβάλλον στοιχεία και πληροφορίες που αφορούν το ύψος των αναλαμβανομένων κινδύνων, των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι αυτών των κινδύνων καθώς και τη στρατηγική που ακολουθείται. Παράλληλα, τα πιστωτικά ιδρύματα δεν υποχρεούνται να δημοσιεύουν απόρρητες πληροφορίες, οι οποίες εμπλέκουν άλλους αντισυμβαλλόμενους, αλλά και μπορεί να ζημιώσουν τον χρηματοπιστωτικό οργανισμό.

Με αυτό τον τρόπο οι επενδυτές, έχοντας πρόσβαση στις πληροφορίες, μπορούν να αξιολογήσουν τις επενδύσεις τους καλύτερα, αλλά και τους κινδύνους που πιθανόν να αντιμετωπίσουν. Οι υποχρεώσεις δημοσιοποίησης αφορούν σε γενικές γραμμές:

- i. Τους κινδύνους εκτίθενται τα πιστωτικά ιδρύματα.
- ii. Τις διαδικασίες διαχείρισής τους.
- iii. Την ποιότητα των στοιχείων των ιδίων κεφαλαίων που χρησιμοποιούνται για την κάλυψη των κινδύνων.

Ουσιαστικά με τον πυλώνα III συμπληρώνονται θέματα κεφαλαιακής επάρκειας του πυλώνα I και θέματα εποπτείας του πυλώνα II. Οι εποπτικές αρχές μπορεί να μην επιβάλλουν ειδική κεφαλαιακή απαίτηση για επιτοκιακό κίνδυνο του επενδυτικού χαρτοφυλακίου των τραπεζών, οι οποίες παρουσιάζουν σημαντικό κίνδυνο λόγω μεγάλων ανοιγμάτων μεταξύ ενεργητικού και παθητικού, αλλά παρακολουθούν με μεγάλη επιμέλεια την οικονομική κατάσταση της κάθε τράπεζας.

Η πιο ουσιαστική αλλαγή είναι η εισαγωγή νέου πλαισίου υπολογισμού των κεφαλαιακών απαιτήσεων έναντι του λειτουργικού κινδύνου με αντίστοιχες μεθοδολογίες μέτρησης.

4.4 Βασιλεία III (Basel III)

Με τα σύμφωνα της Βασιλείας I και II εισήχθησαν κανόνες προκειμένου να βελτιώσουν το χρηματοπιστωτικό σύστημα, να απορροφήσουν επικίνδυνους οικονομικούς κραδασμούς και να ενισχύσουν τη διαφάνεια των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων. Η Επιτροπή της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία «Basel Committee on Banking Supervision», προκειμένου να ανταποκριθεί στην χρηματοπιστωτική κρίση του 2008, παρουσίασε το αναθεωρημένο κανονιστικό πλαίσιο κανόνων και οδηγιών για την κεφαλαιακή επάρκεια των πιστωτικών ιδρυμάτων και το οποίο στηρίζεται σε δύο εκθέσεις :

- Basel III: A global regulatory framework for more resilient banks and banking systems, και
- Basel III: International framework for liquidity risk measurement, standards and monitoring. (*Χρήστος Γκόρτσος, «Βασιλεία III»: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος.*)

Με τις διατάξεις των δύο εκθέσεων, καθιερώνεται ένα νέο διεθνές κανονιστικό πλαίσιο για τις διεθνείς τράπεζες, το οποίο πρότεινε κανόνες για την ενδυνάμωση των κανόνων κεφαλαιακής επάρκειας και ρευστότητας σε παγκόσμιο επίπεδο, με τόνωση των τραπεζών και ενίσχυση της διαφάνειας.

Οι αλλαγές επιτελούνται σε μικροοικονομικό και σε μακροοικονομικό επίπεδο (micro & macro prudential). Αυτοί οι κανόνες αποβλέπουν στην ενδυνάμωση της κάθε τράπεζας ξεχωριστά και αφετέρου στην αντιμετώπιση των συστημικών κινδύνων. Οι κύριες μεταβολές του νέου κανονιστικού πλαισίου ανακοινώθηκαν το Σεπτέμβριο του 2010, μετά από πολύμηνες διαπραγματεύσεις στην Ελβετία, με στόχο εφαρμογής στο τέλος του 2019.

Στόχοι του νέου πλαισίου είναι:

1. Να βελτιώσει την ικανότητα του τραπεζικού τομέα στην απορρόφηση αρνητικών επιπτώσεων που προέρχονται από χρηματοοικονομικές ή οικονομικές κρίσεις.
2. Να βελτιώσει τον τρόπο διαχείρισης των κινδύνων από τις τράπεζες και τον τρόπο διακυβέρνησής τους.
3. Να βελτιώσει τη διαφάνεια στο τραπεζικό σύστημα.

Έμφαση για την επίτευξη αυτών των στόχων δίδεται στην κεφαλαιακή επάρκεια των τραπεζών σε συνδυασμό με την ρευστότητά τους. (*Απ. Γ. Χριστόπουλος-Ιωάννης Γ. Ντόκας «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας» Σελ. 200*)

Συγκεκριμένα, σύμφωνα με τη Βασιλεία III:

A) Αυξάνονται τα επίπεδα διαφάνειας και συνέπειας σχετικά με την κεφαλαιακή διάρθρωση:

1. Το κεφάλαιο Tier 1 συντίθεται κυρίως από κοινές μετοχές και παρακρατηθέντα κέρδη. Τα ίδια κεφάλαια χωρίζονται σε α) βασικά κεφάλαια, β) κύρια και πρόσθετα κεφάλαια, γ) συμπληρωματικά κεφάλαια, δ) κύρια και πρόσθετα κεφάλαια.
2. Θα υπάρξει εναρμόνιση των στοιχείων του Κεφαλαίου Tier 2 (που αποτελείται κυρίως από αποθεματικά, γενικές προβλέψεις, υβριδικά κεφάλαια, κλπ.)
3. Καταργείται το Κεφάλαιο Tier 3 (μεγαλύτερο εύρος απαιτήσεων μειωμένης εξασφάλισης κλπ.)

B) Ενδυναμώνεται το πλαίσιο κεφαλαιακής επάρκειας από πλευράς κάλυψης κινδύνων:

1. Αυξάνονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για το χαρτοφυλάκιο συναλλαγών (trading book), ώστε να αντιμετωπίζονται αποτελεσματικότερα κίνδυνοι που συνδέονται με αγοραπωλησίες συνθέτων χρηματοοικονομικών προϊόντων.
2. Θωρακίζονται οι κεφαλαιακές απαιτήσεις για πιστωτικά ανοίγματα αντισυμβαλλομένων που προέρχονται από παράγωγα προϊόντα του πιστωτικού ιδρύματος, συμφωνίες επαναγοράς κλπ.
3. Διευρύνονται τα ελάχιστα όρια κεφαλαιακών απαιτήσεων αναφορικά με τα ανωτέρω ανοίγματα.
4. Παρέχονται κίνητρα για τη μεταφορά των συμβολαίων παραγώγων OTC (Over-The-Counter) (παράγωγα προϊόντα των οποίων οι αγοραπωλησίες γίνονται εκτός χρηματιστηρίου) στους κύριους αντισυμβαλλομένους.
5. Παρέχονται κίνητρα για πιο σφιχτή διαχείριση κινδύνων αναφορικά με πιστωτικά ανοίγματα αντισυμβαλλομένων.

Γ) Εισάγεται απλοποιημένος δείκτης κεφαλαιακής εξάρτησης, ο οποίος θα λειτουργεί συμπληρωματικά του ήδη υφιστάμενου πλαισίου της Βασιλείας II. Ο δείκτης αυτός στοχεύει:

1. Να θέσει ελάχιστα όρια μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα. Ο δείκτης έχει σαν στόχο να μειωθεί ο δανεισμός των τραπεζών, οι οποίες λόγω του υπερβολικού δανεισμού αντιμετώπισαν

2. αρκετά προβλήματα στην περίοδο κρίσης. Ορίζεται δε ως η σχέση των βασικών ιδίων κεφαλαίων προς το σύνολο του ενεργητικού, συμπεριλαμβανομένων των εργασιών εκτός ισολογισμού και επί των παραγώγων προϊόντων και η οποία δεν πρέπει να υπερβαίνει το 3%.
3. Να εισάγει δικλείδες ασφαλείας για πιθανές αστοχίες, οι οποίες προέρχονται από υποδείγματα μέτρησης κινδύνου, μέσω της εφαρμογής πιο απλών μεθόδων μέτρησης που υπολογίζουν συνολικές κεφαλαιακές απαιτήσεις.

Δ) Εισάγονται μέτρα ενίσχυσης της διακράτησης κεφαλαίων προς αντιμετώπιση δυσμενών συνθηκών.

Ειδικότερα τα μέτρα έχουν σκοπό:

1. Να περιορίσουν τις υπέρμετρες διακυμάνσεις των ελάχιστων κεφαλαιακών απαιτήσεων.
2. Τον υπολογισμό προβλέψεων που θα βασίζεται περισσότερο στην προβολή στο μέλλον.
3. Την προστασία του χρηματοπιστωτικού ιδρύματος μακροπρόθεσμα, σε περιόδους υπέρμετρης πιστωτικής επέκτασης.
4. Τη χρήση δεδομένων μακροπρόθεσμα, για τον υπολογισμό αθέτησης.
5. Την υποχρεωτική χρήση των εκτιμήσεων LGD (Loss given default-Ζημία σε περίπτωση αθέτησης,) σε περιόδους οικονομικής ύφεσης.
6. Τη βελτίωση βαθμονόμησης των υποδειγμάτων μέτρησης κινδύνων που μετασχηματίζουν τις εκτιμώμενες ζημίες σε κεφαλαιακή απαίτηση.
7. Τη διενέργεια ασκήσεων προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, με πρόβλεψη άμβλυνσης των πιστωτικών ασφαλιστρών κινδύνου σε σενάρια που αφορούν περιόδους ύφεσης.
8. Την αλλαγή του λογιστικού χειρισμού της αναμενόμενης ζημίας.

Ε) Εισάγεται πρότυπο ελάχιστης ρευστότητας παγκοσμίως, για τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα, τα οποία δραστηριοποιούνται διεθνώς και περιλαμβάνεται Δείκτης Κάλυψης Ρευστότητας 30 ημερών.

Αυτό πρακτικά σημαίνει ότι τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα πρέπει να διατηρούν ικανά αποθέματα υψηλής ποιότητας ρευστοποιήσιμων περιουσιακών στοιχείων και να έχουν έτσι τη δυνατότητα να καλύπτουν εκροές 30 ημερών σε ακραίες καταστάσεις.

ΣΤ) Σε περίπτωση που υπάρχει σημαντική οικονομική ανάπτυξη οι τράπεζες είναι υποχρεωμένες να παρακρατούν υψηλότερο αποθεματικό από ότι προβλέπεται συνήθως, ώστε να ενισχύουν το Δείκτη Κεφαλαιακής επάρκειας.

Καταλήγοντας θα πρέπει να αναφερθεί και η άποψη των κύκλων που υποστηρίζουν ότι οι ρυθμιστικές αρχές με τις παρεμβάσεις τους, δημιουργούν προβλήματα στην πραγματική οικονομία και τις περισσότερες φορές ευθύνονται για τη δημιουργία των κρίσεων, ισχυριζόμενοι ότι μια πλήρως απελευθερωμένη αγορά κατανέμει τα κεφάλαια σε διαφορετικές επενδύσεις και όχι σε επενδύσεις αρρυθμιστες. Μάλιστα όταν η ρύθμιση είναι επιβεβλημένη θα πρέπει να περιορίζεται στο βαθμό που είναι απαραίτητη, διότι όσο είναι η ρύθμιση τόσο αυξάνεται το κόστος για τον ρυθμιζόμενο φορέα, με επιπτώσεις στο λειτουργικό κόστος.

Κεφάλαιο 5: Εποπτεία στην Ελλάδα

5.1 Εποπτεία Ελληνικών Τραπεζών

Η προληπτική εποπτεία του τραπεζικού συστήματος έχει μακρά ιστορία, ιδιαίτερα στις Ηνωμένες Πολιτείες, όπου αποτέλεσε σημαντικό τομέα άσκησης πολιτικής. Ο μεγάλος αριθμός πτωχεύσεων τραπεζών και μάλιστα στην περίοδο της Μεγάλης ύφεσης, αλλά και οι τραπεζικές κρίσεις στην δεκαετία του '30 και του '70 υπήρξαν η βασική αιτία, ώστε να ενταθεί η τραπεζική εποπτεία. Τελικός της στόχος είναι να ενισχυθεί η εμπιστοσύνη του κοινού στο τραπεζικό σύστημα εξασφαλίζοντας:

- (α) την σταθερότητα και ευρωστία των χρηματοοικονομικών οργανισμών,
- (β) την προστασία των οικονομικών μονάδων από ενδεχόμενη μονοπωλιακή ή ολιγοπωλιακή εκμετάλλευση,
- (γ) την ασφάλεια των καταθέσεων των μικρότερων και λιγότερο καλά πληροφορημένων πελατών.

(Προβόπουλος, Γ. και Π. Καπόπουλος (2001), «Η Δυναμική του χρηματοοικονομικού συστήματος, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική»)

Στην Ευρώπη, προκειμένου να ενισχυθεί η φερεγγυότητα των πιστωτικών ιδρυμάτων, να αντιμετωπισθεί η ρευστότητα και οι υπόλοιποι τραπεζικοί κίνδυνοι, θεσμοθετήθηκαν κρατικές παρεμβάσεις. Προκειμένου να επιτευχθεί ένα νέο σύστημα τραπεζικής εποπτείας, ιδρύθηκε ο Ενιαίος Μηχανισμός Εποπτείας (EME) «Single Supervisory Mechanism» (SSM), του οποίου κύριος στόχος είναι η ασφάλεια και η οικονομική ευρωστία των πιστωτικών ιδρυμάτων, η σταθερότητα του ευρωπαϊκού χρηματοοικονομικού τομέα, καθώς και η διασφάλιση της συνεχούς εποπτείας.

Ο EME συμπεριλαμβάνει την ΕΚΤ και τις εθνικές αρμόδιες Αρχές των χωρών που συμμετέχουν.

Η ΕΚΤ εποπτεύει άμεσα 120 εκ των σημαντικότερων τραπεζικών ομίλων που αντιπροσωπεύουν το 82% του συνόλου των στοιχείων ενεργητικού του τραπεζικού τομέα στην ευρωζώνη. Για όλες τις υπόλοιπες 3.500 τράπεζες η ΕΚΤ επίσης θα θέτει και θα επιβλέπει τα πρότυπα επιτήρησης και θα συνεργάζεται στενά με τις αρμόδιες εθνικές Αρχές για την εποπτεία των τραπεζών αυτών.

(Άρθρο «ΕΚΤ: Ξεκινά η εποπτεία 3.600 τραπεζών της ευρωζώνης» <http://www.newsonly.gr>)

Στην Ελλάδα, η εποπτεία των Ελληνικών χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων ασκείται από την Τράπεζα της Ελλάδος, σύμφωνα με το άρθρο 55 Α, όπως προβλέπεται από το Ν. 2609/1998 ΦΕΚ 101/ 11.05.1998 «Κύρωση ορισμένων διατάξεων του καταστατικού της Τράπεζας της Ελλάδος και άλλες διατάξεις», με στόχο τη σταθερότητα και την αποτελεσματικότητα και τη διαφάνεια του χρηματοπιστωτικού τομέα της οικονομίας. (σχετική ΠΔ/ΤΕ 2501/2002 «Ενημέρωση των συναλλασσομένων με τα πιστωτικά ιδρύματα για τους όρους που διέπουν τις συναλλαγές τους.», όπως ισχύει).

Σύμφωνα με τον Ν. 3601/2007 (άρθρα 25-29) και τις σχετικές Πράξεις Διοικητή της Τράπεζας της Ελλάδος (ΠΔ/ΤΕ 2587 έως και 2596/20.8.2007) αναλύονται οι εποπτικές λειτουργίες της Τράπεζας της Ελλάδος, που αφορούν τον έλεγχο της φερεγγυότητας, της ρευστότητας, της κεφαλαιακής επάρκειας και της συγκέντρωσης κινδύνων, την επάρκεια της εταιρικής διακυβέρνησης, περιλαμβανομένων των συστημάτων εσωτερικού ελέγχου και διαχείρισης κινδύνων, καθώς και τις στρατηγικές και τις διαδικασίες για τη διασφάλιση της διατήρησης των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων στο επίπεδο που απαιτείται για την κάλυψη των κινδύνων που αναλαμβάνουν. (*Τράπεζα της Ελλάδος, ΠΛΑΙΣΙΟ «Οι εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος στο νέο χρηματοοικονομικό περιβάλλον»*)

Η αρμοδιότητα εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων περιλαμβάνει τη θέσπιση υποχρεωτικών κανόνων και την παρακολούθηση της εφαρμογής τους, ήτοι την παροχή της άδειας λειτουργίας του πιστωτικού ιδρύματος, τον έλεγχο της καταλληλότητας του Διοικητικού Συμβουλίου του, της Διοίκησης και των στελεχών που εκπληρώνουν βασικές λειτουργίες, την απαίτηση λήψης διορθωτικών μέτρων, καθώς και την επιβολή κυρώσεων, περιλαμβανομένης και της ανάκλησης της άδειας λειτουργίας των πιστωτικών ιδρυμάτων. (*ΠΔ/ΤΕ 2603, 2604/2008, 2602/2008*)

Ο Ν. 3601/2007, ΦΕΚ 178/01.08.2007 «Ανάληψη και άσκηση δραστηριοτήτων από τα πιστωτικά ιδρύματα, επάρκεια ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων και των επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και λοιπές διατάξεις.» στα πλαίσια της «Βασιλείας II», ενσωματώνει στην ελληνική τραπεζική νομοθεσία τις διατάξεις των Οδηγιών του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου (αριθμ. 2006/48/ΕΚ), σχετικά με την ανάληψη και την άσκηση δραστηριότητας από τα πιστωτικά ιδρύματα (L 177/30.6.2006) και 2006/49/ΕΚ για την επάρκεια των ιδίων κεφαλαίων των επιχειρήσεων επενδύσεων και των πιστωτικών ιδρυμάτων (L 177/30.6.2006) και αποβλέπει να φέρει τις εποπτικές κεφαλαιακές απαιτήσεις όσο το δυνατόν πλησιέστερα στο οικονομικό κεφάλαιο των τραπεζών.

Ο Ν. 4021/2011 ενσωματώνει τις διατάξεις της Οδηγίας 2009/111/ΕΚ (CRD II), οι οποίες τροποποιούν τον Ν. 3601/2007 και αφορούν τα εξής:

- ορίζεται η έννοια των σημαντικών υποκαταστημάτων πιστωτικών ιδρυμάτων.
- καθιερώνεται ο θεσμός του «σώματος εποπτών», η οποία είναι ομάδα αποτελούμενη από τις εποπτικές αρχές πιστωτικών ιδρυμάτων με παρουσία σε άλλα κράτη-μέλη ή τρίτες χώρες.
- Η Τράπεζα της Ελλάδος υποχρεούται να υιοθετεί τις κατευθυντήριες γραμμές και συστάσεις της Ευρωπαϊκής Τραπεζικής Αρχής, καθώς και να συμμετέχει στις δραστηριότητές της.
- καθορίζεται το πλαίσιο συνεργασίας των αρμόδιων εποπτικών αρχών.
- Ενσωματώνονται ορισμένες διατάξεις της Οδηγίας 2010/76/ΕΕ, σχετικά με τα μέτρα του Πυλώνα II Ν. 3601/2007 άρθρο 62, καθώς και τα κριτήρια που καθορισμού του κατάλληλου επιπέδου των ιδίων κεφαλαίων των πιστωτικών ιδρυμάτων.
- Ενσωματώνονται οι διατάξεις της Οδηγίας 2009/110/ΕΚ για τη ρύθμιση και εποπτεία ηλεκτρονικού χρήματος.
- Ενισχύεται το πλαίσιο εποπτείας των πιστωτικών ιδρυμάτων και ειδικότερα ενισχύονται σημαντικά οι εποπτικές αρμοδιότητες της Τράπεζας της Ελλάδος.
- Με την ΠΔ/ΤΕ 2651/20-1-2012, επανακαθορίζονται και συμπληρώνονται οι υποχρεώσεις περιοδικής υποβολής εποπτικής φύσεως στοιχείων και πληροφοριών από τα πιστωτικά ιδρύματα, προς την Τράπεζα της Ελλάδος και καθορίζονται τα πρόσωπα που έχουν ειδική σχέση με το πιστωτικό ίδρυμα .

5.2 Ανάλυση κινδύνων των Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Τα τελευταία χρόνια οι χρηματοπιστωτικοί οργανισμοί και ειδικότερα οι τράπεζες έχουν διευρύνει τις δραστηριότητές τους τόσο στις αναπτυσσόμενες χώρες, όσο και στις ανεπτυγμένες χώρες. Επίπτωση αυτής της διεύρυνσης είναι η χρήση μεγάλης ποικιλίας από χρηματοοικονομικά εργαλεία που οδηγεί στην αύξηση των κινδύνων που μπορεί να προκύψουν. (Στ. Β. Θωμαδάκης-Μαν. Δ. Ξανθάκης «Αγορές Χρήματος & κεφαλαίου» σελ. 291)

Οι τραπεζικοί κίνδυνοι σχετίζονται με κάθε δραστηριότητα, που συνεπάγεται μελλοντικές εισροές ή εκροές, το καθαρό αποτέλεσμα των οποίων είναι αβέβαιο εκ των προτέρων.

Η αξιολόγηση και επιμέτρησή τους πρέπει να γίνεται με κατάλληλες μεθόδους, ώστε να επιτυγχάνεται η καλύτερη διαχείρισή τους, καθώς και ο υπολογισμός επαρκούς κεφαλαίου για την κάλυψή τους.

Επειδή η ανάληψη των κινδύνων είναι στενά συνδεδεμένη με τη φύση των τραπεζικών εργασιών, μπορούμε να τους ταξινομήσουμε εννοιολογικά σε τρεις κύριες κατηγορίες:

- Πιστωτικός κίνδυνος (credit risk)
- Κίνδυνος αγοράς (market risk) και
- Λειτουργικοί κίνδυνοι (operational risk)

1. Ο Πιστωτικός κίνδυνος αφορά την ζημία ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος και οφείλεται στην αδυναμία του αντισυμβαλλομένου να αποπληρώσει ένα δάνειο ή να εκπληρώσει εν γένει οικονομικές του υποχρεώσεις. Τέτοιου είδους εξελίξεις μπορεί να δημιουργήσουν σημαντικές ζημίες και επιδείνωση των οικονομικών του μεγεθών και κάτω από ορισμένες προϋποθέσεις, να διακυβευθεί η ίδια η ύπαρξή του.

Ο πιστωτικός κίνδυνος μπορεί να θεωρηθεί ως η συνισταμένη τεσσάρων επιμέρους κινδύνων:

- **του κινδύνου πτώχευσης (default risk)**, ο οποίος αναφέρεται στην πιθανότητα πτώχευσης των πιστούχων ενός πιστωτικού ιδρύματος.
- **του κινδύνου ανοίγματος (exposure risk)**, ο οποίος αναφέρεται στο συνολικό ποσό που αυτό είναι εκτεθειμένο σε πιστωτικό κίνδυνο.
- **του κινδύνου ανάκτησης σε περίπτωση πτώχευσης (recovery risk)**, ο οποίος αναφέρεται στο ποσοστό ικανοποίησης της τράπεζας από το συνολικό ποσό που είναι εκτεθειμένο σε κίνδυνο σε περίπτωση πτώχευσης του πιστούχου. Το ποσοστό αυτό είναι συνάρτηση της αξίας των εξασφαλίσεων της τράπεζας καθώς και της σειράς ικανοποίησής της.
- **του κινδύνου περιθωρίων (credit spread risk)**, ο οποίος αναφέρεται στην πιθανότητα μείωσης της αξίας μίας πιστοδότησης ως αποτέλεσμα της αύξησης των πιστωτικών περιθωρίων και της τιμολόγησής της σε τιμές αγοράς. (Φαίδων Καλφάογλου, «Υποδείγματα Μέτρησης Πιστωτικού Κινδύνου» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών)

2. Ο κίνδυνος αγοράς είναι ο κίνδυνος που σχετίζεται με την αβεβαιότητα της αξίας των τίτλων του χαρτοφυλακίου, οφειλόμενη στη μεταβλητότητα (volatility) των αγοραίων τιμών του ενεργητικού, λόγω δυσμενούς μεταβολής της τιμής ενός αξιόγραφου, των επιτοκίων, της ρευστότητας

της αγοράς, τιμών εμπορευμάτων και συναλλαγματικών ισοτιμιών. Οι κίνδυνοι της αγοράς διακρίνονται στις ακόλουθες τέσσερις κατηγορίες:

- Συναλλαγματικός κίνδυνος (exchange risk) που οφείλεται στις μεταβολές των συναλλαγματικών ισοτιμιών.
- Κίνδυνος αξιόγραφων (equity risk), λόγω μεταβολής των τιμών των μετοχών.
- Κίνδυνος επιτοκίων (interest rate risk), όπου είναι ο κίνδυνος αγοράς που οφείλεται στις μεταβολές των επιτοκίων αγοράς.
- Κίνδυνος εμπορευμάτων, (commodity risk) που οφείλεται στην μεταβολή των τιμών των αγαθών που διαπραγματεύονται σε οργανωμένες αγορές

3. Λειτουργικός κίνδυνος (operational risk)

Σύμφωνα με τον ορισμό που έχει δοθεί από την Επιτροπή Βασιλείας, λειτουργικός κίνδυνος ορίζεται ως ο κίνδυνος ζημιών που προκύπτουν από την ανεπάρκεια ή αποτυχία εσωτερικών διαδικασιών, ατόμων και συστημάτων ή από εξωτερικά γεγονότα. (*wikipedia, operational risk*).

Ο ορισμός είναι τόσο ευρύς που στην πραγματικότητα δεν μπορεί να προσφέρει κάποια βοήθεια στην αναγνώριση του λειτουργικού κινδύνου, καθώς επίσης δεν εξηγεί τη σχέση του λειτουργικού κινδύνου με τις άλλες μορφές κινδύνου.

Ο λειτουργικός κίνδυνος περιλαμβάνει νομικούς κινδύνους, αλλά αποκλείει τον κίνδυνο φήμης που είναι ενσωματωμένος σε όλα τα τραπεζικά προϊόντα και τις δραστηριότητες. (*European Banking Authority-Ευρωπαϊκή Αρχή Τραπεζών*), εξαιτίας δε, της ιδιαίτερης και πολύπλοκης φύσης του είναι πολύ δύσκολο να μετρηθεί και να ποσοτικοποιηθεί. Τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα έχουν υποστεί απώλειες που οφείλονται στον λειτουργικό κίνδυνο, μόλις τα τελευταία έτη έχουν προχωρήσει σε μία οργανωμένη διαχείριση του και σε μία προσπάθεια μέτρησης του κινδύνου αυτού.

Ο λειτουργικός κίνδυνος οφείλεται συνήθως:

- Στον ανθρώπινο παράγοντα και αναφέρεται σε ζημίες που ενδεχομένως προκαλούνται από εργαζόμενους του τραπεζικού οργανισμού.
- Στα πληροφοριακά ή μηχανολογικά συστήματα (informational systems, hardware), τα οποία λόγω απρόβλεπτης κατάρρευσής τους ή παραβίασής τους, μπορούν να προκαλέσουν χρηματικές απώλειες
- Στους εξωτερικούς παράγοντες (externals events), οι οποίοι προκαλούν απώλειες που

οφείλονται κυρίως σε φυσικές καταστροφές αλλά και σε δολιοφθορά από άτομα που δεν εμπλέκονται άμεσα με το πιστωτικό ίδρυμα.

Η καλύτερη προστασία εναντίον των λειτουργικών κινδύνων είναι η μείωση πλεοναζόντων συστημάτων, καθώς επίσης η πραγματοποίηση εσωτερικών ελέγχων.

(Άρθρο Γ. Ακκιζίδη – Λ. Καλυβά, «Πώς αντιμετωπίζεται ο λειτουργικός κίνδυνος.», *Εφημερίδα Καθημερινή*)

5.3 Κεφαλαιακή επάρκεια των Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων

Λόγω της χρηματοοικονομικής κρίσης του 2008 και προκειμένου να αποφευχθούν παρόμοια προβλήματα, ξεκίνησε μια προσπάθεια αυστηρότερης ρύθμισης του χρηματοπιστωτικού τομέα. Οι ρυθμιστικές παρεμβάσεις των εποπτικών αρχών προκειμένου να εξασφαλίσουν αφενός μεν τη σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος, αφετέρου την ενίσχυση της εμπιστοσύνης του κοινού, είχαν σαν στόχο την ενίσχυση τη κεφαλαιακής τους επάρκειας.

Θα έπρεπε δηλαδή οι τράπεζες να επιβάλλουν κανόνες κεφαλαιακών απαιτήσεων, να τηρούν δηλαδή, ένα συγκεκριμένο δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας έτσι ώστε να απορροφηθούν ζημίες από κινδύνους στους οποίους εκτίθενται και που εκδηλώνονται κατά την διάρκεια της λειτουργίας των. Οι κανόνες για την επιβολή κεφαλαιακών απαιτήσεων και συγκεκριμένα η κεφαλαιακή τους επάρκεια αποτελούν δίκτυο ασφαλείας του τραπεζικού συστήματος, το οποίο αποβλέπει στη διασφάλιση της σταθερότητας του τραπεζικού συστήματος.

Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας είναι ο λόγος του κεφαλαίου μιας επιχείρησης προς τα δάνεια τα οποία έχει χορηγήσει και είναι ο σημαντικότερος χρηματοοικονομικός δείκτης που χρησιμοποιείται για την αξιολόγηση της καλής χρηματοοικονομικής κατάστασης των τραπεζών.

Σε περίπτωση όμως τραπεζικού πανικού οι καταθέτες θα αποσύρουν τις καταθέσεις τους και θα διαταραχθεί η κεφαλαιακή τους επάρκεια. Άρα λοιπόν, κατασταλτικά μέτρα αποτελούν η προστασία των καταθετών από την ασύμμετρη πληροφόρηση, προκειμένου να αποφευχθεί τραπεζικός πανικός, καθώς και προστασία της ρευστότητας, η οποία δεν προέρχεται από τα κεφάλαια της τράπεζας αλλά από τις καταθέσεις των πελατών της.

Η αύξηση μετοχικού κεφαλαίου προσφέρει σε μια τράπεζα τη ρευστότητα που χρειάζεται.

(Άρθρο Γ. Καρακατσάνη, «Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – capital ratio» *Ιστολόγιο «Οικονομικά»*)

Από την 1η Ιανουαρίου 2014 οι τράπεζες της ΕΕ γίνονται ισχυρότερες, διότι το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο με αλλαγές που υπερψήφισε, ενισχύει τις κεφαλαιακές απαιτήσεις των τραπεζών ώστε να μπορούν αυτές να αντιμετωπίζουν καλύτερα τις κρίσεις, ενώ θα ισχυροποιήσουν και τους κανόνες εποπτείας τους.

Πιο συγκεκριμένα θα πρέπει να διατηρούν ένα κατ' ελάχιστον 8% κεφαλαίων καλής ποιότητας, εκ των οποίων περισσότερο από το ήμισυ (4,5% των συνολικών κεφαλαίων της τράπεζας) θα πρέπει να είναι Κατηγορίας 1, της υψηλότερης δηλαδή ποιότητας με το χαμηλότερο κίνδυνο (από 2% που είναι σήμερα). Τα κεφάλαια αυτά θα πρέπει να ρευστοποιούνται εύκολα, δηλαδή να μπορούν άμεσα να μετατραπούν σε μετρητά για να καλύψουν τις ανάγκες των καταθετών και πιστωτών σε περιπτώσεις έκτακτης ανάγκης. Οι τράπεζες θα υποχρεούνται επιπλέον να διατηρούν ένα "απόθεμα ασφαλείας διατήρησης κεφαλαίου" για την απορρόφηση των όποιων ζημιών και την προστασία του κεφαλαίου τους, καθώς και "αντικυκλικά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας" τα οποία θα διασφαλίζουν ότι σε περιόδους οικονομικής ανάπτυξης θα σχηματίζεται μία επαρκής κεφαλαιακή βάση ώστε να μπορούν οι τράπεζες να συνεχίζουν να παρέχουν πιστώσεις σε περιόδους κρίσεων.

(Πηγή Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Δελτίο Τύπου, 16-04-2013 «Το ΕΚ εγκρίνει το πακέτο μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση των ευρωπαϊκών τραπεζών.»)

5.4 Αξιολόγηση Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος κατά τη διάρκεια της κρίσης.

5.4.1 Αξιολόγηση των Ελληνικών Τραπεζών από τους τρεις μεγάλους οίκους αξιολόγησης

Η απόφαση του Ευρωπαϊκού Συμβουλίου για την ένταξη της Ελλάδας στη ζώνη του ευρώ την 01/01/2001, είναι χωρίς αμφισβήτηση ο πιο σημαντικός σταθμός στην ιστορία της χώρας. Η συμμετοχή της Ελλάδας ως πλήρες μέλος στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαμορφώνει νέες συνθήκες για την ελληνική οικονομία, οι οποίες εμφανίζονται κατ' αρχάς μάλλον αισιόδοξες, κυρίως από τον υψηλό ρυθμό ανάπτυξης στην Ελλάδα και συγχρόνως αξιολογείται με την είσοδό της από διεθνείς οίκους αξιολόγησης (Moody's, S&P και Fitch).

Σύμφωνα με δημοσιεύματα του ελληνικού Τύπου, παραμονές της ένταξης της Ελλάδας στην ΟΝΕ, ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Moody's Investors Service σε έκθεσή του, εντάσσει την Ελλάδα στην κορυφαία κατηγορία αξιολόγησης των κεφαλαιαγορών, την Aaa/Prime-1 και

προεξοφλεί την είσοδο της χώρας μας στην Οικονομική και Νομισματική Ένωση.

aa	Άριστης ποιότητας ομόλογα με το χαμηλότερο ποσοστό επενδυτικού κινδύνου
Aa1 / Aa3	Υψηλής ποιότητας ομόλογα με πολύ χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο
A1 / A3	Υψηλής ποιότητας ομόλογα με χαμηλό πιστωτικό κίνδυνο
Baa1 / Baa3	Μεσαίας ποιότητας ομόλογα με πολύ σημαντικό πιστωτικό κίνδυνο
Ba1 / Ba3	Ομόλογα που το μέλλον τους δεν μπορεί να προβλεφθεί και να εξασφαλιστούν οι αποδόσεις τους
B1 / B3	Ομόλογα τα οποία απέχουν από τον επιθυμητό τύπο επένδυσης
Caa1 / Caa3	Ομόλογα χαμηλής πιστοληπτικής ικανότητας με πολύ υψηλό κίνδυνο
Ca	Ομόλογα τα οποία θεωρούνται έντονα κερδοσκοπικά μη μπορώντας να εκπληρώσουν τις υποχρεώσεις τους
AAA	Ομόλογα με την υψηλότερη βαθμολογία. Ικανότητα ισχυρή στην πληρωμή των τόκων και στην καταβολή του αρχικού κεφαλαίου
AA+ / AA-	Ομόλογα με ισχυρή ικανότητα στην πληρωμή των τόκων και στην καταβολή του αρχικού κεφαλαίου αλλά είναι κατά ένα μέρος πιο ευαίσθητο στις αρνητικές μεταβολές από τα AAA
A+ / A-	Ομόλογα υψηλής ικανότητας πληρωμής τόκων και κεφαλαίου αλλά πιο ευάλωτα στις συνέπειες από αλλαγές στις οικονομικές συνθήκες ή συγκυρίες
BBB+ / BBB-	Ομόλογα με επαρκή πιστοληπτική ικανότητα
BB+ / BB-	Ομόλογα αξιόπιστα, ενέχουν όμως στοιχεία κερδοσκοπίας
B+ / B-	Ομόλογα πιο κερδοσκοπικά από την κατηγορία BB
CCC	Ομόλογα με έντονο κερδοσκοπικό χαρακτήρα, με κίνδυνο απώλειας τόκων και αρχικού κεφαλαίου
CC	Τα πιο κερδοσκοπικά ομόλογα με υψηλό κίνδυνο
SD	Ομόλογα που αθετούν τις συμβατικές υποχρεώσεις
D	Ομόλογα που αθετούν οποιαδήποτε πληρωμή τόκων και αρχικού κεφαλαίου

Πίνακας 10 « Σύστημα αξιολόγησης Standard & Poor's και Fitch» Πηγή: wikipedia.org

5.4.2 Υποβαθμίσεις του Ελληνικού Τραπεζικού Συστήματος

Κάποια χρόνια αργότερα, η Ελλάδα ήρθε αντιμέτωπη όχι μόνο με την υποβάθμιση της πιστοληπτικής της ικανότητας, αλλά και με την υποβάθμιση του τραπεζικού της συστήματος από τους ίδιους οίκους αξιολόγησης, λόγω των ανεξέλεγκτων κρατικών δαπανών, του

συνεχούς δανεισμού, της αύξησης του δημοσιονομικού ελλείμματος και του χρέους της.

Στις 08/12/2009 ο διεθνής οίκος αξιολόγησης Fitch υποβαθμίζει πρώτος το Ελληνικό Τραπεζικό Σύστημα, σε BBB+ με αρνητική προοπτική, επικαλούμενη την επιδείνωση της δημοσιονομικής κατάστασης στο «πιο αδύναμο κράτος της ευρωζώνης».

«Η υποβάθμιση αυτή υποδεικνύει την αβεβαιότητα που επικρατεί σε μεσοπρόθεσμο ορίζοντα σχετικά με τα δημόσια οικονομικά της χώρας δεδομένης της περιορισμένης αξιοπιστίας των δημοσιονομικών θεσμών και του θεσμικού πλαισίου στην Ελλάδα, τα οποία επιδεινώνονται από τις ανησυχίες σχετικά με τις πιθανότητες μιας ισορροπημένης και βιώσιμης οικονομικής ανάπτυξης», αναφέρει η Fitch. (Άρθρο Ναυτεμπορική στις 8/12/2009).

Η Standard & Poor's ταυτόχρονα μείωσε την αξιολόγηση της Ελλάδας κατά μια βαθμίδα, στο BBB- από A-, διατηρώντας αρνητικό outlook.

Η υποβάθμιση των Ελληνικών Τραπεζών, το δημοσιονομικό πρόβλημα της χώρας, η επιτήρηση της ελληνικής οικονομίας είχε σαν αποτέλεσμα πτώση του Χρηματιστηρίου Αθηνών με μεγάλες απώλειες σε ποσοστό 3,26%.

Το κλίμα υποβάθμισης συνεχίζεται και κατά το 2010, με την πιστοληπτική ικανότητα των ελληνικών τραπεζών να χειροτερεύει, λόγω του αρνητικού κλίματος που επικρατεί στις αγορές.

Οι ελληνικές τράπεζες παραμένουν εξαρτημένες σε μεγάλο βαθμό από την έκτακτη ρευστότητα της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας (ΕΚΤ) με εγγυήσεις του Ελληνικού Δημοσίου, υπερβαίνοντας τα ανεκτά όρια εν συγκρίσει με το μέγεθός τους (μέσος όρος 8,4% του ενεργητικού τους - μέσος όρος για τις ευρωπαϊκές τράπεζες 3,5%), αποδοκιμάζονται από αναλυτές, εποπτικές αρχές και οίκους πιστοληπτικής αξιολόγησης και συγχρόνως η ελληνική οικονομία εισέρχεται σε περιπέτειες με την αποκάλυψη ενός τεράστιου δημοσιονομικού προβλήματος που συμπαρασύρει τα πάντα στην απαξίωση.

(Γιώργος Μιχαλόπουλος, «Χρηματοδότηση των ελληνικών τραπεζών στη διάρκεια της κρίσης», σελ. 241)

Τον Ιούλιο του 2010 διεξήχθη η ευρωπαϊκή άσκηση προσομοίωσης ακραίων καταστάσεων, στην οποία συμμετείχαν οι έξι μεγαλύτεροι ελληνικοί τραπεζικοί όμιλοι, σε σύνολο 91 ευρωπαϊκών τραπεζών, περιλαμβάνοντας διάφορα σενάρια. Η άσκηση αφορούσε τη διετία 2010-2011. Τα stress tests για τις ελληνικές τράπεζες έδειξαν ότι οι μεγάλοι ελληνικοί ιδιωτικοί τραπεζικοί όμιλοι είχαν επαρκή κεφαλαιακή επάρκεια (Tier I ratio) ακόμα και στο δυσμενέστερο υπό εξέταση σενάριο. Το τεστ προέβλεπε ένα κούρεμα για τα ελληνικά

ομόλογα της τάξης του 23,1% στο χαρτοφυλάκιο συναλλαγών. Αυτά αποτελούσαν το 6,7% του συνόλου των ελληνικών κρατικών ομολόγων στην κατοχή τους. Η συνολική ονομαστική αξία της έκθεσης των ελληνικών υπό έλεγχο τραπεζών σε ελληνικά ομόλογα ήταν €56,15 δις (Blundell-Wignall and Slovik (2010)).

(Γκίκας Χαρδούβελης, «Η ελληνική και ευρωπαϊκή κρίση και η νέα αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης.»)

Στις 3/12/2010, ο οίκος αξιολόγησης Standard & Poor's ανακοίνωσε ότι ενδέχεται να υποβαθμίσει την πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας σε CreditWatch από BB+, εκτιμώντας ότι τη σύσταση ενός μόνιμου μηχανισμού στήριξης ενδέχεται να ζημιωθούν οι ιδιώτες κάτοχοι ομολόγων. Η μακροπρόθεσμη πιστοληπτική αξιολόγηση της χώρας τοποθετήθηκε σε καθεστώς πιστοληπτικής επιτήρησης «CreditWatch» με αρνητικές συνέπειες από BB+, όπως ανακοίνωσε η Standard & Poor's.

Τον Ιανουάριο του 2011, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δανείζεται από την ΕΚΤ ένα ποσό μεγαλύτερο των €90 δις και διπλασιάζεται στη διάρκεια της ελληνικής κρίσης. Μια κύρια αιτία ήταν η απώλεια καταθέσεων στη διάρκεια του 2010 της τάξης των €30 δις, και κυρίως του παγώματος της διατραπεζικής αγοράς για τις ελληνικές τράπεζες.

Στις 14 Ιανουαρίου 2011, η Fitch Ratings υποβαθμίζει την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας κατά μία βαθμίδα σε BB+ από BBB-, με το outlook της αξιολόγησης να είναι αρνητικό. Αν και διαφαίνεται οικονομική και δημοσιονομική απόδοση της Ελλάδας, η προσπάθεια δημοσιονομικής προσαρμογής θα πρέπει να διατηρηθεί για μερικά χρόνια ακόμη, ώστε να αποκατασταθεί σε μεγάλο βαθμό η πιστοληπτική αξιοπιστία της χώρας.

Στις 20 Μαΐου 2011 ο οίκος αξιολόγησης Fitch Ratings προχώρησε σε υποβάθμιση της μακροπρόθεσμης πιστοληπτικής ικανότητας της Ελλάδας κατά τρεις βαθμίδες, σε B+ από BB+ και συγχρόνως ανακοινώνει ότι έχει θέσει την αξιολόγηση της χώρας σε καθεστώς πιστοληπτικής επιτήρησης, με πιθανές αρνητικές συνέπειες (Rating Watch Negative - RWN), διότι δεν έχει επιτευχθεί ο στόχος στα φορολογικά έσοδα.

Στις 13 Ιουλίου 2011, ο ίδιος οίκος υποβαθμίζει κατά τρεις βαθμίδες την μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας, από B+ σε CCC, επικαλούμενη απουσία αξιόπιστου προγράμματος από την Ε.Ε. και το ΔΝΤ για την Ελλάδα.

Στις 22 Φεβρουαρίου 2012 οι ελληνικές τράπεζες υποβαθμίζονται από CCC σε C, λόγω της ανακοίνωσης του Eurogroup για το δεύτερο πρόγραμμα χρηματοδότησης της Ελλάδας, στο οποίο περιλαμβάνεται το PSI αλλά και μετά από την ανακοίνωση της ελληνικής κυβέρνησης για τους όρους της προτεινόμενης ανταλλαγής ομολόγων και το οποίο αναγνωρίζει ότι έχει

επιτευχθεί μια κοινή συμφωνία μεταξύ των ελληνικών αρχών και του ιδιωτικού τομέα για τους γενικούς όρους της συμμετοχής του ιδιωτικού τομέα (PSI) στην προσφορά ανταλλαγής, που περιλαμβάνει ονομαστικό κούρεμα 53,5% στην ονομαστική αξία των ελληνικών κρατικών ομολόγων.

Την Παρασκευή 9 Μαρτίου 2012 υποβαθμίζονται οι ελληνικές τράπεζες από C σε RD (επιλεκτική χρεοκοπία- restrictive default), αφού η Ελλάδα και η Ευρωζώνη ανακοίνωσαν ότι η ανταλλαγή των ελληνικών ομολόγων θα προχωρήσει κανονικά. Σύμφωνα με τη Fitch και όπως εκτιμάται από φορείς της αγοράς, η ζημιά σε σχέση με τους αρχικούς όρους και συνθήκες των ομολόγων που περιλαμβάνονται στην ανταλλαγή εκτιμάται να είναι περίπου 74%.

Μετά από την ολοκλήρωση της ανταλλαγής χρέους και την έκδοση νέων τίτλων, η Fitch, στις 13 Μαρτίου 2012 αναβαθμίζει τη μακροπρόθεσμη πιστοληπτική ικανότητα της Ελλάδας κατά έξι βαθμίδες, στο επίπεδο B- και δίνει outlook (προοπτική) σταθερό, από Restricted Default (RD) που ήταν προηγουμένως.

Στις 14 Μαΐου 2013 ο οίκος αξιολόγησης Fitch αναβάθμισε το αξιόχρεο της Ελλάδας σε B- από CCC και σύμφωνα με το σκεπτικό του οίκου, ο κίνδυνος εξόδου της Ελλάδας από την Ευρωζώνη έχει μειωθεί. Ο οίκος αξιολόγησης σημειώνει ακόμη ότι μετά την αναδιάρθρωσή του ελληνικού χρέους και την επαναγορά ελληνικών ομολόγων, ο κίνδυνος χρεοκοπίας σε βάρος των ιδιωτών ομολογιούχων έχει υποχωρήσει. Η Ελλάδα αξιολογείται με B- από την Standard & Poor's και με C από τη Moody's.

Στις 30 Νοεμβρίου 2013, η Moody's αναβαθμίζει την Ελλάδα σε Caa3 από C, διότι σύμφωνα με τον οίκο «Ο προϋπολογισμός του 2014 εξισορροπεί το εύθραυστο κοινωνικό και πολιτικό περιβάλλον της χώρας με τις δεσμεύσεις της προς τους διεθνείς πιστωτές της», αναφέρεται στην ανακοίνωση της Moody's. Ως εκ τούτου, ο οίκος αξιολόγησης εκτιμά ότι «ο προϋπολογισμός θα παραμείνει επικεντρωμένος στα έσοδα από διαρθρωτικές αλλαγές και όχι από περαιτέρω περικοπές δαπανών».

Και «η ελληνική κυβέρνηση παραμένει δεσμευμένη να έχει πρωτογενές πλεόνασμα κοντά στο 1,5% του ΑΕΠ το 2014». (Άρθρο, 30/11/ 2013, «Ναυτεμπορική»)

Στις 02.08.2014 ο οίκος αξιολόγησης Moody's αναβάθμισε την πιστοληπτική αξιολόγηση των τραπεζών μας, σε Caa1 από Caa3, επικαλούμενος τη σημαντική βελτίωση της δημοσιονομικής θέσης της Ελλάδας και στην εκτίμησή της ότι η κυβέρνηση παραμένει

προσηλωμένη στη δημοσιονομική προσαρμογή, προβλέποντας σταδιακή μείωση της σχέσης χρέους προς το ΑΕΠ, η οποία αναμένεται να κορυφωθεί φέτος και να αρχίσει να μειώνεται από το 2015.

Η Τράπεζα της Ελλάδος στα πλαίσια αυτών των αξιολογήσεων και προκειμένου να αποφευχθεί χρεωκοπία των ελληνικών τραπεζών, επέδειξε αυξημένα αντανακλαστικά από την αρχή της κρίσης, εντείνοντας την εφαρμογή των εποπτικών κριτηρίων και ενδυναμώνοντας την παρακολούθηση των εγχώριων τραπεζών.

Κεφάλαιο 6

Χρηματοοικονομική Ανάλυση Ελληνικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων από το 2008-2014.

6.1 Ο σκοπός και το δείγμα της έρευνας

Σκοπός της έρευνάς μας είναι αφενός μια ανασκόπηση του τραπεζικού συστήματος, αφετέρου η αναλυτική αποτύπωση του ρόλου και της επίδρασης των κανονιστικών πλαισίων (Βασιλεία I, II, III), τα οποία αποσκοπούν στην αποτελεσματική εποπτεία και σταθερότητα του τραπεζικού συστήματος.

Συγχρόνως θα γίνει χρηματοοικονομική ανάλυση των κυριοτέρων Ελληνικών Συστημικών Τραπεζικών Ιδρυμάτων, για το χρονικό διάστημα από 2008-2014, όπως διαμορφώθηκαν μετά τις συγχωνεύσεις στο διάστημα 2008-2014.

Ως συστημικό χρηματοπιστωτικό ίδρυμα (SIFI) (systemically important financial) χαρακτηρίζεται ένα ίδρυμα, του οποίου μια οικονομική αποτυχία μπορεί να προκαλέσει οικονομική κρίση. Ο βαθμός διασύνδεσης μεταξύ των χρηματοπιστωτικών ιδρυμάτων είναι σχεδόν εντελώς άγνωστος σε οποιαδήποτε συγκεκριμένη χρονική στιγμή. Όταν η οικονομική κρίση ξεσπά, είναι συγχρόνως εξαιρετικά απρόβλεπτη και ως εκ τούτου για τα ακριβή αίτια της μετάδοσης της κρίσης μπορούμε μόνο να μιλήσουμε αποτελεσματικά, μετά το οικονομικό γεγονός.

Το δείγμα της έρευνας είναι οι τράπεζες:

- Εθνική Τράπεζα
- Τράπεζα Πειραιώς
- Alpha Bank
- Eurobank Ergasias A.E.

6.2 Μεθοδολογία ανάλυσης

Χρηματοοικονομική ανάλυση (Financial analysis) είναι η διαδικασία άντλησης οικονομικών πληροφοριών από τα χρηματοοικονομικά στοιχεία μιας επιχείρησης. Υπάρχουν τρεις τύποι χρηματοοικονομικών στοιχείων οι οποίοι χρησιμοποιούνται στην ανάλυση αυτή, που είναι οι εξής:

- Η απόλυτη αξία του μεγέθους που μας ενδιαφέρει (π.χ. κέρδη).

- Η διαφορά μεταξύ δύο μεγεθών (π.χ. κυκλοφορούν ενεργητικό-βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις).
- Ο λόγος δύο μεγεθών (π.χ. κυκλοφορούν ενεργητικό/ βραχυπρόθεσμες υποχρεώσεις)

(Δημήτριος Βασιλείου- Νικόλαος Ηρειώτης, «Χρηματοοικονομική Διοίκηση-Θεωρία και Πρακτική», Εκδόσεις Rosili, σελ. 34)

Η Χρηματοοικονομική ανάλυση (Financial analysis), που θα επιχειρήσουμε, θα γίνει με τη μέθοδο (ratios analysis) και με συγκρίσεις διαχρονικές (time-series) και διαστρωματικές (cross-sectional) μεταξύ των υπό μελέτη τραπεζικών ιδρυμάτων και με τη βοήθεια των εξής αριθμοδεικτών:

- Κεφαλαιακής επάρκειας,
- Αποτελεσματικότητας
- Αποδοτικότητας
- Ρευστότητας και
- Μόχλευσης

Η ανάλυση βασίζεται στις δημοσιευμένες οικονομικές καταστάσεις των ετών 2008 ως 2014.

6.3 Αριθμοδείκτες

Οι αριθμοδείκτες εκφράζουν μία μαθηματική σχέση μεταξύ ενός ποσού, το οποίο περιέχεται στον αριθμητή και ενός άλλου, το οποίο περιέχεται στον παρονομαστή του αριθμοδείκτη. Ένας αριθμοδείκτης είναι σημαντικός, εάν η σχέση μεταξύ των δύο ποσών μπορεί να ερμηνευτεί, είναι δηλαδή μία λογική και κατανοητή σχέση και εάν μπορεί να επηρεάσει τη λήψη των χρηματοοικονομικών αποφάσεων.

Η ανάλυση των οικονομικών καταστάσεων με τη βοήθεια των δεικτών, επιτρέπουν στον αναλυτή να συγκρίνει:

- τα σημερινά χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης με τα αντίστοιχα στοιχεία της ίδιας επιχείρησης στο παρελθόν ή και τα προβλεπόμενα στο μέλλον. Η ανάλυση αυτή ονομάζεται **διαχρονική ανάλυση** (time-series analysis).
- Τα χρηματοοικονομικά στοιχεία της επιχείρησης με τα αντίστοιχα στοιχεία παρόμοιων επιχειρήσεων ή με τη μέση τιμή του κλάδου, στον οποίο ανήκει η επιχείρηση. Η ανάλυση αυτή ονομάζεται **διαστρωματική ανάλυση** (comperative analysis or cross-sectional analysis). Τα μειονεκτήματα των αριθμοδεικτών είναι ότι πολλές φορές παρέχουν μόνο ενδείξεις για την οικονομική κατάσταση της επιχείρησης. Προκειμένου να υπάρχει ασφαλές

αποτέλεσμα, θα πρέπει να συγκριθεί με άλλους πρότυπους αριθμοδείκτες ή να συσχετισθεί με τους αντίστοιχους αριθμοδείκτες μία σειράς προηγούμενων χρήσεων.

Στην ενότητα αυτή θα γίνει ανάλυση των αριθμοδεικτών που θα χρησιμοποιηθούν για την Χρηματοοικονομική ανάλυση των ανωτέρω τραπεζών.

6.3.1 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας

Η σημασία διατήρησης ισχυρής και σταθερής κεφαλαιακής βάσης είναι στόχος των τραπεζών, προκειμένου, αφενός μεν να υποστηρίζονται τα επιχειρηματικά τους σχέδια και αφετέρου να ανταποκρίνονται έναντι των αναλαμβανόμενων κινδύνων σύμφωνα με το εποπτικό πλαίσιο. Μια υψηλότερη αναλογία των ιδίων κεφαλαίων ή υψηλότερη συνεισφορά των μετόχων στο κεφάλαιο δείχνει καλύτερη και μακροπρόθεσμη φερεγγυότητα της τράπεζας. Η χαμηλή αναλογία ιδίων κεφαλαίων, αντίθετα, περιλαμβάνει υψηλότερο κίνδυνο για τους πιστωτές. Με αυτό το σκεπτικό η ύπαρξη επαρκών ιδίων κεφαλαίων είναι πρωταρχικής σημασίας και το σημαντικότερο στοιχείο διαχείρισης του τραπεζικού κινδύνου.

- **Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας** $Equity-to-Asset = \text{Ίδια Κεφάλαια} / \text{Ενεργητικό}$

δείχνει τη σχέση Ιδίων Κεφαλαίων και στοιχείων του Ενεργητικού της Τράπεζας και υπολογίζεται ως ποσοστό. Όσο υψηλότερο είναι το ποσοστό του δείκτη σημαίνει ότι υπάρχει χαμηλή ανάγκη για εξωτερική χρηματοδότηση, δηλαδή υπάρχει υψηλή αποδοτικότητα. Συγκεκριμένα, ο δείκτης πρέπει να έχει τιμή 8% και πάνω.

- **Ο Δείκτης Κεφαλαιακής Επάρκειας** $\text{Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων} / \text{Χορηγήσεις}$

δείχνει τη σχέση των Ιδίων Κεφαλαίων με τις Χορηγήσεις. Όσο μεγαλύτερος ο δείκτης, τόσο μεγαλύτερη η εμπιστοσύνη προς τις τράπεζες από πελάτες και επενδυτές.

6.3.2 Αριθμοδείκτες Αποδοτικότητας

Οι δείκτες απόδοσης (profitability ratios) παρουσιάζουν την αποτελεσματικότητα με την οποία διοικείται μια τράπεζα. Χρησιμοποιούνται για την αξιολόγηση της ικανότητας ενός τραπεζικού ιδρύματος να δημιουργεί κέρδη σε σύγκριση με τα έξοδα και άλλες σχετικές δαπάνες που προκύπτουν κατά τη διάρκεια της χρήσης.

Βασικοί δείκτες

Κερδοφορία-Αποδοτικότητα

ROA (Απόδοση στοιχείων ενεργητικού) = Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Σύνολο Ενεργητικού

Ο δείκτης ROA υπολογίζει τα κέρδη του Τραπεζικού Ιδρύματος σε σχέση με τα περιουσιακά του στοιχεία.

ROE (Απόδοση Ιδίων Κεφαλαίων) = Καθαρά Κέρδη προ φόρων / Ίδια Κεφάλαια

Ο δείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων (ROE) είναι ένας δείκτης που μετρά την ικανότητα του Τραπεζικού Ιδρύματος να παράγει κέρδη από τις επενδύσεις των μετόχων της.

6.3.3 Αριθμοδείκτες Αποτελεσματικότητας

Ο δείκτης αποτελεσματικότητας είναι ένα μέτρο διαχείρισης των λειτουργικών δαπανών της τράπεζας και ορίζεται από τον λόγο:

Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα

6.3.4 Αριθμοδείκτες Ρευστότητας

Οι δείκτες ρευστότητας παρουσιάζουν την ικανότητα ενός χρηματοπιστωτικού ιδρύματος να εξοφλεί τις υποχρεώσεις του, τόσο τις βραχυπρόθεσμες όσο και τις μακροπρόθεσμες, καθώς και την ικανότητα να μετατρέψει άλλα περιουσιακά στοιχεία σε μετρητά για την αποπληρωμή τρεχουσών υποχρεώσεων.

Η ύπαρξη ρευστότητας είναι πολύ σημαντική αφού επηρεάζει όλους τους τομείς του τραπεζικού ιδρύματος, το οποίο θα πρέπει να διατηρεί επαρκή ρευστότητα για την εκπλήρωση των συναλλακτικών του υποχρεώσεων είτε προγραμματισμένων είτε έκτακτων.

Το μεγαλύτερο μέρος της ρευστότητας αντλείται:

1. Από πελατειακές καταθέσεις Ταμειευτηρίου και Όψεως για κάλυψη ταμειακών αναγκών. Παρόλο που οι καταθέσεις αυτές μπορούν να αποσυρθούν χωρίς προειδοποίηση εάν ζητηθεί, η διασπορά σε αριθμό και είδος καταθετών διασφαλίζει την απουσία

σημαντικών απρόσμενων διακυμάνσεων. Έτσι αυτές οι καταθέσεις αποτελούν στην πλειοψηφία τους σταθερή καταθετική βάση.

2. Από πελατειακές καταθέσεις και ομόλογα για επενδυτικούς σκοπούς.

Σημαντικότεροι δείκτες:

- **Loan to Deposit Ratio = Χορηγήσεις (Loans)/ καταθέσεις (Deposits)**

Αναλύοντας το συγκεκριμένο αριθμοδείκτη ρευστότητας, μπορούμε να διαπιστώσουμε τη δυνατότητα της τράπεζας να ανταποκριθεί στις υποχρεώσεις της.

Ο δείκτης χορηγήσεων προς καταθέσεις χρησιμοποιείται για τον υπολογισμό ικανότητας του δανεισμού ιδρύματος να καλύψει τις αναλήψεις που γίνονται από τους πελάτες της. Ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα που δέχεται καταθέσεις, πρέπει να έχει ένα συγκεκριμένο μέτρο της ρευστότητας για να διατηρηθεί η κανονική καθημερινή λειτουργία του. Αν ο δείκτης είναι μεγαλύτερος του ένα, σημαίνει ότι η τράπεζα απευθύνεται σε εξωτερικό δανεισμό για τη χρηματοδότηση των χορηγήσεων.

- **Assets to loans = Σύνολο Ενεργητικού/Σύνολο Χορηγήσεων**

Ο δείκτης Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων δείχνει την αναλογία των Δανείων που κατακρατεί η Τράπεζα. Υψηλή τιμή στον δείκτη σημαίνει χαμηλή αποδοτικότητα και χαμηλό κίνδυνο.

6.3.5 Αριθμοδείκτες Μόχλευσης

Χρηματοοικονομική Μόχλευση (Financial leverage) είναι η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων με σκοπό την αύξηση της απόδοσης των ιδίων κεφαλαίων. Είναι γενικά παραδεκτό ότι η χρησιμοποίηση δανειακών κεφαλαίων αυξάνει την αναμενόμενη απόδοση ιδίων κεφαλαίων μιας επιχείρησης.

(Δημήτριος Βασιλείου- Νικόλαος Ηρειώτης, «Χρηματοοικονομική Διοίκηση-Θεωρία και Πρακτική», Εκδόσεις Rosili, σελ. 50).

Ο αριθμοδείκτης μόχλευσης χρησιμοποιείται για να καθοριστούν οι μέθοδοι χρηματοδότησης των τραπεζών, ή η ικανότητα να ανταποκριθούν στις υποχρεώσεις τους. Λόγω της φύσης των δραστηριοτήτων τους, τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα παρουσιάζουν υψηλά ποσοστά

μόχλευσης, η οποία θεωρήθηκε από πολλούς η βασική αιτία επιδείνωσης των αρνητικών συνεπειών της κρίσης στον τραπεζικό τομέα, οποίος οδηγήθηκε αναγκαστικά στην υιοθέτηση μηχανισμών απομόχλευσης, αλλά με αύξηση περαιτέρω του κινδύνου, λόγω μείωσης των κεφαλαίων τους.

Σημαντικός Δείκτης μόχλευσης, ο οποίος χρησιμοποιείται με μεγάλη συχνότητα είναι ο Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης (Debt ratio or debt-to-assets ratio)

Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης = Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο Ενεργητικού

Οι δανειστές μιας επιχείρησης προτιμούν χαμηλά επίπεδα συνολικής δανειακής επιβάρυνσης, διότι όσο μικρότερος είναι ο δείκτης, τόσο περισσότερα ίδια κεφάλαια υπάρχουν για να ικανοποιηθούν οι δανειστές σε περίπτωση χρεωκοπίας, ενώ από την άλλη, οι μέτοχοι προτιμούν υψηλά επίπεδα του δείκτη αυτού, διότι έτσι μεγεθύνονται τα κέρδη τους. Γενικά στον τραπεζικό τομέα μια τράπεζα θεωρείται ότι έχει καλό δείκτη μόχλευσης, όταν αυτός είναι μεγαλύτερος του 5%.

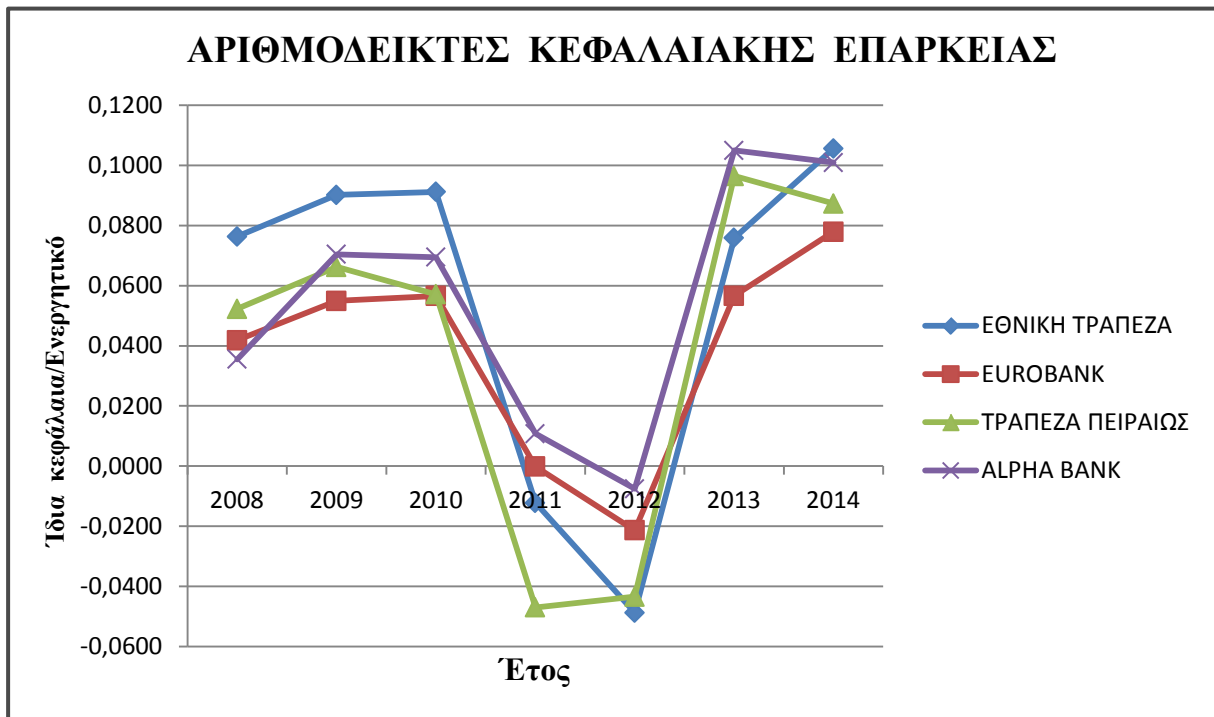
6.4 Ανάλυση Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων – Ερμηνεία αποτελεσμάτων

6.4.1 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας

$$6.4.1.1 \text{ Equity-to-Asset} = \frac{\text{ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ}}{\text{ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ}}$$

ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ /ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,0763	0,0902	0,0912	-0,0122	-0,0487	0,0758	0,1056
EUROBANK	0,0419	0,0549	0,0566	-0,0001	-0,0213	0,0566	0,0779
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,0523	0,0662	0,0571	-0,0470	-0,0434	0,0964	0,0873
ALPHA BANK	0,0355	0,0704	0,0695	0,0107	-0,0075	0,1049	0,1009
Μ. Ο. ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ /ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ							
	0,0515	0,0704	0,0686	-0,0121	-0,0302	0,0834	0,0929

Πίνακας 11 Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια /Ενεργητικό

Διάγραμμα 1

Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια /Ενεργητικό των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Διάγραμμα 2

Μ.Ο. Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό

Στον πίνακα 11 βλέπουμε την ανάλυση του Δείκτη Ίδια κεφάλαια /Ενεργητικό. Στο διάγραμμα 2, όπου αποτυπώνεται ο μέσος όρος του δείκτη, παρατηρούμε ότι το χρονικό διάστημα 2008-2010 εμφανίζει αυξομειώσεις και παρουσιάζει μειώσεις το 2011 και 2012 υποχωρώντας σε αρνητικά επίπεδα, με τις τράπεζες να έχουν σοβαρά προβλήματα κεφαλαιακής επάρκειας. Το 2013 και 2014, μετά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, ο δείκτης επανέρχεται σε θετικά επίπεδα.

Η Εθνική Τράπεζα (πίνακας 11, διάγραμμα 1 και 3) παρουσιάζει αυξητική τάση του δείκτη από το 0,0763 το 2008 στο 0,0912 το 2010, σε αντίθεση με το 2011 και 2012 (0,0122 και 0,0487 αντίστοιχα), όπου παρουσίασε τεράστια μείωση, κινήθηκε σε αρνητικά επίπεδα, με αποτέλεσμα να έχουμε λόγους για ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών.

Η εκτίμηση των κεφαλαιακών αναγκών διενεργήθηκε τους πρώτους μήνες του 2012 από την Τράπεζα της Ελλάδος.

Το 2013 και 2014 μετά την ανακεφαλαιοποίηση, ο δείκτης παρουσιάζει αυξητική τάση με τιμές 0,0758 και 0,1056 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 3

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Εθνικής Τράπεζας Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό

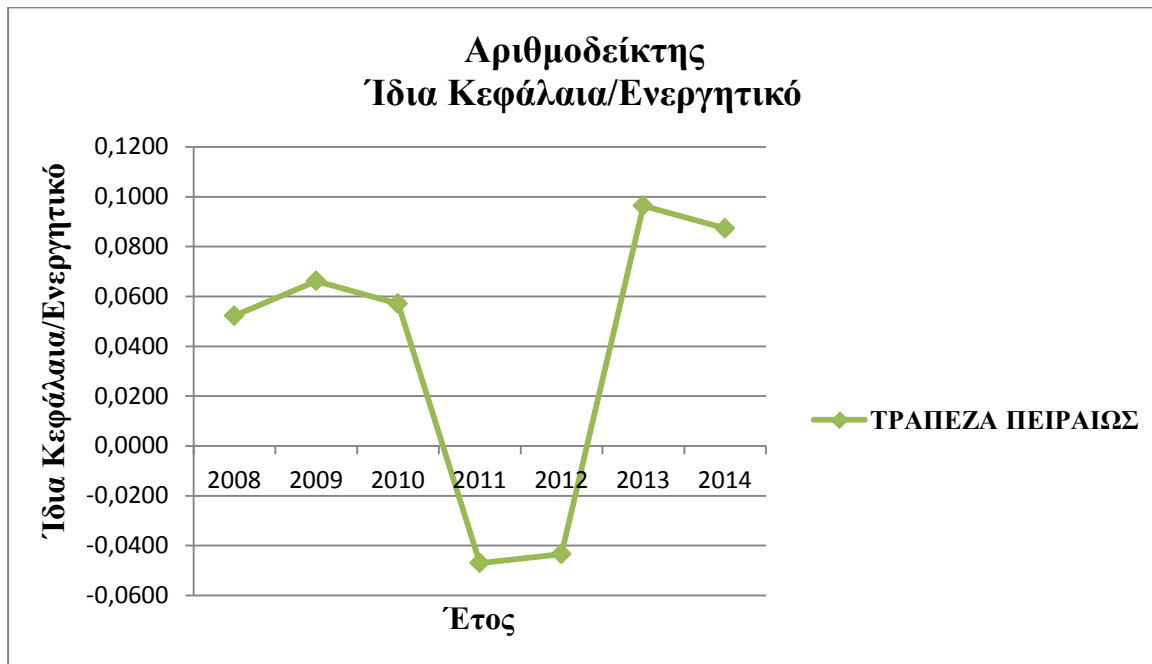
Στην Eurobank (πίνακας 11, διάγραμμα 1 και 4), ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας από 0,0419 το 2008, παρουσιάζει αυξητικές τάσεις σε 0,0566 το 2010, ενώ το 2011 και 2012 υποχωρεί σε αρνητικά επίπεδα, διότι η τράπεζα παρουσιάζει έλλειψη ιδίων κεφαλαίων. Το 2013 και 2014, μετά την ανακεφαλαιοποίηση και τη χρησιμοποίηση από τις τράπεζες κονδυλίων από το ελληνικό ΤΧΠ, ο δείκτης καταγράφει θετικές τιμές.

Διάγραμμα 4

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Eurobank Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό

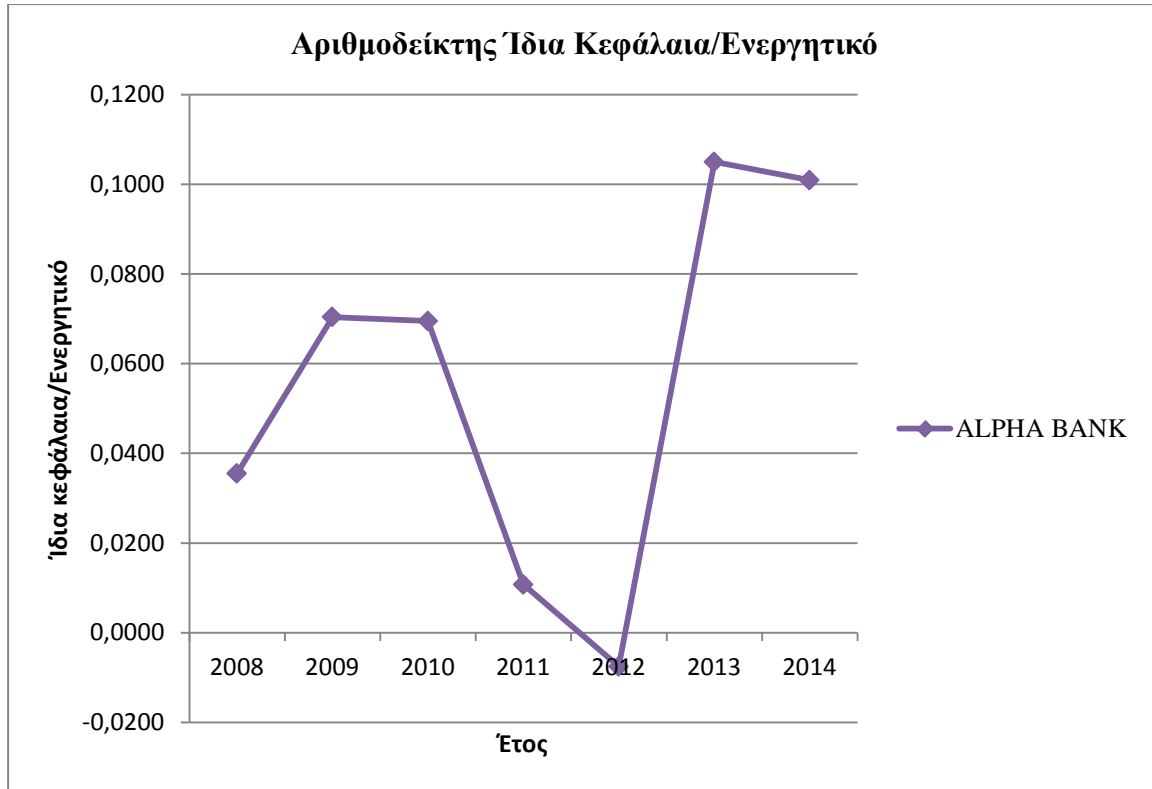
Όσον αφορά την πορεία του δείκτη στην **Τράπεζα Πειραιώς** (πίνακας 11, διάγραμμα 1 και 5), από το 2008 μέχρι και το 2010 παρουσιάζει μικρές διακυμάνσεις, ενώ το 2011 και 2012 ο δείκτης είναι αρνητικός με προφανή την έλλειψη κεφαλαίων. Το 2013 και 2014, μετά την ανακεφαλαιοποίηση, ο δείκτης γίνεται θετικός με τιμές 0,0964 και 0,0873 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 5

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Πειραιώς Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό

Όσον αφορά την πορεία του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας της **Alpha Bank** (πίνακας 11, διάγραμμα 1 και 6), παρατηρούμε ότι από 0,0355 το 2008 παρουσιάζει αύξηση το 2009 με τιμή δείκτη 0,0704 και πτωτική τάση το 2010 με τιμή 0,0695. Το 2011 διαγράφει ακόμη μικρότερη τιμή σε 0,0107, αλλά όχι αρνητική τιμή όπως στις προηγούμενες τράπεζες. Το 2012 παρουσιάζει αρνητική τιμή, ενώ το 2013 και 2014, μετά την ανακεφαλαιοποίηση των τραπεζών, έχουμε αύξηση του δείκτη σε 0,1049 και 0,1009 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 6

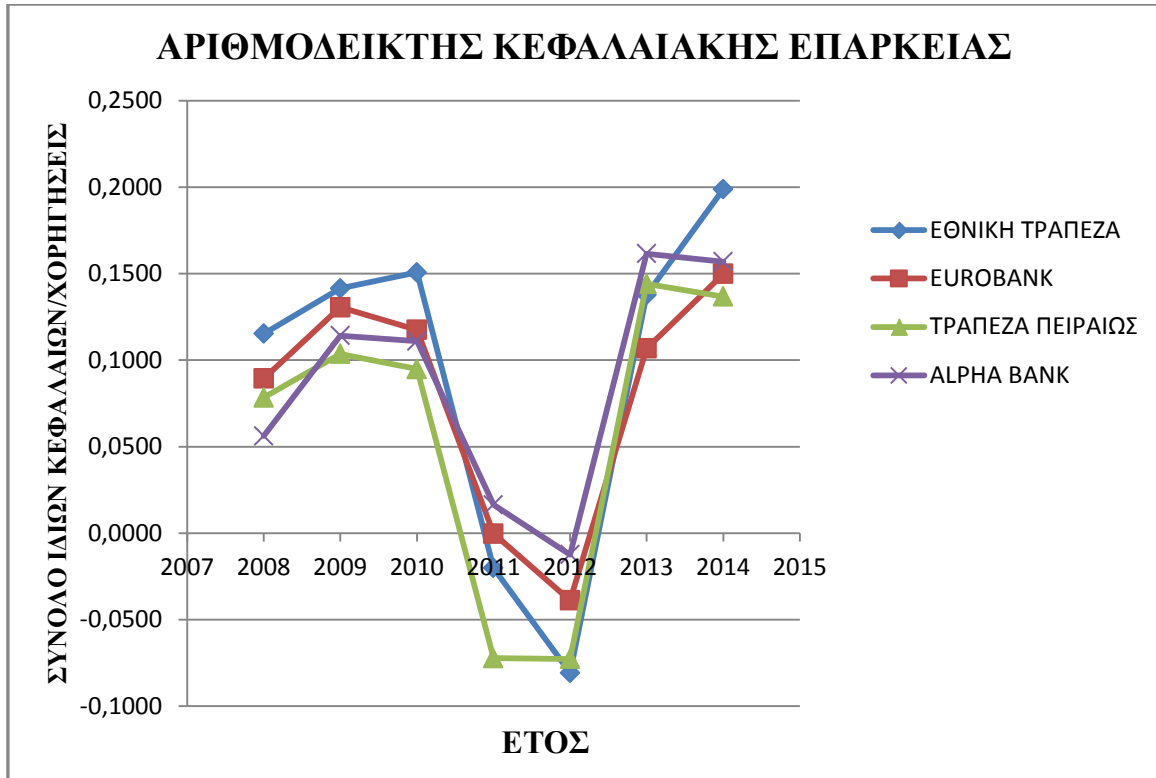
Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Alpha Bank «Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό»

6.4.1.2 Σύνολο Ιδίων Κεφαλαίων / Χορηγήσεις

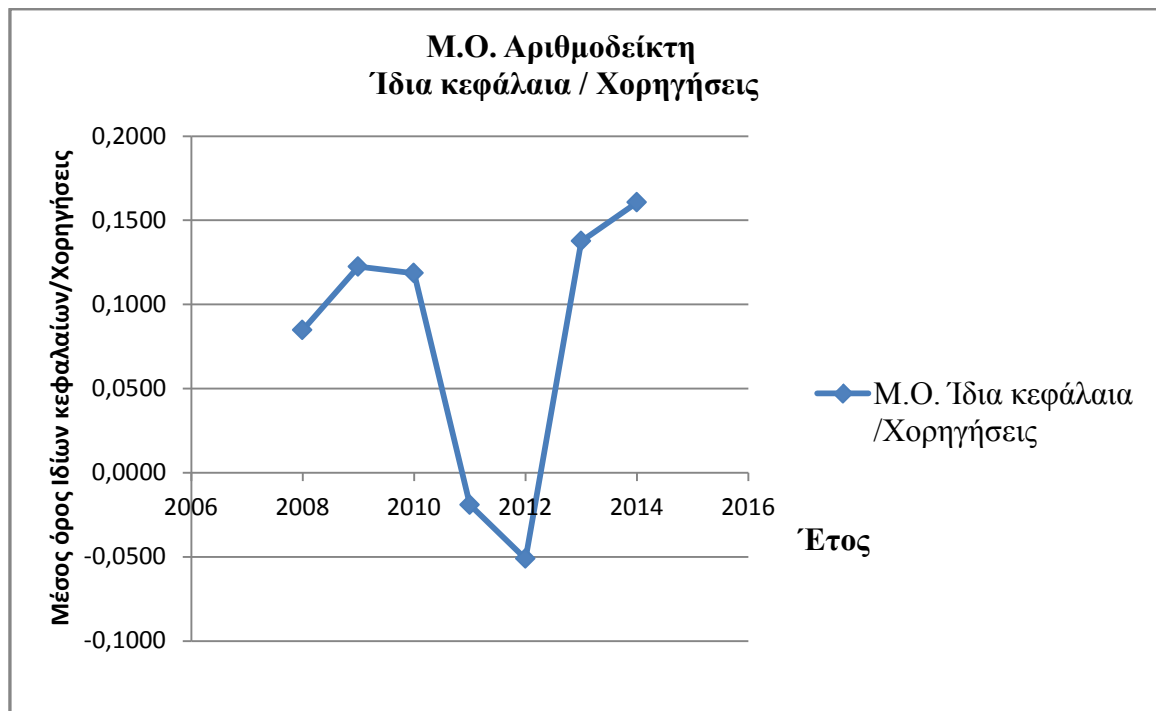
ΣΥΝΟΛΟ ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ /ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,1153	0,1415	0,1507	-0,0201	-0,0807	0,1378	0,1988
EUROBANK	0,0894	0,1306	0,1175	-0,0003	-0,0388	0,1068	0,1499
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,0784	0,1036	0,0948	-0,0722	-0,0727	0,1441	0,1368
ALPHA BANK	0,0562	0,1142	0,1110	0,0164	-0,0123	0,1616	0,1569
Μ. Ο. ΙΔΙΩΝ ΚΕΦΑΛΑΙΩΝ /ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ							
	0,0848	0,1225	0,1185	-0,0191	-0,0511	0,1376	0,1606

Πίνακας 12

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Ιδίων κεφαλαίων / Χορηγήσεις

Διάγραμμα 7: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας «Σύνολο Ιδίων κεφαλαίων/Χορηγήσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

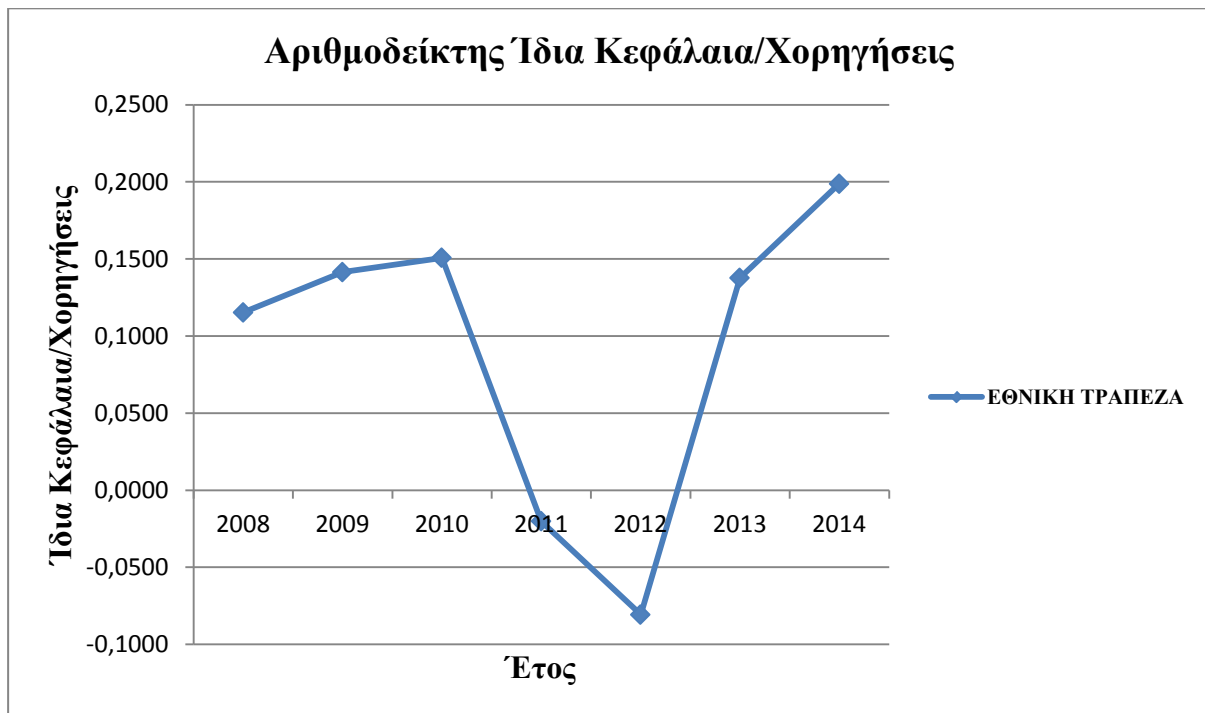
Διάγραμμα 8 Μ.Ο. Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις»

Στον πίνακα 12 απεικονίζεται η πορεία του δείκτη κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια /Χορηγήσεις.»

Στο διάγραμμα 8 απεικονίζεται ο μέσος όρος του δείκτη, όπου από το 2008 μέχρι το 2010 παρουσιάζει αυξομειώσεις, φθάνοντας το 2011 και 2012 σε αρνητικά επίπεδα. Προκειμένου λοιπόν, να υπάρχει απρόσκοπτη συνέχεια των δραστηριοτήτων των τραπεζών και διατήρηση της κεφαλαιακής βάσης, κρίνεται απαραίτητη η ανακεφαλαιοποίησή τους.

Το 2013 παρατηρούμε αύξηση στη μέση τιμή του δείκτη σε 0,1376 από 0,0848 το 2008, ενώ το 2014 καταγράφει άνοδο ο δείκτης με τιμή 0,1606.

Η Εθνική Τράπεζα (πίνακας 12, Διάγραμμα 7 και 9), παρουσιάζει αύξηση του δείκτη από 0,1153 το 2008 σε 0,1507 το 2010. Τα έτη 2011 και 2012 γίνεται αρνητικός και εμφανής ο λόγος για ανακεφαλαιοποίηση της τράπεζας, λόγω έλλειψης ιδίων κεφαλαίων. Το 2013, μετά την ανακεφαλαιοποίησή της, ο δείκτης Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις, γίνεται θετικός, με τιμή 0,1378. Ο δείκτης κατά το 2014 παρουσιάζει περαιτέρω αύξηση με τιμή 0,1988.

Διάγραμμα 9
Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις»
Εθνικής Τράπεζας

Στη Eurobank (πίνακας 12, διάγραμμα 7 και 10), από 0,0894 το 2008, παρουσιάζει αυξητική τάση τα έτη 2009 και 2010, αρνητικές τιμές το 2011 και 2012, παρουσιάζοντας την ίδια εικόνα με την Εθνική Τράπεζα. Το 2013 και 2014, λόγω ανακεφαλαιοποίησης έχουμε θετικό πρόσημο στον δείκτη.

Διάγραμμα 10

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις» της Eurobank

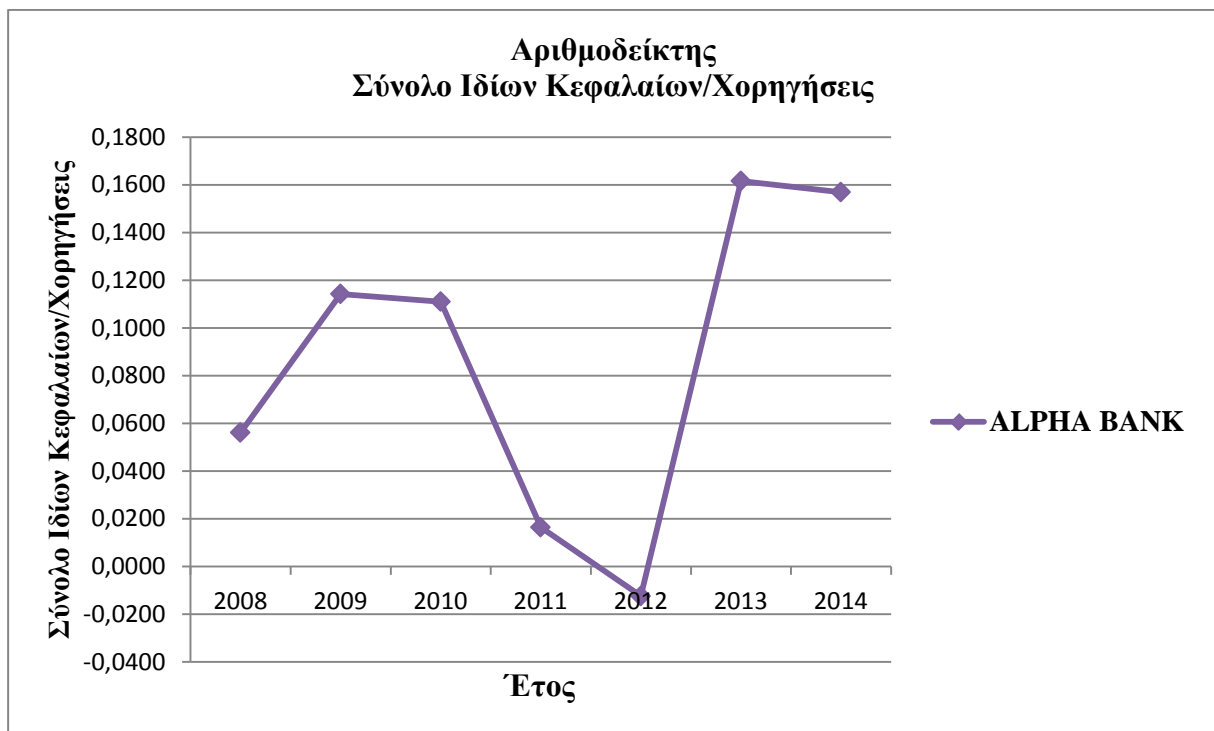

Διάγραμμα 11

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις
Τραπέζης Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς (πίνακας 12, διάγραμμα 7 και 11), παρουσιάζει αυξομειώσεις στον δείκτη, με τιμή 0,0784 το 2008, 0,1036 το 2009 και 0,0948 το 2010. Το 2011 και 2012 παρουσιάζει αρνητικό πρόσημο, όπως παραπάνω η Εθνική Τράπεζα και η Eurobank και την ίδια ανάγκη για ανακεφαλαιοποίηση. Το 2013 έχουμε θετικό δείκτη με αύξηση το 2014 σε 0,1368.

Στην Alpha Bank (πίνακας 12, διάγραμμα 7 και 12), ο δείκτης παρουσιάζει αυξομειώσεις από το 2008 μέχρι και το 2011 και μόνο το 2012 έχουμε αρνητικό πρόσημο του δείκτη, σε αντίθεση με τις προηγούμενες τράπεζες, οι οποίες παρουσίαζαν και το 2011 αρνητικό πρόσημο. Το 2012 το πρόσημο του αριθμοδείκτη γίνεται αρνητικό, με έντονη την ανάγκη ανακεφαλαιοποίησης. Το 2013 και 2014 μετά την ανακεφαλαιοποίηση της τράπεζας, ο δείκτης παρουσιάζει αύξηση με τιμές 0,1616 και 0,1569 αντίστοιχα.

Διάγραμμα 12

Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις Alpha Bank

Γενικότερα, η συμμετοχή των ελληνικών τραπεζών στο PSI είχε πολύ μεγάλες αρνητικές επιπτώσεις στα ίδια κεφάλαιά τους, αλλά και στην κεφαλαιακή τους επάρκεια. Αυτό είχε σαν

συνέπεια να διαμορφωθεί ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας σε αρνητικά επίπεδα, ειδικά τα έτη 2011 και 2012.

Οι εποπτικές αρχές έχουν θεσμοθετήσει ποσοτικά κριτήρια για τη διασφάλιση κεφαλαιακής επάρκειας και επιβάλλουν στις Τράπεζες να διατηρούν ελάχιστα ποσά και δείκτες κεφαλαίων. Τον Ιούνιο του 2013, το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο της Ευρώπης, εξέδωσαν την Οδηγία 2013/36/ΕΕ και τον Κανονισμό (ΕΥ) 575/2013 (γνωστά ως CRD IV), μέσω των οποίων ενσωματώθηκαν και προσαρμόστηκαν οι κανονισμοί που είχαν προταθεί από την Επιτροπή της Βασιλείας (Basel III) και είναι εφαρμόσιμοι σε όλα τα κράτη μέλη από την 1 Ιανουαρίου 2014. *(Οικονομικές καταστάσεις 2014 Εθνικής Τράπεζας)*

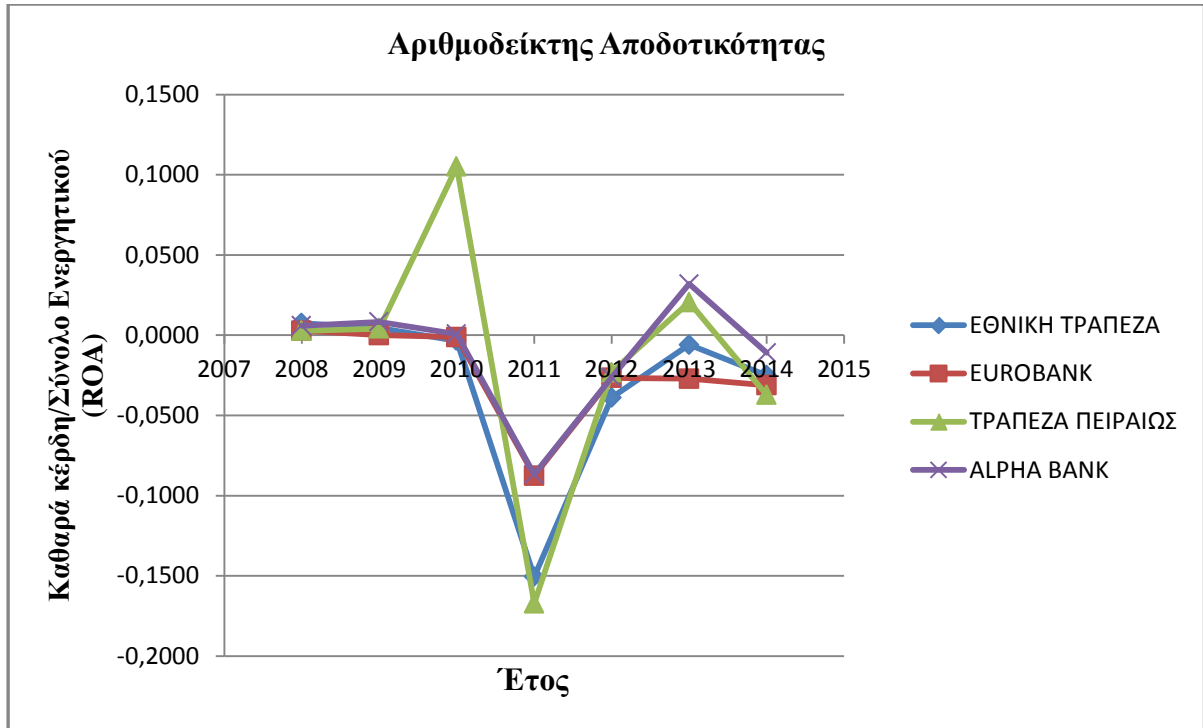
Στο πλαίσιο της ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών, η Τράπεζα της Ελλάδος (ΤτΕ) ζήτησε και έλαβε από αυτές, στα τέλη Ιανουαρίου 2012, λεπτομερή Στρατηγικά-Επιχειρηματικά Σχέδια για την περίοδο 2012-2015. Με βάση αυτά τα σχέδια καθορίστηκαν οι κεφαλαιακές ανάγκες των τραπεζών και συγχρόνως υποβλήθηκαν στο τέλος του Μαρτίου 2012 προς την Τράπεζα της Ελλάδος, τα Σχέδια Ανακεφαλαιοποίησης των ελληνικών τραπεζών.

6.4.2 Αριθμοδείκτες αποδοτικότητας

6.4.2.1 Αριθμοδείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού ROA (Return On Assets)

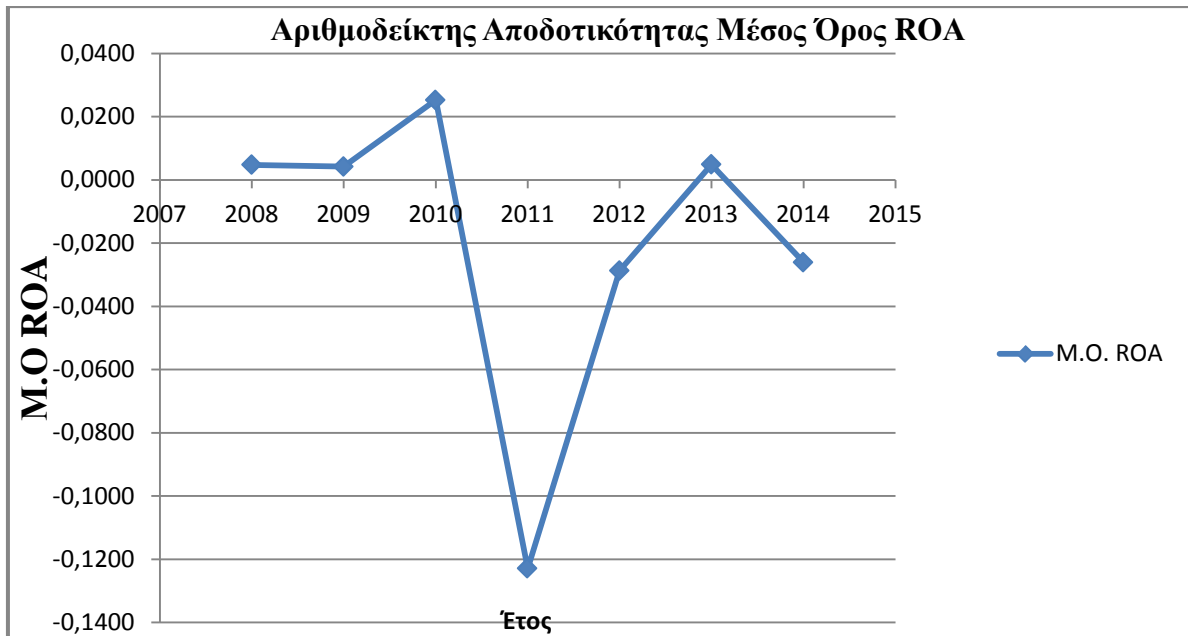
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΛΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ /ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (ROA)							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,0075	0,0044	-0,0035	-0,1505	-0,0388	-0,0060	-0,0250
EUROBANK	0,0028	0,0000	-0,0012	-0,0876	-0,0266	-0,0271	-0,0312
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,0027	0,0041	0,1051	-0,1671	-0,0231	0,0206	-0,0372
ALPHA BANK	0,0059	0,0084	0,0007	-0,0866	-0,0263	0,0319	-0,0109
Μ.Ο. ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΛΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ /ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ (ROA)							
	0,0047	0,0042	0,0253	-0,1229	-0,0287	0,0049	-0,0261

Πίνακας 13 Αριθμοδείκτης απόδοσης στοιχείων ενεργητικού Καθαρά Κέρδη/Σύνολο ενεργητικού (ROA)

Διάγραμμα 13

Αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Διάγραμμα 14

Μ.Ο. αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Στον πίνακα 13 βλέπουμε την ανάλυση του Δείκτη Απόδοσης Ενεργητικού ROA (Return On Assets). Στο διάγραμμα 14, όπου αποτυπώνεται ο μέσος όρος του δείκτη, παρατηρούμε ότι το χρονικό διάστημα 2008-2010, εμφανίζει μειώσεις με κατακόρυφη πτώση το 2011. Το 2012 και 2013 παρατηρούμε σημαντική αύξηση του δείκτη αποδοτικότητας. Το 2014 έχουμε αρνητική τιμή στον δείκτη.

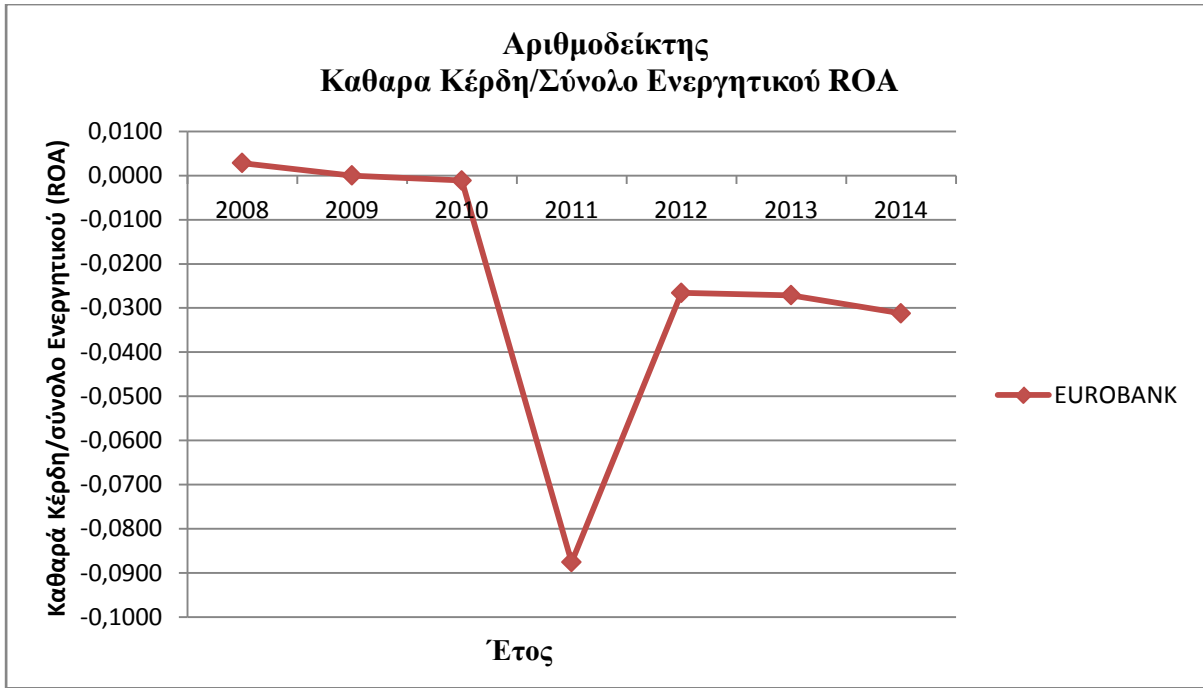
Όσον αφορά την Εθνική Τράπεζα (πίνακας 13, διάγραμμα 13 και 15), παρατηρούμε ότι παρατηρούμε ότι ο δείκτης ROA μειώνεται σημαντικά. Το 2009 η τιμή του είναι 0,0044 και στη συνέχεια ο δείκτης λαμβάνει αρνητικές τιμές μέχρι και το 2014 με κορύφωση της πτώσης το 2011.

Διάγραμμα 15

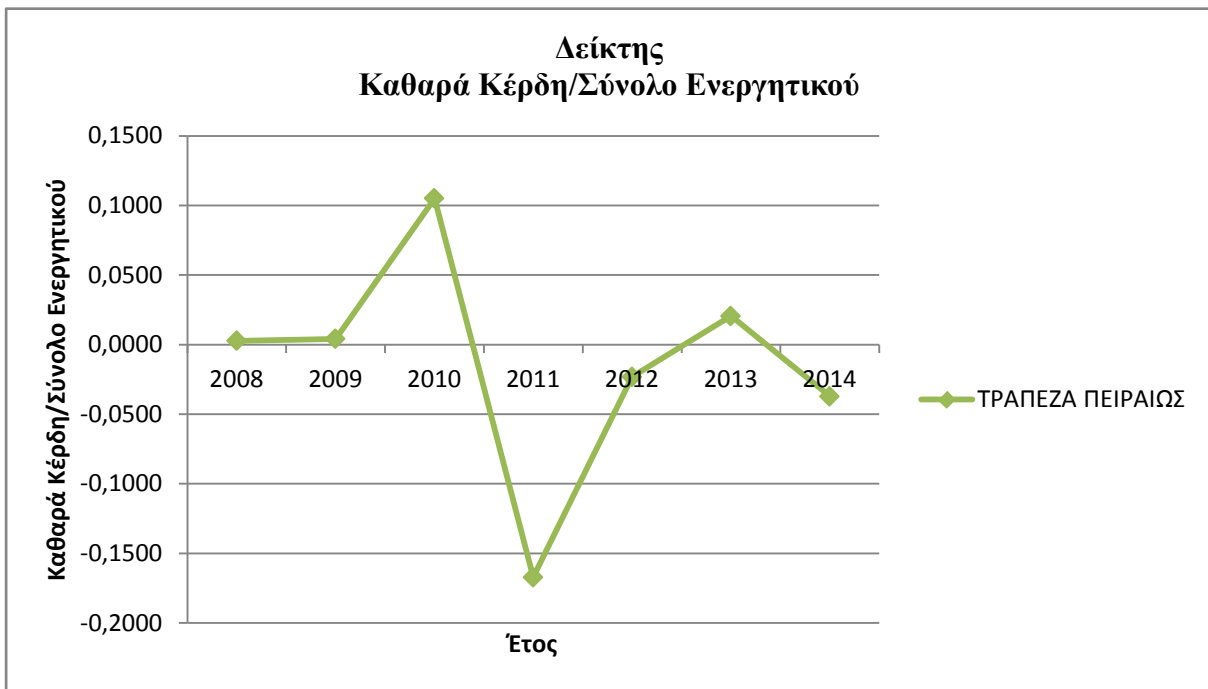
Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Εθνικής Τράπεζας

Η Eurobank από το 2008 (πίνακας 13, διάγραμμα 13 και 16), δεν παρουσιάζει ικανοποιητικό δείκτη με τιμή 0,0028, το 2009 μηδενίζεται και μέχρι το 2014 παρουσιάζει αρνητικές τιμές με χαμηλότερη τιμή το 2011 στο -0,0876.

Διάγραμμα 16

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Eurobank

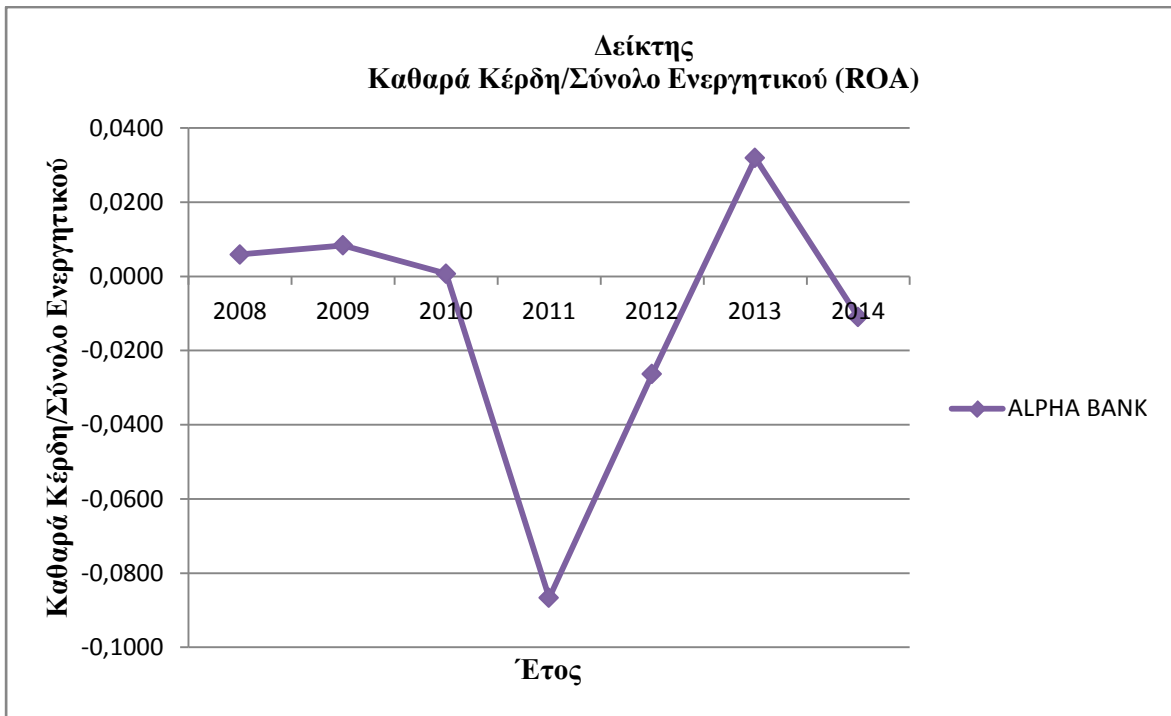

Διάγραμμα 17

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Τραπέζης Πειραιώς

Η **Τράπεζα Πειραιώς** (πίνακας 13, διάγραμμα 13 και 17), παρουσιάζει μια μικρή αύξηση του δείκτη μέχρι το 2010 σε σχέση με το 2008, αρνητικές τιμές το 2011 και 2012. Θετική θεωρείται μέσα στο 2013 η τιμή του δείκτη ROA με τιμή 0,0206, ενώ το 2014 καταγράφει αρνητική τιμή.

Η **Alpha Bank** (πίνακας 13, διάγραμμα 13 και 18), από το 2008 μέχρι και το 2012 παρουσιάζει πτωτική τάση, με κορύφωση το 2011 και 2012, όπου παίρνει αρνητικές τιμές. Το 2013 παρατηρούμε σημαντική αύξηση του δείκτη ROA με τιμή 0,0319 και αρνητική τιμή το 2014.

Διάγραμμα 18

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) της Alpha Bank

Παρότι η δημοσιονομική κατάσταση είχε αρχίσει να επιδεινώνεται, το ελληνικό τραπεζικό σύστημα δεν είχε ακόμα επηρεαστεί αρχικά. Είναι ενδεικτικό το γεγονός ότι η δεύτερη μεγαλύτερη κερδοφορία των ελληνικών τραπεζών καταγράφεται το 2008 μεσούσης της διεθνούς χρηματοπιστωτικής κρίσης, δηλαδή μερικούς μήνες μετά την κατάρρευση της Lehman Brothers. Το 2010 η κατάσταση των Ελληνικών Τραπεζών επιδεινώνεται, με

αποτέλεσμα το 2011, ο δείκτης ROA να καταγράφει αρνητικές τιμές σε όλες τις τράπεζες. Το 2012 παρουσιάζουν σχεδόν την ίδια εικόνα, θετικές τιμές στο δείκτη το 2013, για την Τράπεζα Πειραιώς και την ALPHA Bank, αλλά αρνητικές τιμές για όλες τις τράπεζες μέσα στο 2014.

6.4.2.2 Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων ROE (Return on Equity)

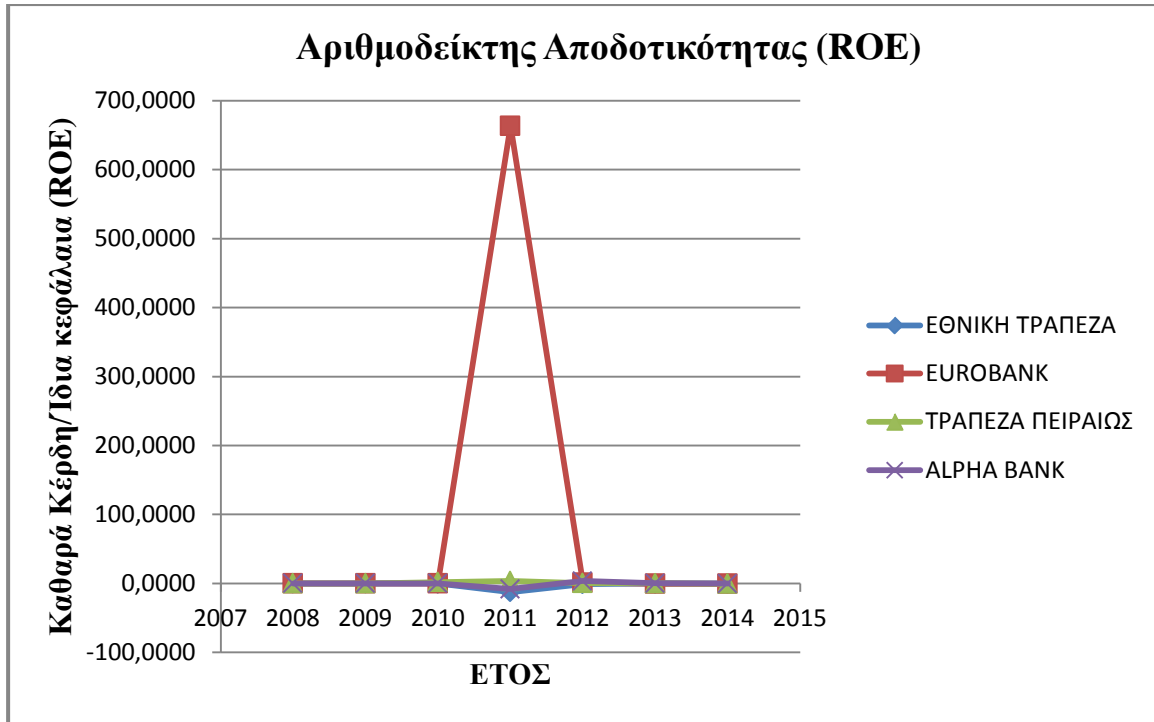
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΧΡΗΣΗΣ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ /ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (ROE)							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,0984	0,0491	-0,0383	-12,3279	-0,7971	-0,0785	-0,2369
EUROBANK	0,0675	0,0000	-0,0203	663,6000	1,2452	-0,4788	-0,4000
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,0522	0,0620	1,8401	3,5590	0,5326	0,2132	-0,4263
ALPHA BANK	0,1669	0,1189	0,0103	-8,0645	3,4968	0,3044	-0,1078
ΚΑΘΑΡΑ ΚΕΡΔΗ ΠΡΟ ΦΟΡΩΝ ΧΡΗΣΗΣ/ΙΔΙΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ (ROE)							
	0,0963	0,0575	0,4479	161,6916	1,1194	-0,0099	-0,2928

Πίνακας 14

Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων «Καθαρά Κέρδη Χρήσης/Ιδια Κεφάλαια» (ROE)

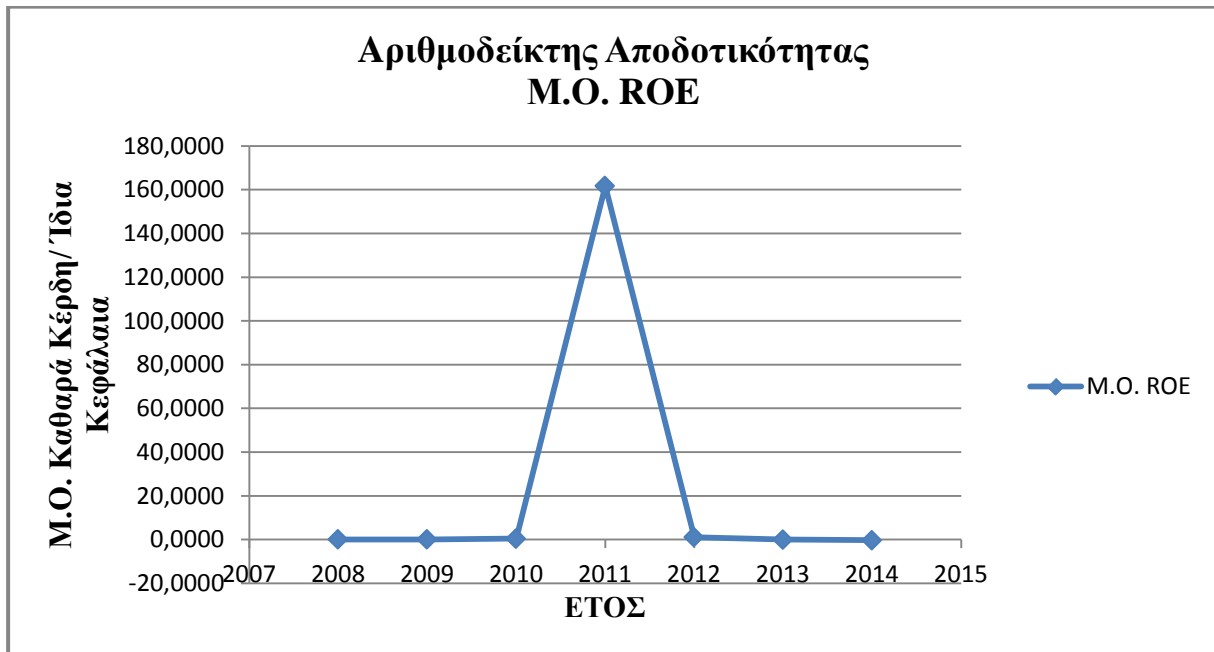
Παρατηρώντας τον πίνακα 14 και τα διαγράμματα 19 και 20, βλέπουμε ότι η αποδοτικότητα των ιδίων κεφαλαίων παρουσιάζει σημαντική μείωση λόγω ραγδαίας επιδείνωσης του οικονομικού περιβάλλοντος από το 2008 μέχρι το 2011. Το 2009, αν και ο δείκτης έχει επιδεινωθεί σε σχέση με το 2008, παραμένει ακόμη σε ικανοποιητικά επίπεδα, λόγω της αύξησης του μετοχικού κεφαλαίου των τραπεζών κατ' εφαρμογή του Ν. 3323/2008 για την ενίσχυσή τους. Το 2012 παρατηρούμε να υπάρχει μια μικρή ανάκαμψη του δείκτη και κατ' επέκταση, της αποδοτικότητας και αρνητικές τιμές το 2013 και 2014.

Γενικότερα, ο δείκτης απόδοσης ενεργητικού επιδεινώνεται από την κρίση του Ελληνικού Δημόσιου χρέους.

Διάγραμμα 19

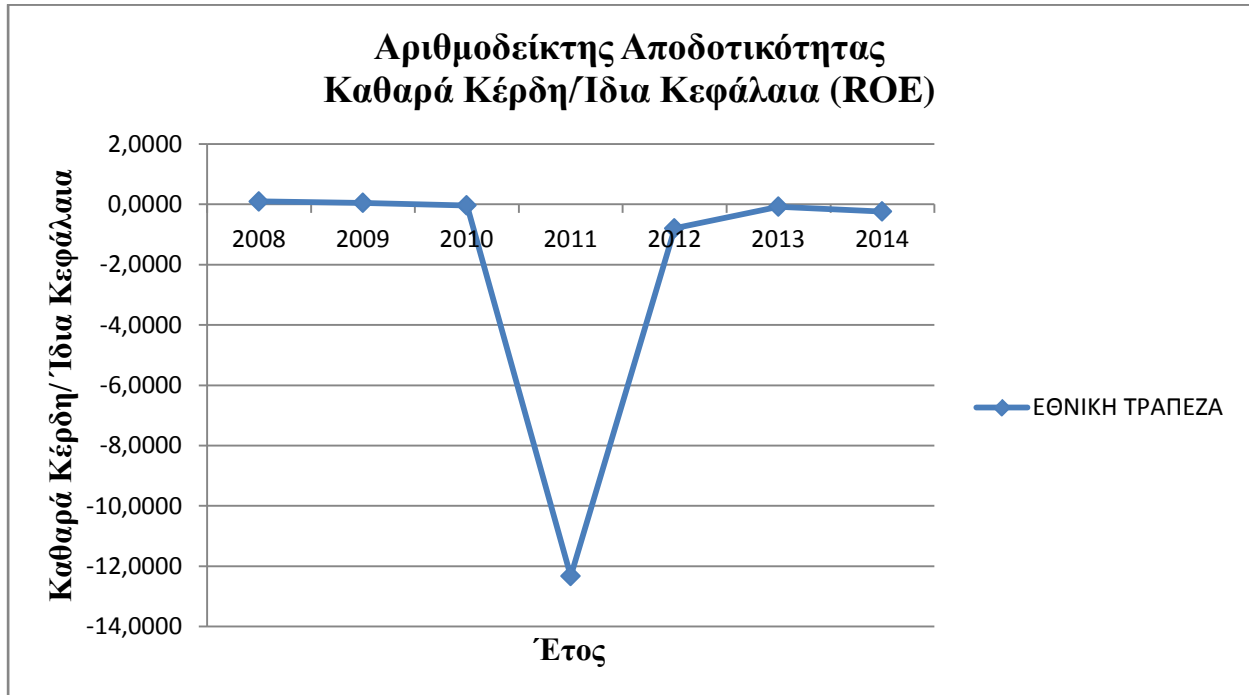
Αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Διάγραμμα 20

Μ.Ο. αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Η Εθνική Τράπεζα (πίνακας 14, διάγραμμα 19 και 21) έχει θετικό δείκτη ROE τα έτη 2008 και 2009. Από το 2010 μέχρι το 2013 παρουσιάζει αρνητικές τιμές στον δείκτη με τιμή -12,3279 το 2011. Παρουσιάζει δηλαδή ζημία, με ελάχιστα ίδια κεφάλαια και την χειρότερη εικόνα από άποψη αποδοτικότητας ιδίων κεφαλαίων. Το 2012 μέχρι και το 2014, ο δείκτης βελτιώνεται αλλά παραμένει σε αρνητικά επίπεδα.

Διάγραμμα 21

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) της Εθνικής Τράπεζας

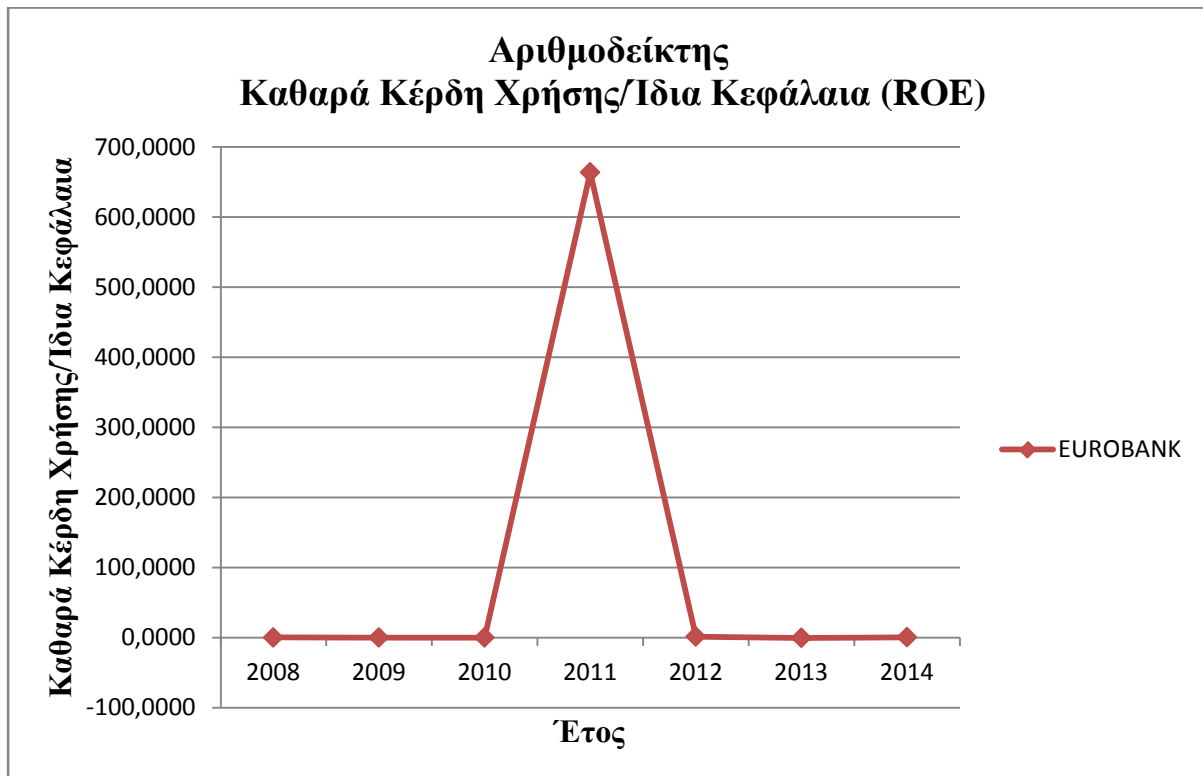
Η Eurobank, ενώ παρουσιάζει το 2008 τιμή δείκτη 0,0675, το 2009 μηδενίζεται λόγω της κρίσης χρέους του ελληνικού Δημοσίου, γεγονός που οδήγησε σε αλληπάλληλες υποβαθμίσεις των τραπεζών και κατ' επέκταση και της Eurobank. Το 2010 λαμβάνει αρνητική τιμή -0,0203, το 2011 θετική τιμή 663,6000.

Το 2012 η Eurobank EFG ολοκληρώνει την πώληση των δραστηριοτήτων της στην Πολωνία (Polbank EFG) στην Raiffeisen Bank International, έναντι τιμήματος άνω των € 900 εκ. βελτιώνοντας ταυτόχρονα τη ρευστότητά της κατά 2,8 δις ευρώ. Βάσει της συμφωνίας, η Eurobank μεταβίβασε το 70% της Polbank στην αυστριακή Raiffeisen και ταυτόχρονα

άσκησε το δικαίωμα προαίρεσης για την πώληση του υπολοίπου 30% της Polbank, που αντιστοιχεί σε ποσοστό 13% στη νέα, ενιαία τράπεζα Raiffeisen Polbank. Η πώληση της Polbank βελτιώνει τον δείκτη Βασικών Ιδίων Κεφαλαίων (Core Tier 1 EBA) κατά 100 μονάδες βάσης. (Άρθρο στις 30/4/2012, εφημερίδα «ΒΗΜΑ»).

Ο δείκτης το 2012 παρουσιάζει θετική τιμή 1,2452.

Στις αρχές του 2013, η Τράπεζα κινητοποιήθηκε δυναμικά προκειμένου να προσελκύσει ιδιώτες επενδυτές, οι οποίοι θα ήταν διατεθειμένοι να συμμετέχουν στην αύξηση μετοχικού κεφαλαίου της Τράπεζας, μετά την αναστολή της διαδικασίας συγχώνευσης με την Εθνική Τράπεζα. Παρόλα ταύτα, το 2013 δείκτης γίνεται αρνητικός με τιμή -0,4788 και -0,4000 το 2014.

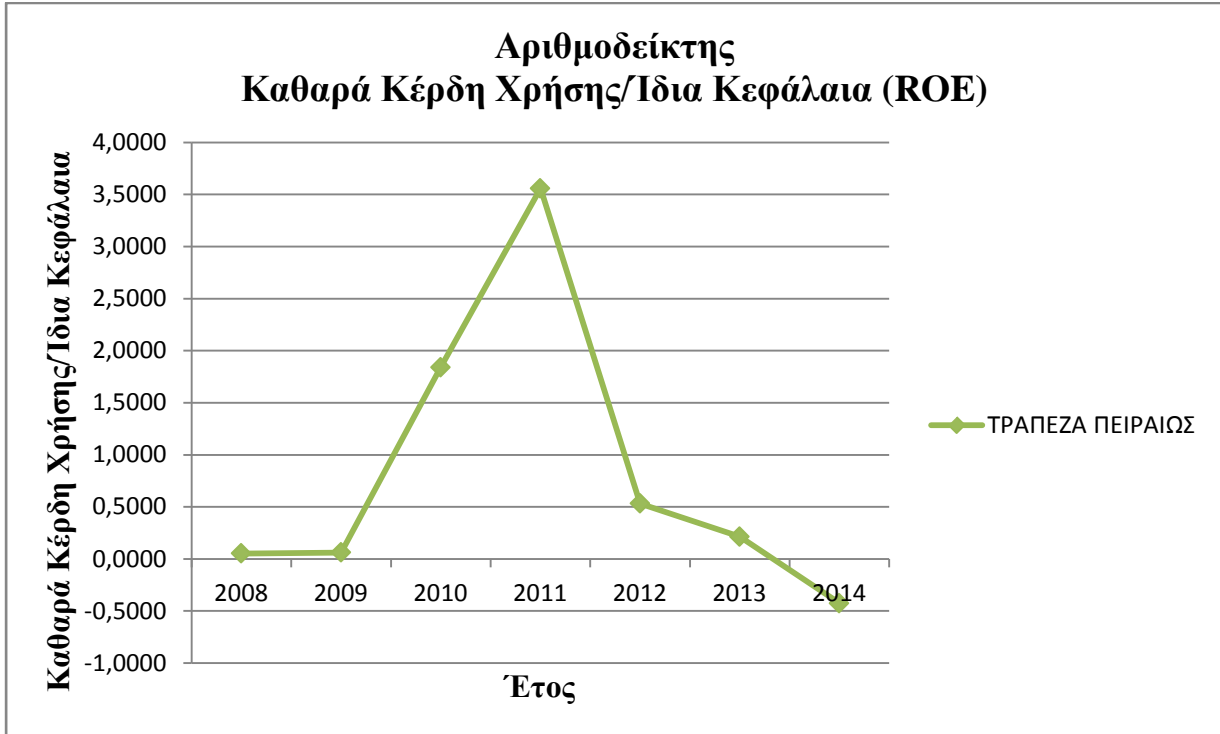

Διάγραμμα 22

**Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE)
της Eurobank**

Η Τράπεζα Πειραιώς από το 2008 μέχρι και 2010 παρουσιάζει θετικό δείκτη απόδοσης ιδίων κεφαλαίων με αυξανόμενη τάση. Το 2011 λαμβάνει μέγιστη τιμή 3,5590 και στη συνέχεια έχει πτωτική τάση κατά τα έτη 2012, 2013 και 2014. Το 2013 αποκτά τις δραστηριότητες των Κυπριακών τραπεζών στην Ελλάδα με κάλυψη των κεφαλαιακών

απαιτήσεων που προέκυψαν από το ΤΧΣ. Επίσης το Ταμείο έδωσε τη συγκατάθεσή του στην Τράπεζα Πειραιώς για την εξαγορά της Millennium Bank, την οποία ανακεφαλαιοποίησε η μητρική της τράπεζα BCP και στις 21/11/2014 απορροφά την Γενική Τράπεζα ΑΕ.

Διάγραμμα 23

Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) της Τράπεζας Πειραιώς

Η Alpha Bank από το 2008 έχει θετικές τιμές στον δείκτη μέχρι και το 2010, ενώ το 2011 εμφανίζει αρνητική τιμή -8,0645. Το 2012 παρουσιάζει αύξηση του δείκτη με τιμή 3,4968. Το 2013 η Alpha Bank, ολοκληρώνει την εξαγορά της Εμπορικής Τράπεζας, μετά την κεφαλαιακή της ενίσχυση από την Credit Agricole και απορρόφησή της στη συνέχεια, διατηρώντας τον δείκτη της θετικό με τιμή 0,3044. Το 2014 ο δείκτης λαμβάνει αρνητική τιμή.

Διάγραμμα 24

**Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE)
της Alpha Bank**

6.4.3 Αριθμοδείκτες αποτελεσματικότητας

6.4.3.1 Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα

Ο δείκτης αποτελεσματικότητας είναι ένα μέτρο διαχείρισης των λειτουργικών δαπανών της τράπεζας. Όσο πιο μικρή είναι η τιμή του δείκτη Λειτουργικά έξοδα/ Λειτουργικά έσοδα, τόσο μεγαλύτερη είναι η λειτουργική αποτελεσματικότητα της τράπεζας.

Στον πίνακα 15 και διάγραμμα 26 παρατηρούμε ότι ο μέσος όρος του δείκτη αποτελεσματικότητας παρουσιάζει αυξητικές τάσεις από το 2008 μέχρι και το 2012.

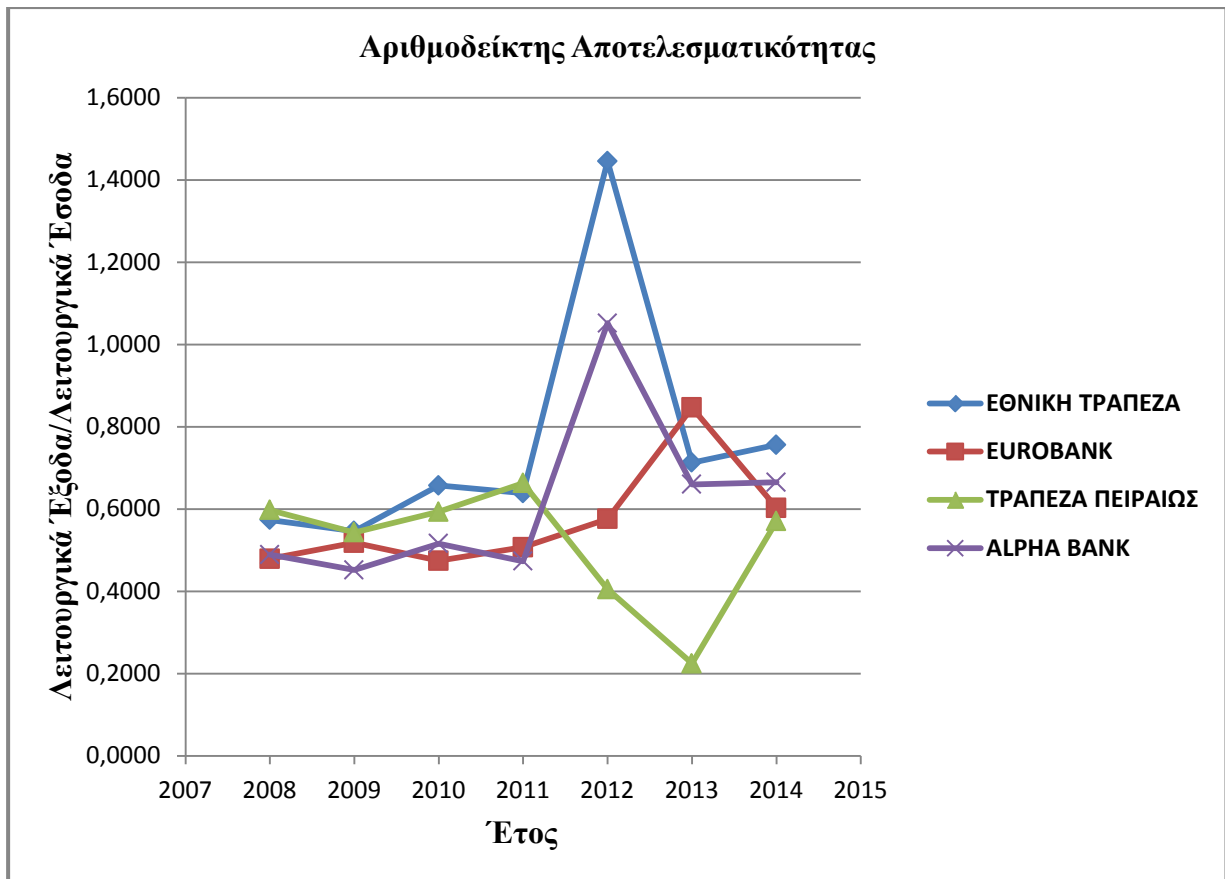
Από το 2009 ήδη, οι τράπεζες έλαβαν δραστικά μέτρα που περιελάμβαναν προγράμματα εθελούσιας εξόδου για το προσωπικό (το 2013 οι περισσότερες υλοποίησαν προγράμματα εθελουσίας εξόδου), συγχωνεύσεις και κλείσιμο καταστημάτων, καθώς και περιορισμό των διοικητικών και των γενικών εξόδων, με στόχο τη μείωση του λειτουργικού τους κόστους στην ελληνική αγορά, αφού μόνο τα έσοδα από τόκους και τα έσοδα από προμήθειες αποτελούν και τα πιο σημαντικά έσοδα για αυτές, κατά την περίοδο της κρίσης.

Το 2013 και 2014 έχουμε αυξομειώσεις του δείκτη αποτελεσματικότητας.

ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ /ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,5733	0,5461	0,6570	0,6383	1,4453	0,7126	0,7559
EUROBANK	0,4788	0,5179	0,4742	0,5068	0,5757	0,8467	0,6026
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,5975	0,5429	0,5933	0,6628	0,4049	0,2246	0,5702
ALPHA BANK	0,4890	0,4516	0,5159	0,4732	1,0516	0,6599	0,6649
Μ.Ο. ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΞΟΔΑ /ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΑ ΕΣΟΔΑ							
	0,5346	0,5146	0,5601	0,5703	0,8694	0,6109	0,6484

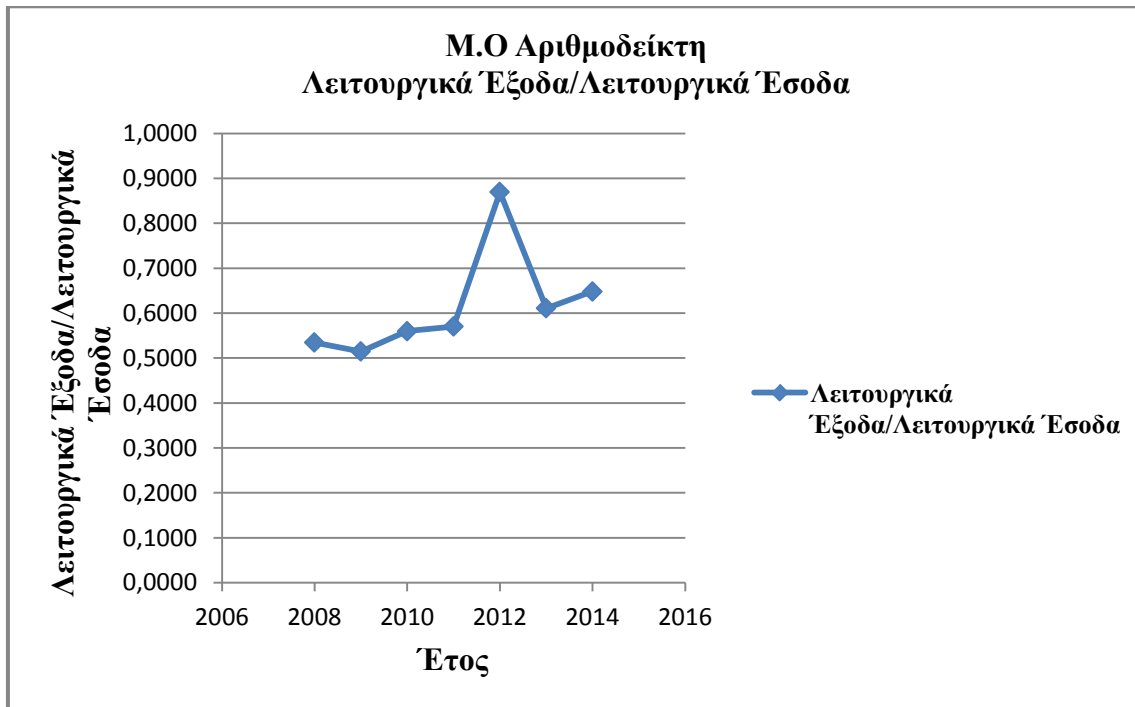
Πίνακας 15

Αριθμοδείκτης αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα»

Διάγραμμα 25

Αριθμοδείκτης αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

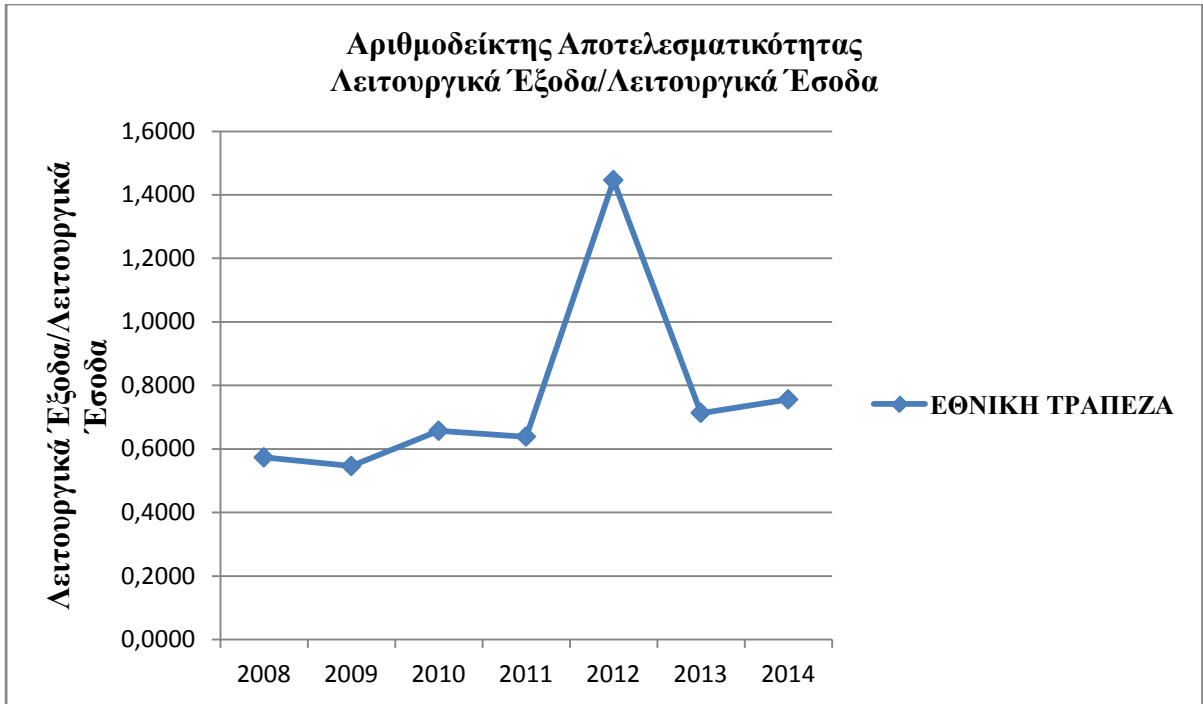
Διάγραμμα 26

**Μ.Ο αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα»
των τεσσάρων συστημικών τραπεζών**

Η Εθνική Τράπεζα έχει αύξηση των λειτουργικών της εξόδων, διότι σύμφωνα με τον Ν. 3655/2008 που τέθηκε σε ισχύ τον Απρίλιο του 2008, το ταμείο κύριας σύνταξης της Τράπεζας, το οποίο ήταν πρόγραμμα καθορισμένων εισφορών, εντάχθηκε στον κύριο κλάδο σύνταξης του ΙΚΑ-ΕΤΑΜ από την 1 Αυγούστου 2008 και σύμφωνα με το Ν. 3655/2008, η Τράπεζα θα καταβάλει 25,5 εκατ. € στο ΙΚΑ -ΕΤΑΜ, ετησίως για 15 έτη, με έναρξη το Δεκέμβριο του 2009.

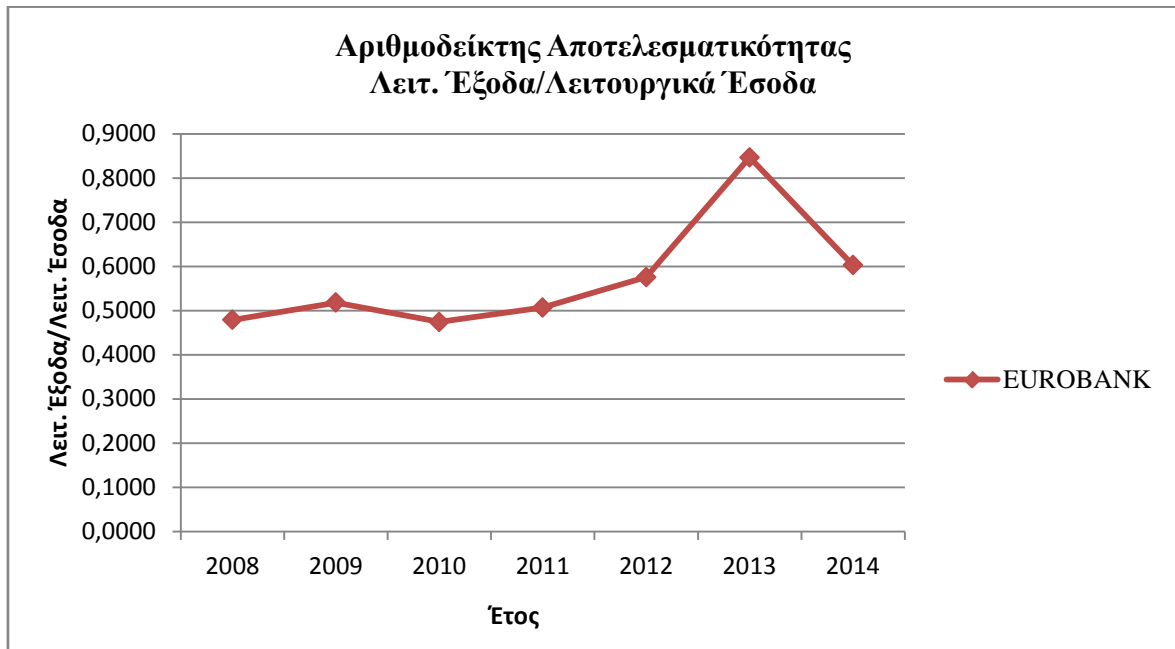
Σύμφωνα με το Νόμο, οι εργοδοτικές εισφορές της Τράπεζας, θα μειώνονται ισόποσα κάθε 3 έτη, ξεκινώντας από το 2013, ώστε το ποσοστό εισφοράς να μειωθεί από το 26,5% στο 13,3% για τους εργαζόμενους που ανήκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό Ταμείο πριν την 1 Ιανουαρίου 1993. Οι εργοδοτικές εισφορές για τους εργαζομένους που εντάχθηκαν σε οποιοδήποτε ασφαλιστικό ταμείο μετά την 1 Ιανουαρίου 1993 θα παραμείνουν στο 13,3%. (Οικονομικές καταστάσεις Εθνικής Τράπεζας 2008 ΣΗΜΕΙΩΣΗ 12: Υποχρεώσεις από παροχές στο προσωπικό, σελ. 78)

Το 2013 παρατηρούμε μια μικρή μείωση του δείκτη, η οποία συνεχίστηκε και το 2014.

Διάγραμμα 27

**Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα»
Εθνικής Τράπεζας**

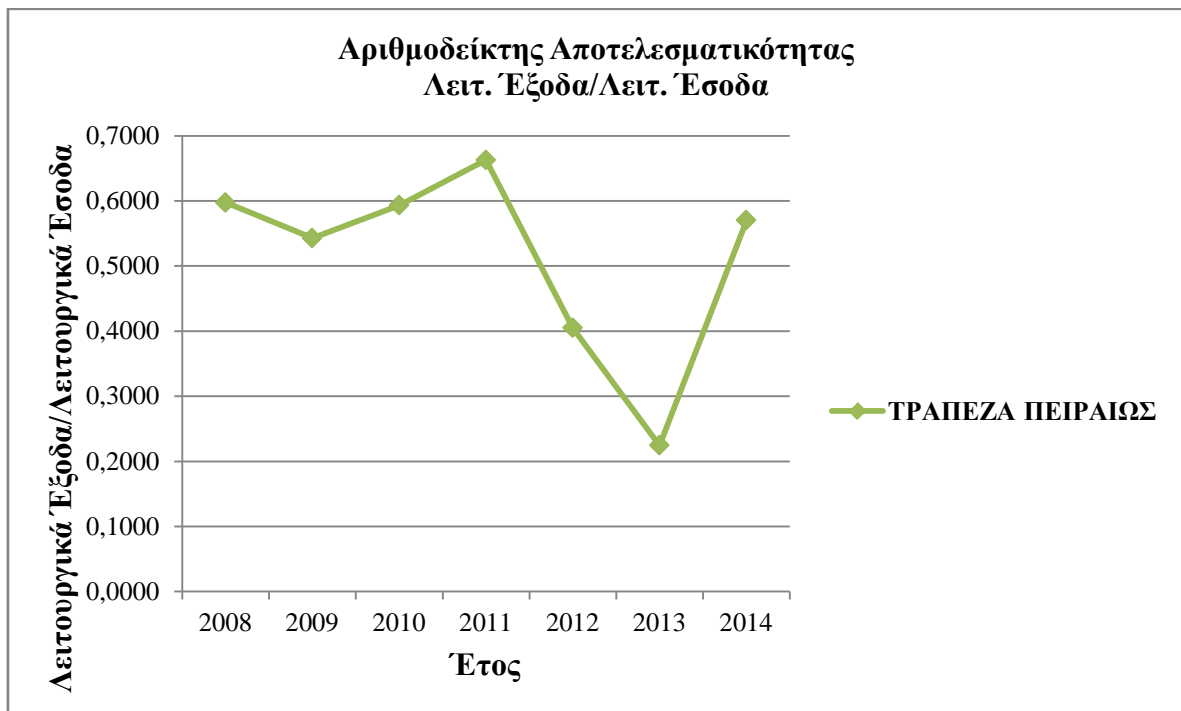

Διάγραμμα 28

**Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της
Eurobank**

Όσον αφορά την **Eurobank**, παρατηρούμε ότι από το 2008 μέχρι και το 2013, υπάρχει αυξητική τάση του δείκτη, με αντίστοιχη μείωση της αποτελεσματικότητας, ενώ το 2014 έχουμε μια μικρή πτώση του δείκτη, με ανάλογη βελτίωση της αποτελεσματικότητας.

Το Νοέμβριο 2013, η Τράπεζα προκειμένου να μειώσει τα λειτουργικά της έξοδα, σχεδίασε και ενεργοποίησε Πρόγραμμα Εθελουσίας Εξόδου για το προσωπικό της και το προσωπικό των περισσότερων από τις θυγατρικές της στην Ελλάδα, με κύριο στόχο τη βελτίωση της λειτουργικής της αποδοτικότητας

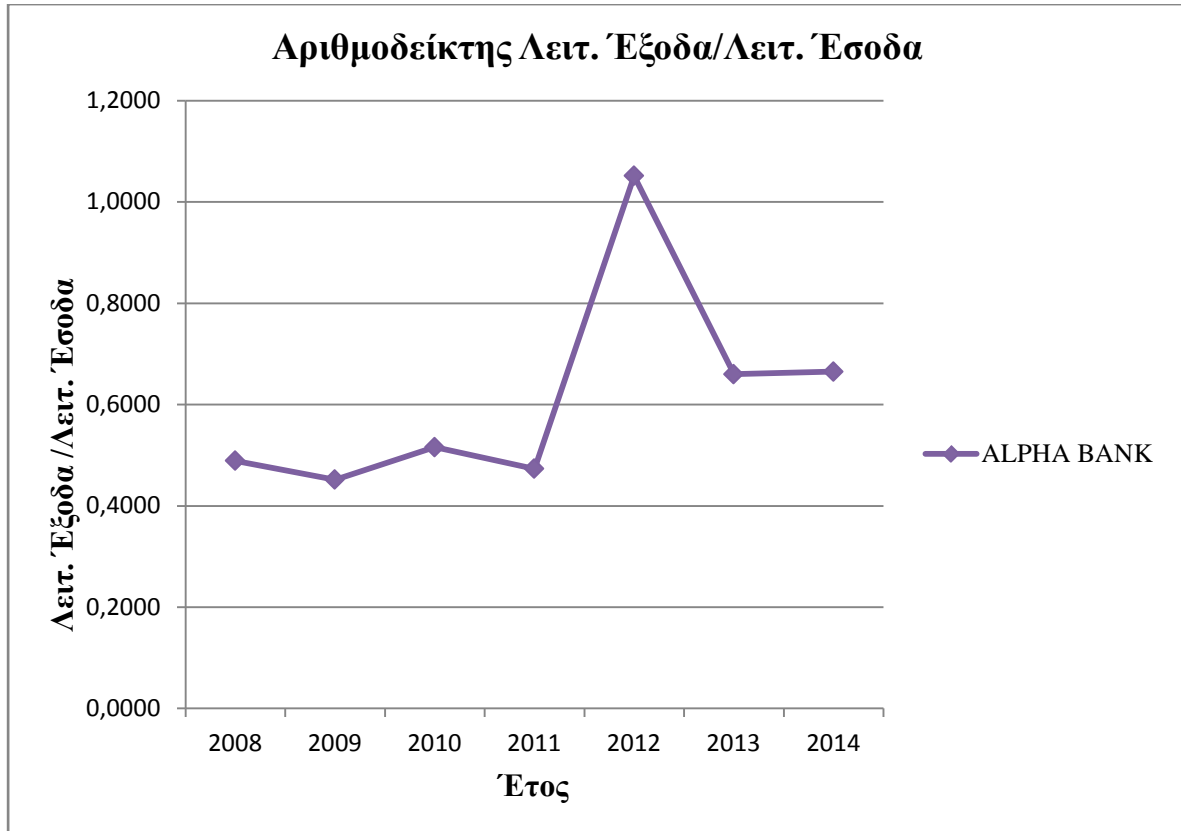
Διάγραμμα 29

Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της Τράπεζας Πειραιώς

Για την **Τράπεζα Πειραιώς** (πίνακας 15, διάγραμμα 25 και 29), είναι εμφανής η προσπάθεια να μειώσει τα λειτουργικά της έξοδα με χαμηλότερη τιμή του δείκτη το 2013 σε 0,2246.

Σημειώνεται ότι στο 2ο εξάμηνο του 2013 υλοποιήθηκε πρόγραμμα αποχώρησης προσωπικού, στο πλαίσιο του οποίου αποχώρησαν από την Τράπεζα 1.606 άτομα. Το εν λόγω πρόγραμμα αποχώρησης προσωπικού επιβάρυνε τα συνολικά έξοδα λειτουργίας της Τράπεζας για το 2013. (Ισολογισμός Τράπεζας Πειραιώς 2013, σημείωση 13, σελίδα 66).

Το 2014 παρατηρούμε αύξηση του δείκτη αποτελεσματικότητας.

Διάγραμμα 30

Αριθμοδείκτης αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της Alpha Bank

Την ίδια εικόνα παρουσιάζει και η **Alpha Bank** (πίνακας 15, διάγραμμα 25 και 30), με αυξομειώσεις στον δείκτη και εμφανή την προσπάθεια για βελτίωση της αποτελεσματικότητάς της. Παρατηρούμε αυξομειώσεις του δείκτη με μεγαλύτερη τιμή 1,0516 το 2012 και μείωση το 2013 και 2014 με τιμή 0,6599 και 0,6649 αντίστοιχα.

Είναι σημαντικές οι προσπάθειες της τράπεζας για μείωση των λειτουργικών εξόδων, δεδομένου ότι συμπεριλαμβάνονται και έξοδα που προέκυψαν από τη συγχώνευση της Εμπορικής Τραπέζης.

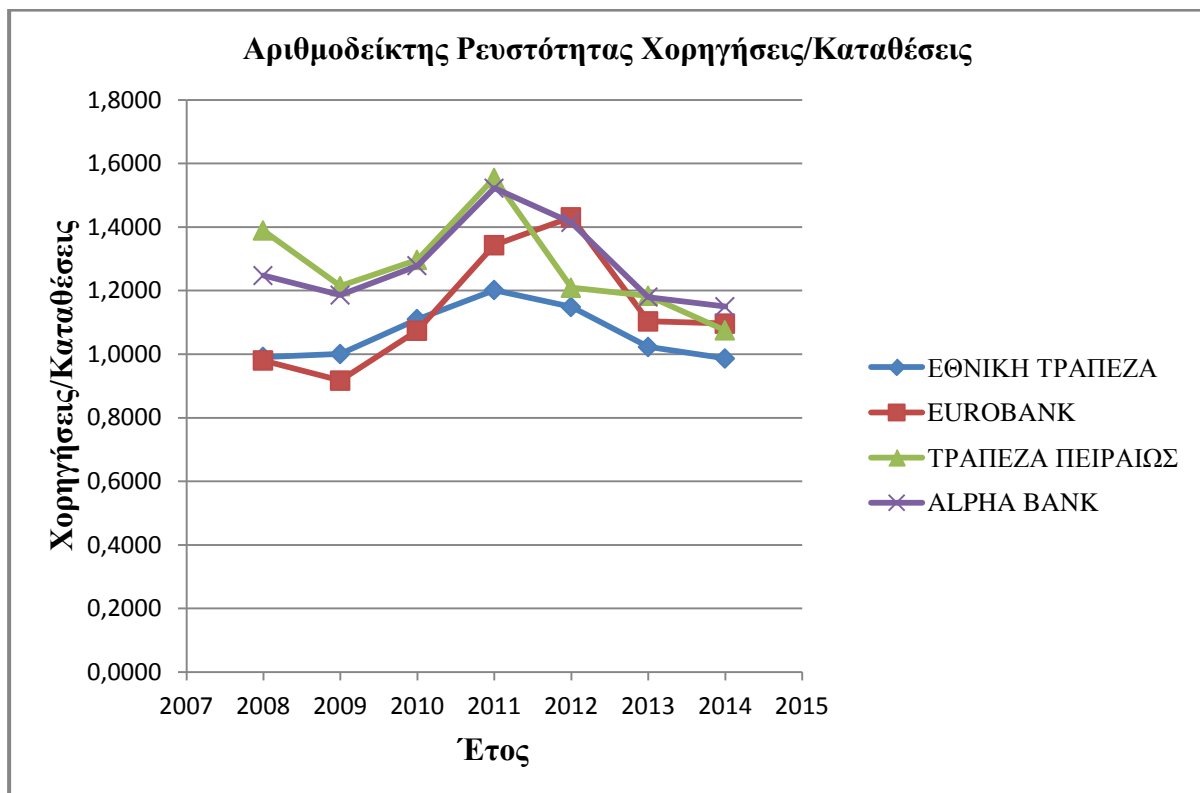
6.4.4 Αριθμοδείκτες ρευστότητας

6.4.4.1 Χορηγήσεις / Καταθέσεις

ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,9912	1,0008	1,1100	1,2014	1,1489	1,0229	0,9864
EUROBANK	0,9798	0,9172	1,0745	1,3433	1,4309	1,1036	1,0966
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,3888	1,2144	1,2968	1,5543	1,2093	1,1835	1,0746
ALPHA BANK	1,2476	1,1858	1,2781	1,5222	1,4142	1,1795	1,1496
Μ.Ο. ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ/ΚΑΤΑΘΕΣΕΙΣ							
	1,1519	1,0796	1,1898	1,4053	1,3008	1,1224	1,0768

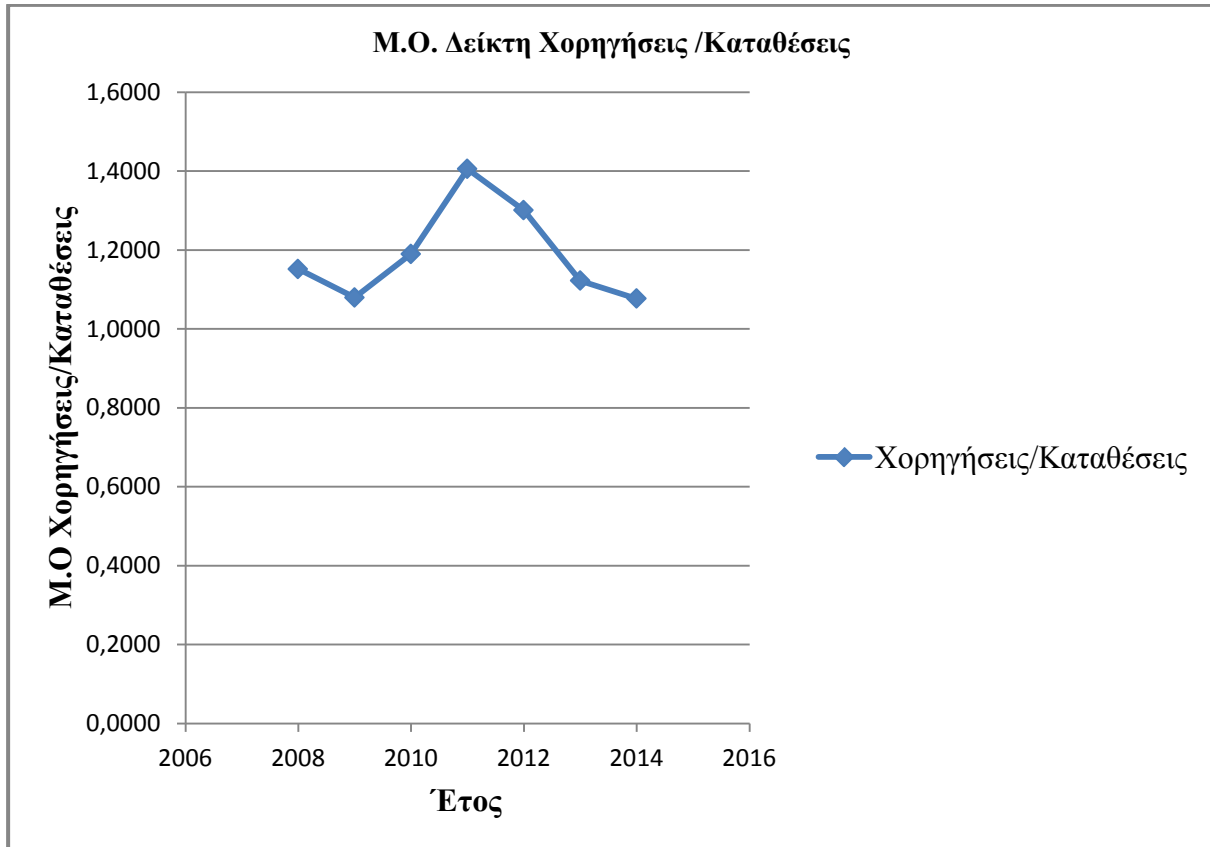
Πίνακας 16

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις»

Διάγραμμα 31

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Διάγραμμα 32

Μ.Ο. Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

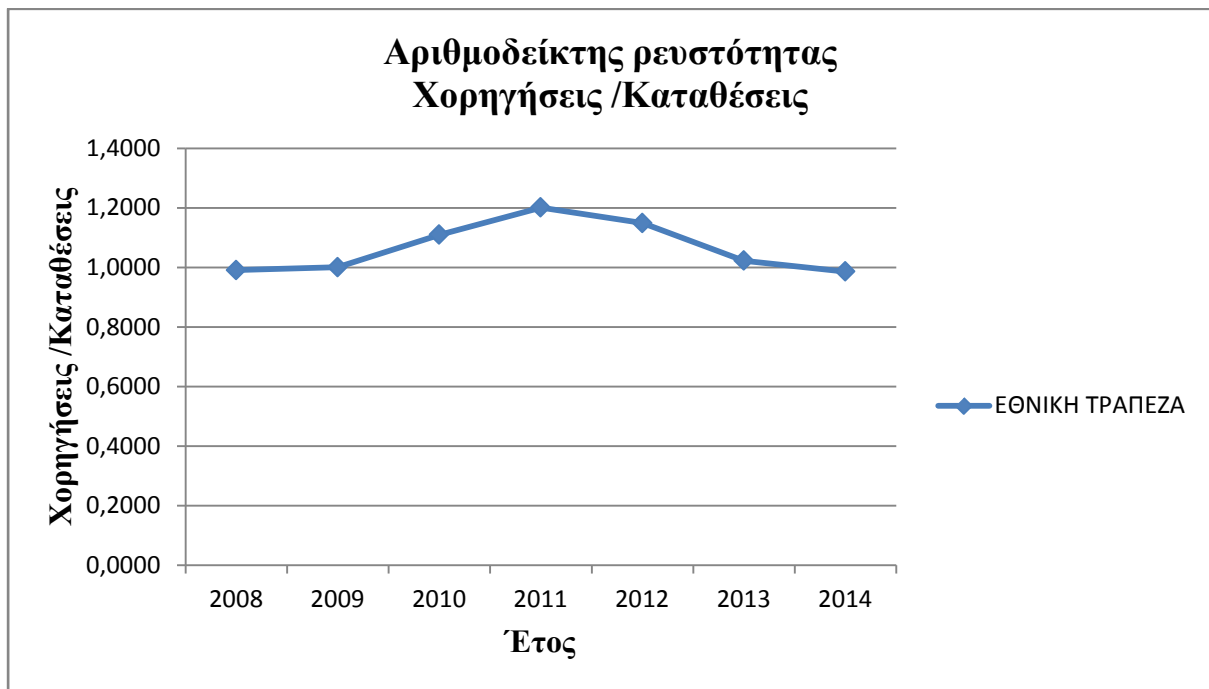
Παρατηρώντας τον πίνακα 16 και το διάγραμμα 32 διαπιστώνουμε ότι ο μέσος όρος του δείκτη ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» από το 2008 μέχρι και το 2012 είναι ανοδικός, παρατηρούμε δηλαδή, ότι έχουμε αύξηση των χορηγήσεων, ενώ το 2013 και 2014 παρουσιάζει σημαντική μείωση.

Μέχρι το 2009 οι τράπεζες χορηγούσαν αφειδώς δάνεια. Κάθε μήνα μόνο για στεγαστικά δάνεια ύψους, χορηγούσαν 1δισ ευρώ, δηλαδή περισσότερα από 12 δις ευρώ το χρόνο, ακολουθώντας μια πιστωτική πολιτική χωρίς κανόνες ασφαλείας, με αποτέλεσμα να έχουμε αύξηση των χορηγήσεων με ρυθμό μεγαλύτερο αυτού των καταθέσεων.

Σήμερα οι τράπεζες έχουν υιοθετήσει αυστηρές προϋποθέσεις για να δανείσουν κάποιον. Συγκεκριμένα στα στεγαστικά χρηματοδοτούν το 70% με 75% της εμπορικής αξίας του ακινήτου, ενώ προ κρίσης χρηματοδοτούσαν το 100% της εμπορικής αξίας και ακόμα παραπάνω καθώς και πολύ συχνά ζητούν πρόσθετες εγγυήσεις με την προσημείωση άλλων περιουσιακών στοιχείων.

Από το 2010 και μετά, έχουμε αύξηση του λόγου των χορηγήσεων προς τις καταθέσεις, διότι έχουμε μείωση των καταθέσεων. Οι καταθέτες, λόγω της οικονομικής αστάθειας και της έλλειψης εμπιστοσύνης προς το τραπεζικό σύστημα, αναγκάστηκαν να αποσύρουν τις καταθέσεις τους.

Για την **Εθνική Τράπεζα**, ο δείκτης Χορηγήσεις/Καταθέσεις από το 2008 μέχρι και το 2012 είναι θετικός και βαίνει αυξανόμενος, με μικρή πτώση το 2013 και 2014.

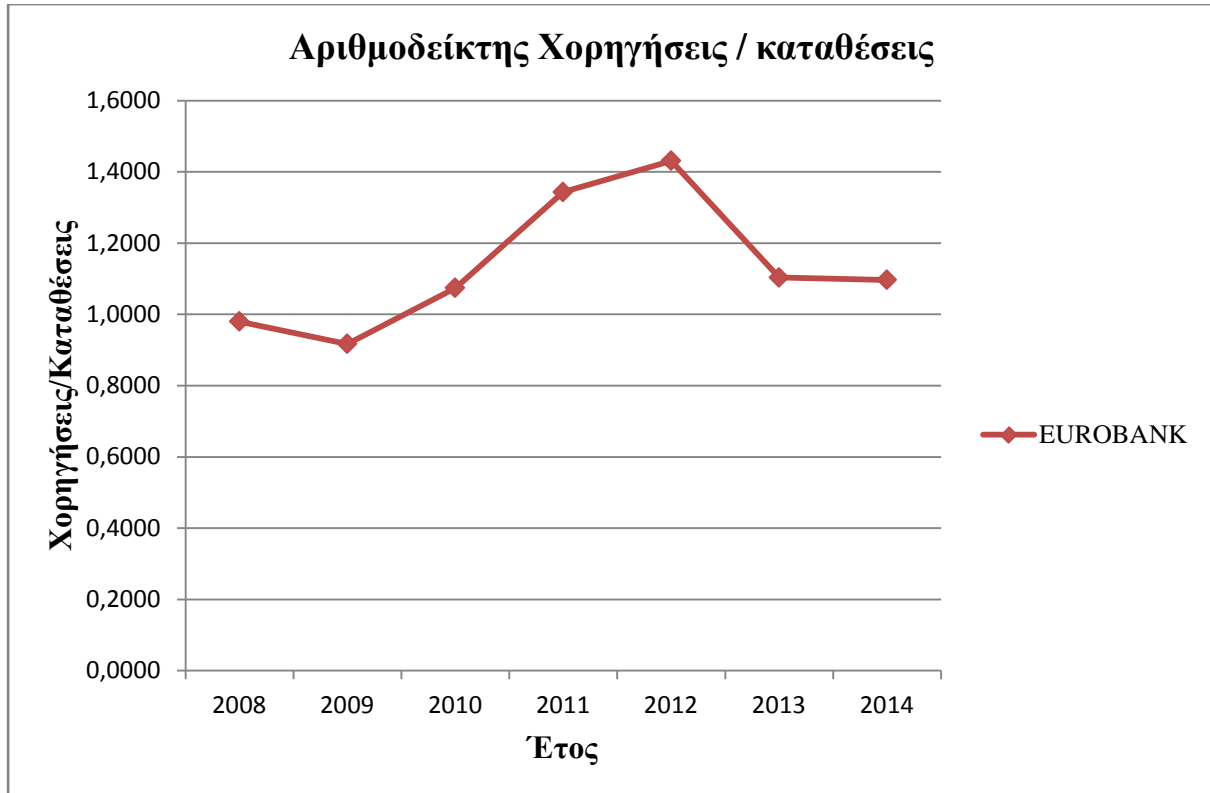

Διάγραμμα 33

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Εθνικής Τράπεζας

Η **Eurobank** παρουσιάζει υψηλό δείκτη από το 2008 μέχρι και το 2014 με μέγιστη τιμή το 2012 σε 143,09%. Από το 2008 οι χορηγήσεις της τράπεζας βαίνουν μειούμενες μέχρι το 2012, παρουσιάζοντας μια μικρή αύξηση των χορηγήσεων το 2013 και το 2014. Η ίδια εικόνα παρατηρείται και στις καταθέσεις της, με δραματική μείωση το 2012 και μια μικρή αύξηση το 2013.

Όπως αναφέρεται σε ανακοίνωση στις 15/7/2013 της Eurobank, η ένταξη του T.T. και της Proton με εξαγορά του 100% του μετοχικού κεφαλαίου τους στο διευρυμένο όμιλο της Eurobank μετά από συμφωνία με το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας, ενισχύει τη στρατηγική θέση της Τράπεζας, στο ελληνικό τραπεζικό σύστημα.

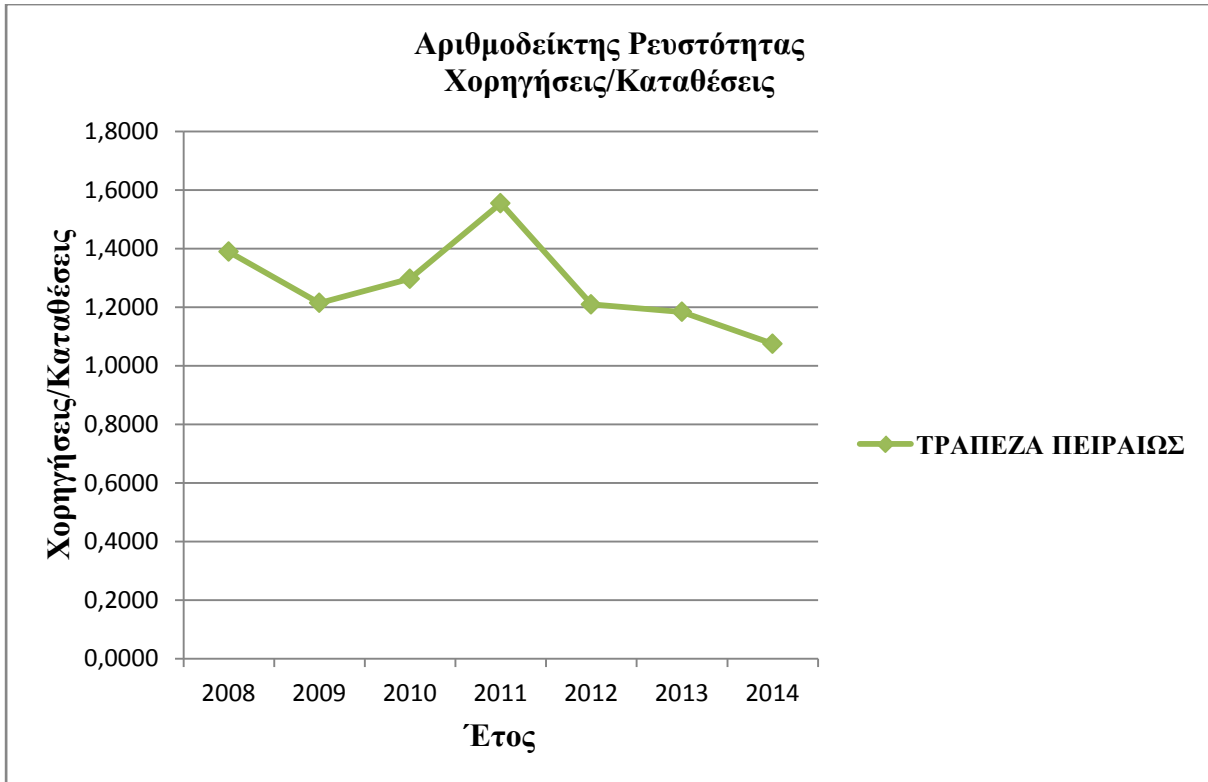

Διάγραμμα 34

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» της Eurobank

Η Τράπεζα Πειραιώς στη συνέχεια, έχει θετικές τιμές του δείκτη με μειώσεις το 2009 και 2010 σε σχέση με το 2008. Από το 2011 μέχρι και το 2013, ο δείκτης παρουσιάζει αύξηση, με μεγαλύτερη τιμή το 2011 στα 155%.

Με δείκτη τα έτη 2011, 2012 και 2013 να ξεπερνά τη μονάδα, οι τράπεζες έχουν σοβαρό πρόβλημα ρευστότητας. Η Τράπεζα Πειραιώς, στα πλαίσια των διαδικασιών εξυγίανσης που προβλέπει ο σχετικός νόμος 4021/2011 και σε μια προσπάθεια να αντλήσει επιπλέον ρευστότητα, αποκτά το υγιές τμήμα της Αγροτικής Τράπεζας, μετά από σχετική πρότασή της, που έχει εγκριθεί από το Ταμείο Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας. Η εικόνα βελτιώνεται κάπως το 2014.

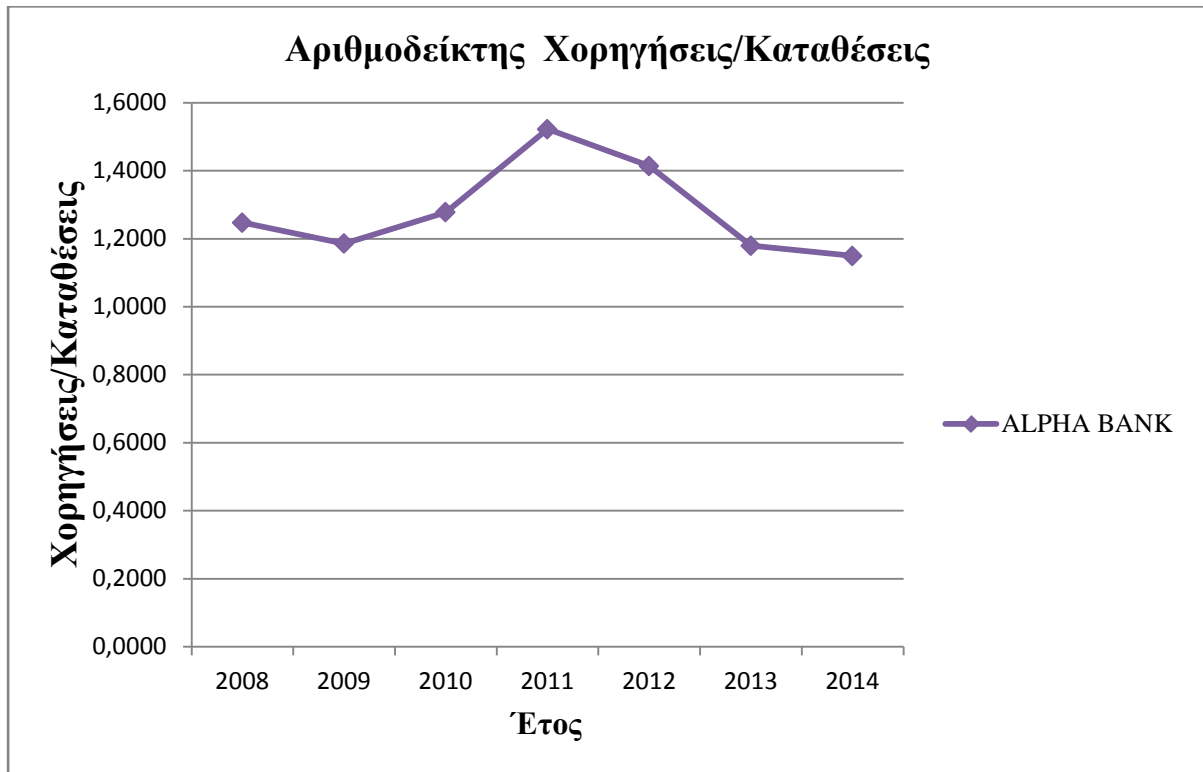
Διάγραμμα 35

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Πειραιώς

Αν παρατηρήσουμε τον πίνακα 16 και το διάγραμμα 36, η **Alpha Bank**, παρουσιάζει αύξηση του δείκτη ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις».

Το 2009 ο δείκτης παρουσιάζει μια μικρή μείωση σε σχέση με το 2008, ενώ το 2011 και 2012, παρουσιάζει αύξηση. Το 2013 και 2014 ο δείκτης παρουσιάζει εκ νέου μείωση.

Προκειμένου να αυξήσει τη ρευστότητά της η Alpha Bank κατατάσσει τα ομόλογα του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας στο δανειακό της χαρτοφυλάκιο ονομαστικής αξίας €3.960.544 στα πλαίσια της αύξησης μετοχικού κεφαλαίου που ολοκληρώθηκε την 6.6.2013 και ονομαστικής αξίας €284.628 που δόθηκαν στην Τράπεζα από το ΤΧΣ έναντι της ανάληψης των καταθέσεων των συνεταιριστικών Τραπεζών Μακεδονίας, Ευβοίας και Δωδεκανήσου τον Δεκέμβριο 2013. Η συνολική λογιστική αξία των ανωτέρω ομολόγων την 31.12.2013 ήταν €4.308.556. (*Οικονομικές καταστάσεις Alpha Bank 2013*, σελ. 242)

Διάγραμμα 36

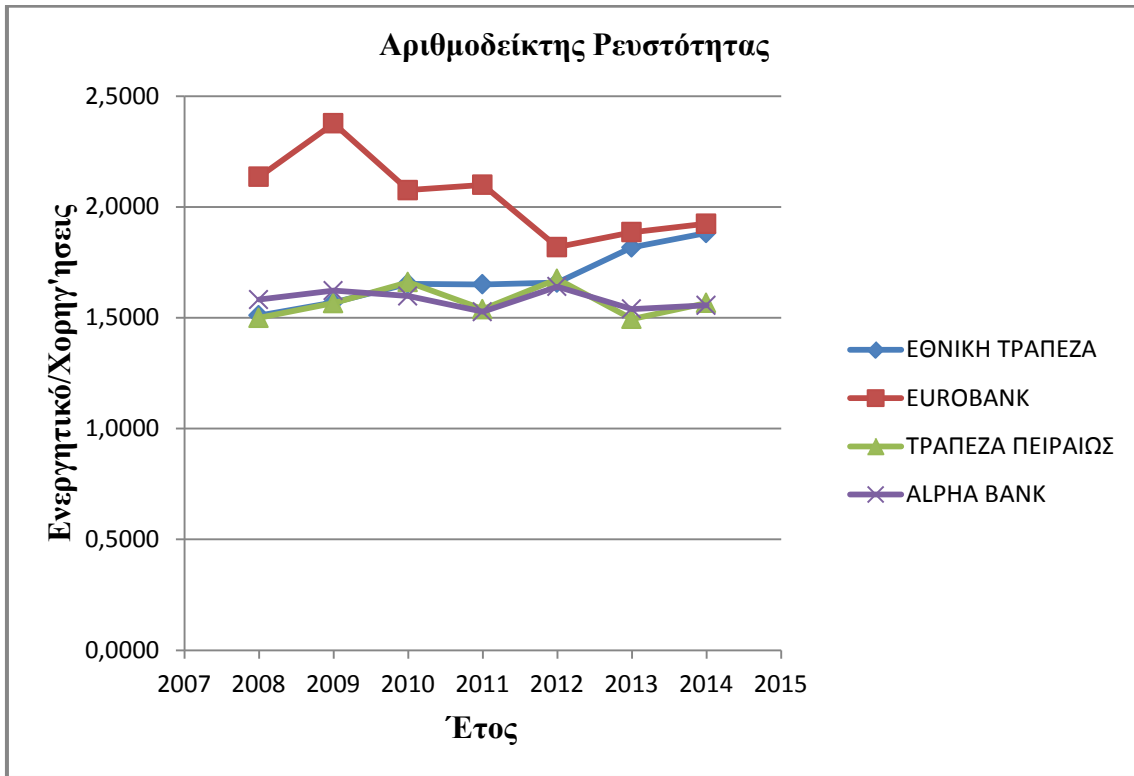
Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Alpha Bank

6.4.4.2 Σύνολο ενεργητικού / Σύνολο χορηγήσεων

Στον πίνακα 17 και διάγραμμα 38, παρατηρούμε ότι ο μέσος όρος του δείκτη ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» παρουσιάζει αυξομειώσεις για το διάστημα 2008-2014. Ο δείκτης Σύνολο Ενεργητικού / Σύνολο Χορηγήσεων δείχνει την αναλογία των Δανείων που κατακρατεί η Τράπεζα. Υψηλή τιμή στον δείκτη σημαίνει χαμηλή αποδοτικότητα και χαμηλό κίνδυνο.

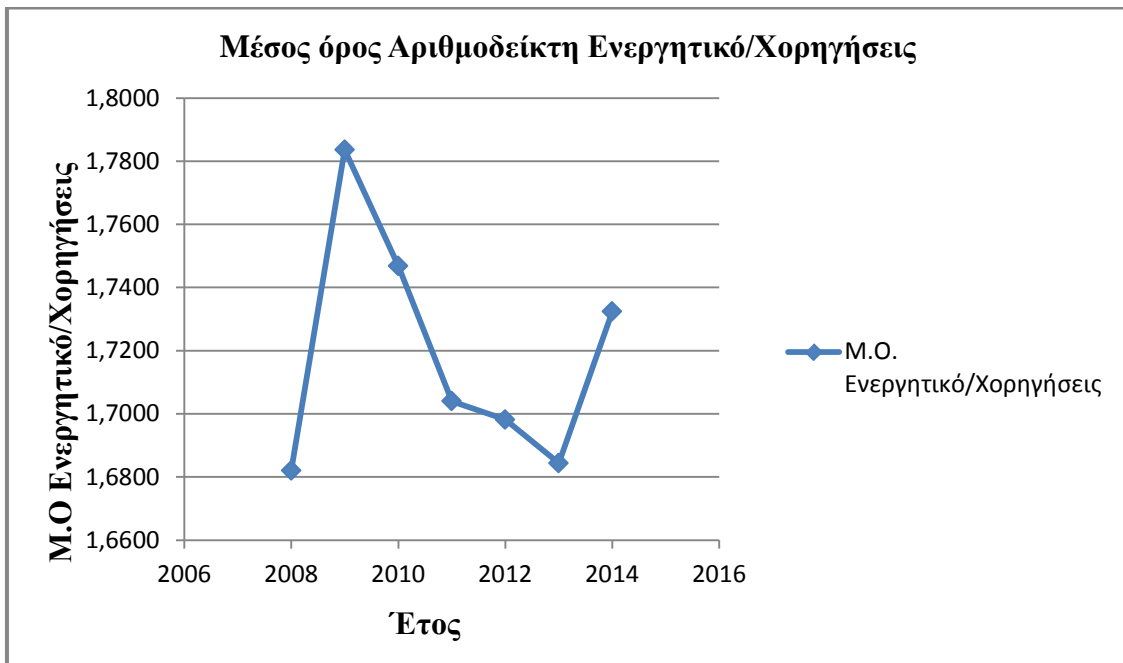
ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ/ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ							
ΤΡΑΠΕΖΕΣ	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	1,5106	1,5693	1,6535	1,6507	1,6583	1,8174	1,8825
EUROBANK	2,1360	2,3767	2,0757	2,1000	1,8187	1,8861	1,9242
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	1,4997	1,5657	1,6604	1,5384	1,6753	1,4944	1,5671
ALPHA BANK	1,5819	1,6228	1,5975	1,5268	1,6404	1,5395	1,5557
Μ.Ο. ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟ/ΧΟΡΗΓΗΣΕΙΣ							
	1,6820	1,7836	1,7468	1,7040	1,6982	1,6844	1,7324

Πίνακας 17 Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις»

Διάγραμμα 37

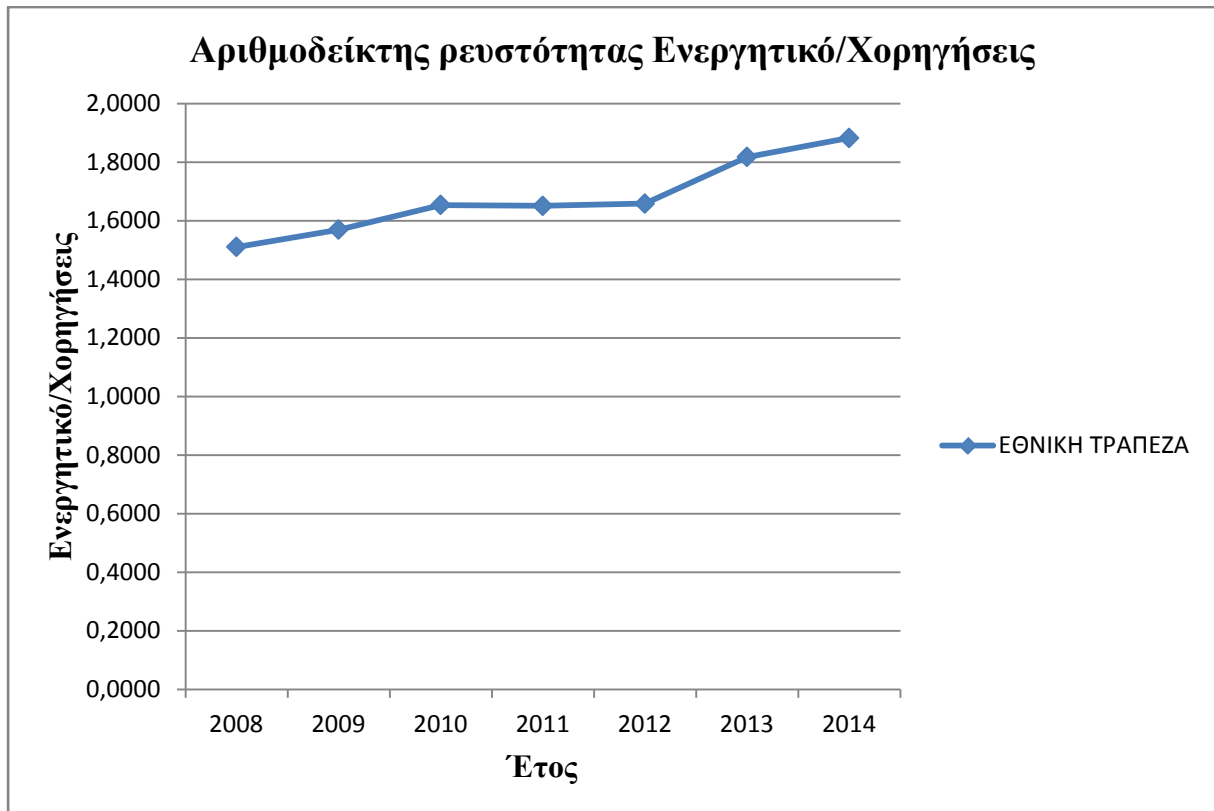
Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Διάγραμμα 38

ΜΟ Αριθμοδείκτη ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

Όσον αφορά την **Εθνική τράπεζα**, ο δείκτης Ενεργητικό/Χορηγήσεις παρουσιάζει μικρές μεταβολές από το 2008 μέχρι και το 2012. Στην συνέχεια εμφανίζει σημαντική αύξηση το 2013 με τιμή 1,874 σε σχέση με το 2008 που λαμβάνει τιμή 1,5106, καθώς και το 2014 με τιμή 1,8825.

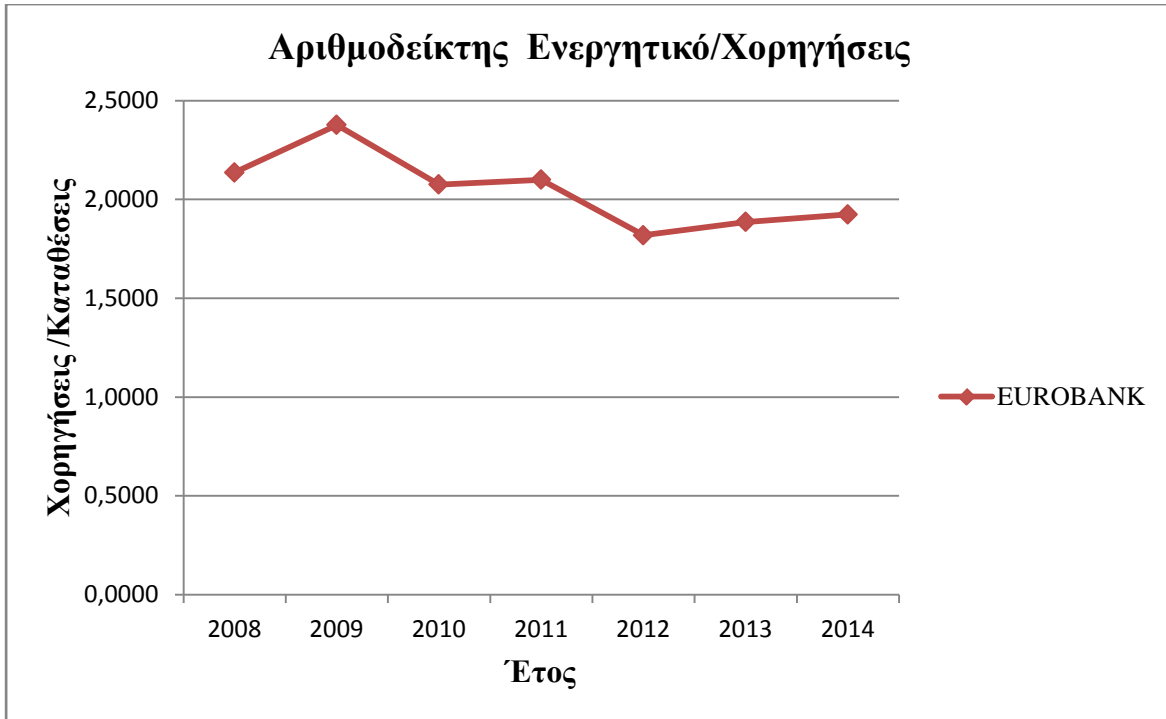

Διάγραμμα 39

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Εθνικής Τράπεζας

Στη συνέχεια η **Eurobank** παρουσιάζει αυξομειώσεις από το 2008 μέχρι το 2011, ενώ στη συνέχεια μειώνεται στο 1,8187 το 2012 και 1,8861 το έτος 2013. Κατά το 2014, η Eurobank παρουσιάζει αύξηση του αριθμοδείκτη ρευστότητας.

Γενικότερα, η Eurobank εμφανίζει τον υψηλότερο δείκτη ρευστότητας από το 2008, σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες. (Πίνακας 17, Διάγραμμα 40)

Διάγραμμα 40 Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Eurobank

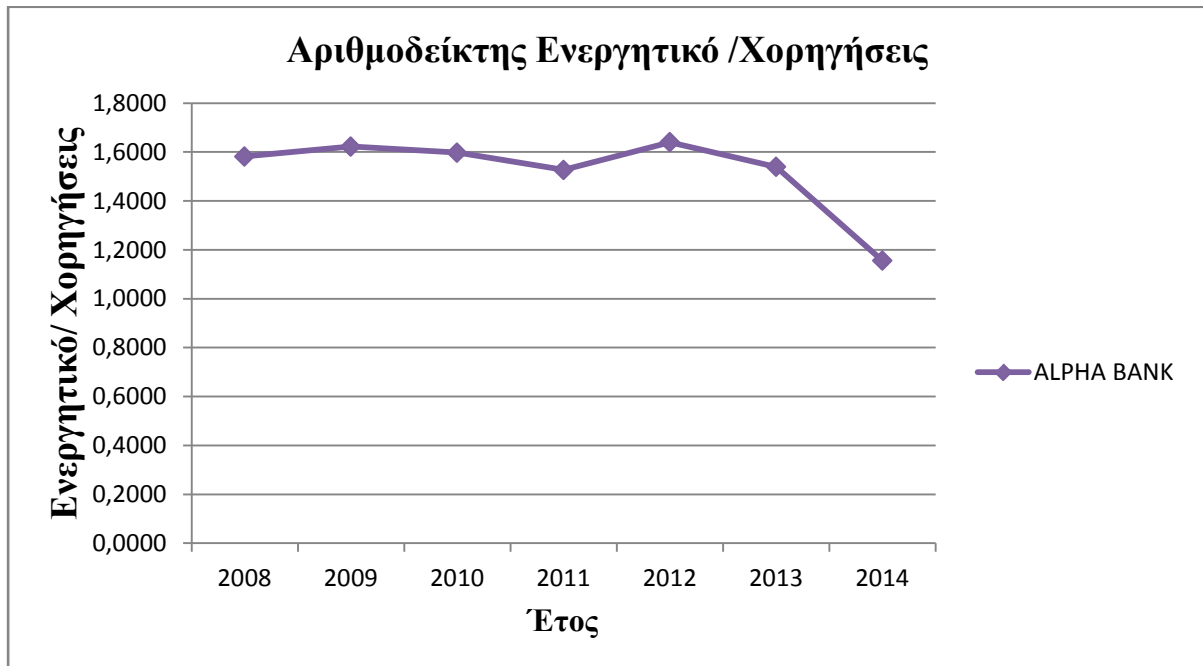
Η **Τράπεζα Πειραιώς** παρουσιάζει αυξομειώσεις του δείκτη για το διάστημα 2008-2014, έχοντας τιμή το 2014 1,5671. Επίσης παρουσιάζει το χαμηλότερο δείκτη σε σχέση με τις υπόλοιπες τράπεζες και υπάρχει πρόβλημα ρευστοποίησης.

Διάγραμμα 41

Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Τράπεζας Πειραιώς

Ο δείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» στην Alpha Bank εμφανίζει από το 2008 μέχρι και 2014 αυξομειώσεις και τιμή το 2014 σχεδόν όμοια με αυτή του 2008.

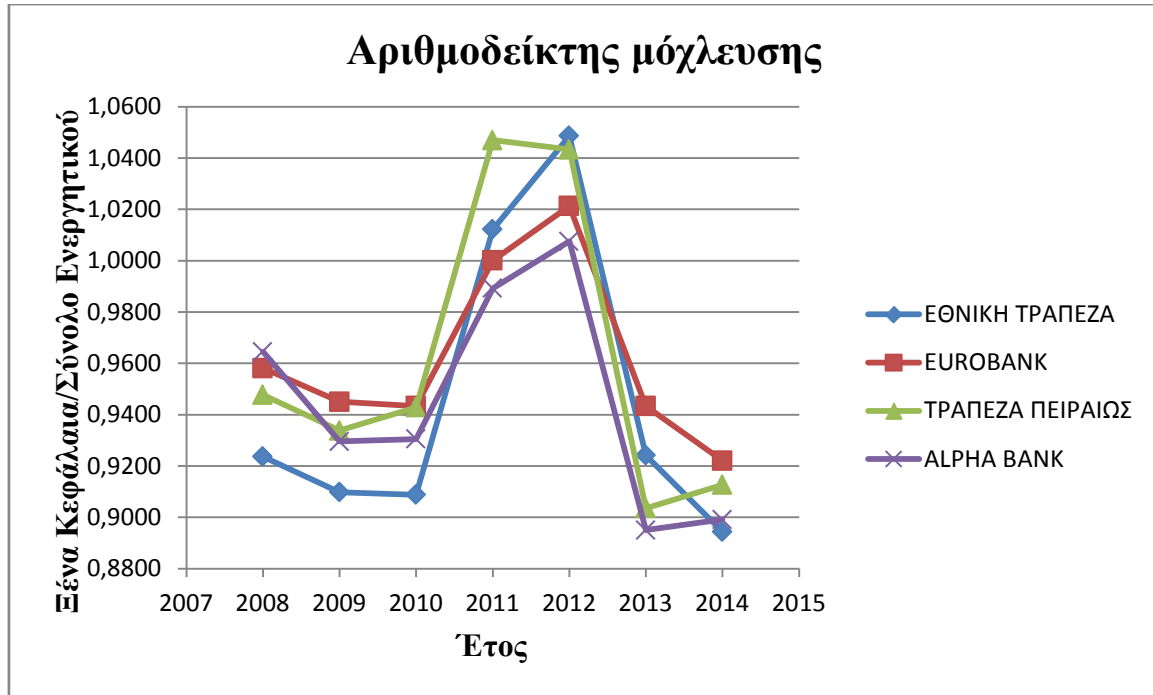
Διάγραμμα 42 Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της ALPHA Bank

6.4.6 Αριθμοδείκτες μόχλευσης

6.4.6.1 Δείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης (Debt ratio or debt-to-assets ratio) Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού

ΑΡΙΘΜΟΔΕΙΚΤΗΣ ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ- ΞΕΝΑ ΚΕΦΑΛΑΙΑ/ΣΥΝΟΛΟ ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΟΥ							
	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ	0,9237	0,9098	0,9088	1,0122	1,0487	0,9242	0,8944
EUROBANK	0,9581	0,9451	0,9434	1,0001	1,0213	0,9434	0,9221
ΤΡΑΠΕΖΑ ΠΕΙΡΑΙΩΣ	0,9477	0,9338	0,9429	1,0470	1,0434	0,9036	0,9127
ALPHA BANK	0,9645	0,9296	0,9305	0,9893	1,0075	0,8951	0,8991
Μ. Ο. ΜΟΧΛΕΥΣΗΣ							
	0,7074	0,6972	0,6988	0,7648	0,7784	0,6928	0,6823

Πίνακας 18 Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού

Διάγραμμα 43

Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού των τεσσάρων συστημικών τραπεζών

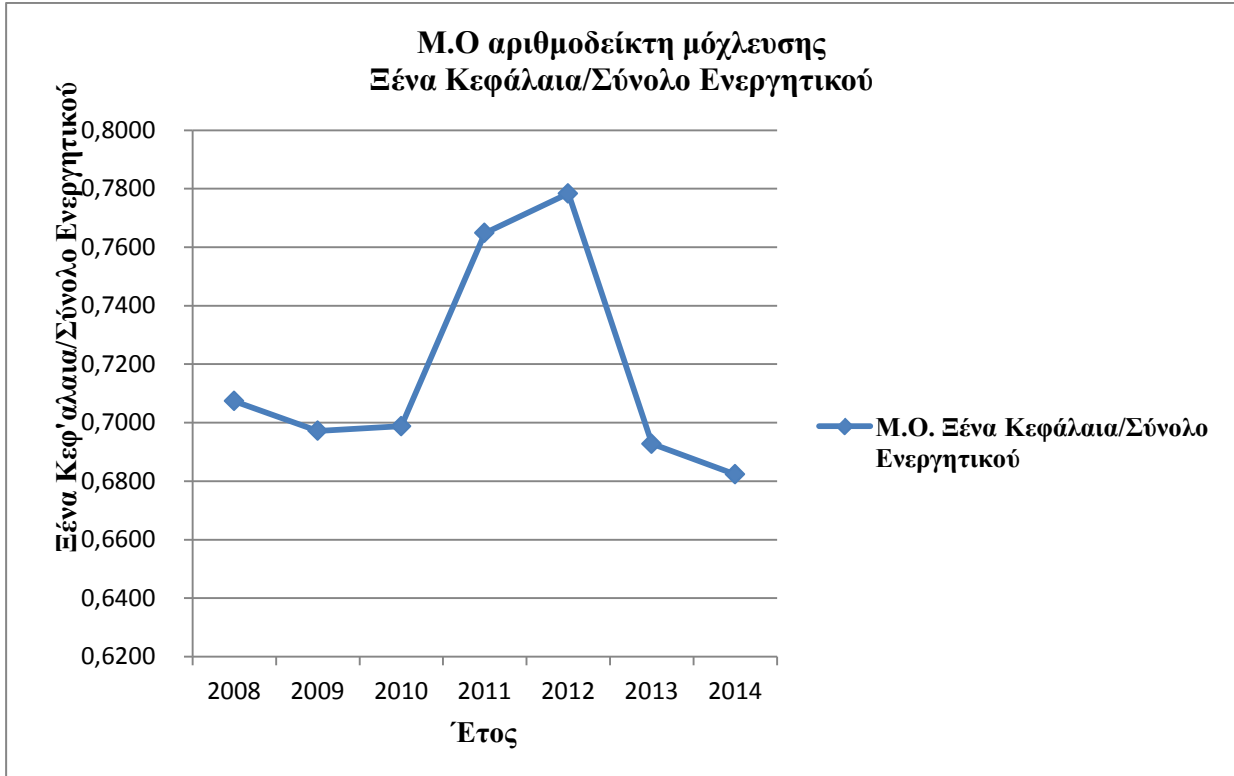
Η Βασιλεία III εισάγει ένα ελάχιστο δείκτη μόχλευσης 3%, ο οποίος λειτουργεί ως ένα συμπληρωματικό μέτρο προς τους δείκτες κεφαλαιακής επάρκειας και αποσκοπεί στο να περιορίσει τη συσσώρευση της μόχλευσης στον τραπεζικό τομέα. Θέτοντας ένα ανώτατο όριο στη μόχλευση που μπορεί να έχει ένα χρηματοπιστωτικό ίδρυμα, θέτει και ένα ανώτατο όριο στον κίνδυνο που μπορεί να αναλάβει, περιορίζοντας έτσι την ροπή των τραπεζών να αναλαμβάνουν υπερβολικούς κινδύνους, ενώ παράλληλα ο ίδιος ο Δείκτης Μόχλευσης θα αποτελεί και μία ένδειξη της ικανότητας κάθε τράπεζας να αντεπεξέλθει σε δύσκολες καταστάσεις.

Ορίστηκε μεταβατική περίοδος εφαρμογής του συντελεστή μόχλευσης, το διάστημα από την 1 Ιανουαρίου 2013 μέχρι τις 31 Δεκεμβρίου 2017, στην οποία οι τράπεζες οφείλουν να υπολογίζουν τον δείκτη μόχλευσης και να τον δημοσιοποιούν από το 1/1/2015.

Η τελική εφαρμογή ξεκινάει από 1/1/2018 με σκοπό να διαπιστωθεί η σχέση και η αλληλεπίδραση του συντελεστή μόχλευσης και των κεφαλαιακών απαιτήσεων, ώστε να γίνουν οι σχετικές αλλαγές στον προσδιορισμό του δείκτη. (Άρθρο Κιουλάφα Κλεόβουλου, <http://marketnews.gr>)

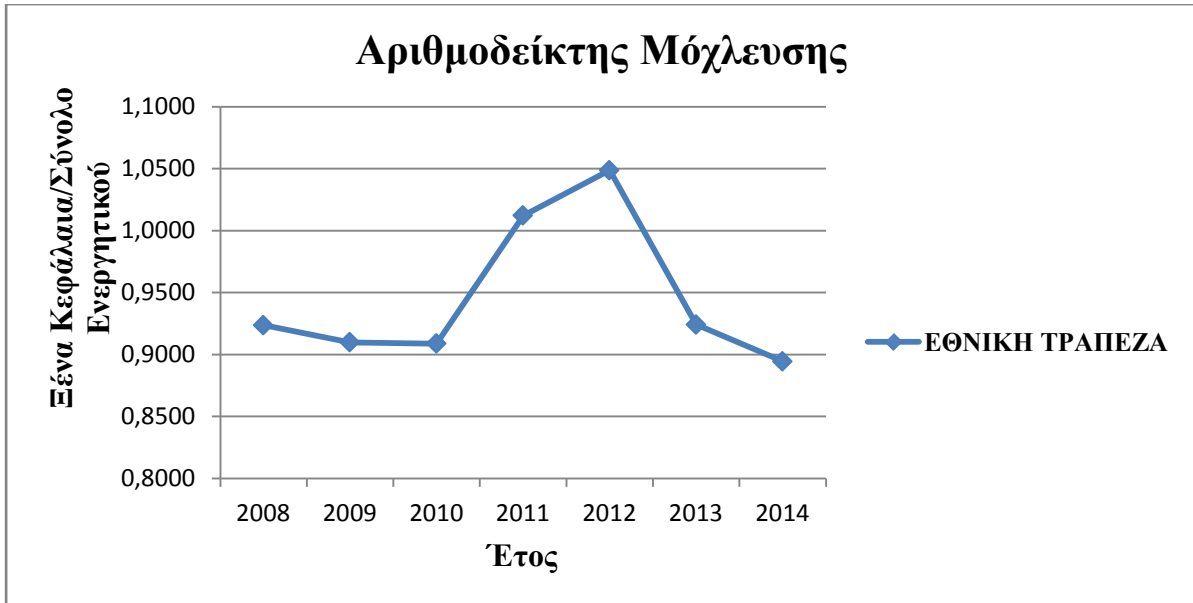
Παρατηρώντας τον πίνακα 18 και το διάγραμμα 44, διαπιστώνουμε ότι δείκτης το 2009 και

2010 παρουσιάζει πτώση σε σχέση με το 2008. Το 2011 και 2012 ο δείκτης παρουσιάζει ανοδική πορεία με τιμές 0,7648 και 0,7784. Το 2013 και 2014 ο δείκτης μειώνεται με τιμή 0,6928 και 0,683 αντίστοιχα.

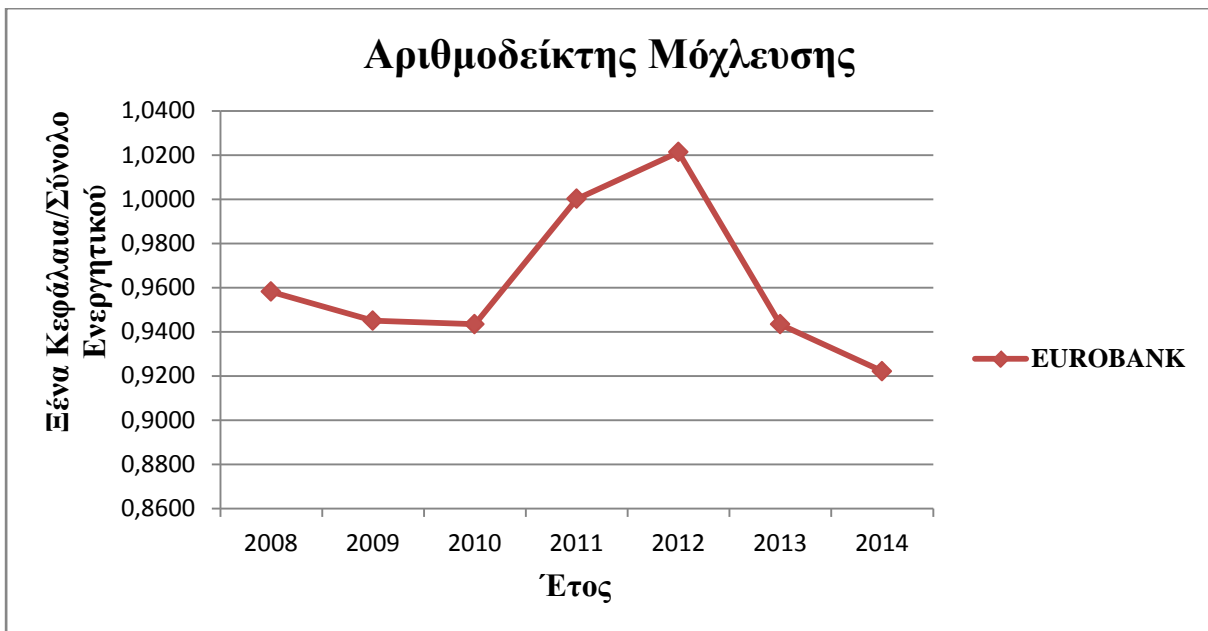

Διάγραμμα 44 Μ.Ο. αριθμοδείκτη μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού

Η Εθνική Τράπεζα (πίνακας 18, διάγραμμα 45) παρουσιάζει μείωση του δείκτη τα έτη 2009 και 2010 σε σχέση με το 2008. Το 2011 και 2012 εκτινάσσεται και λαμβάνει τιμές 1,0122 και 1,0487 αντίστοιχα. Παρουσιάζει λοιπόν η Εθνική Τράπεζα εικόνα μοχλευμένης και υποκεφαλαιοποιημένης τράπεζας, διότι το κυρίαρχο κομμάτι του ενεργητικού της αποτελείται από δάνεια. Αν για κάποιο λόγο οι καταθέτες και οι βραχυπρόθεσμοι δανειστές απαιτήσουν τα χρήματά τους η τράπεζα θα αντιμετωπίσει τεράστιο πρόβλημα ρευστότητας. Την ίδια εικόνα έχουμε και το 2013 και 2014 όπου ο δείκτης εμφανίζει πτώση με τιμή 0,9242 και 0,8944.

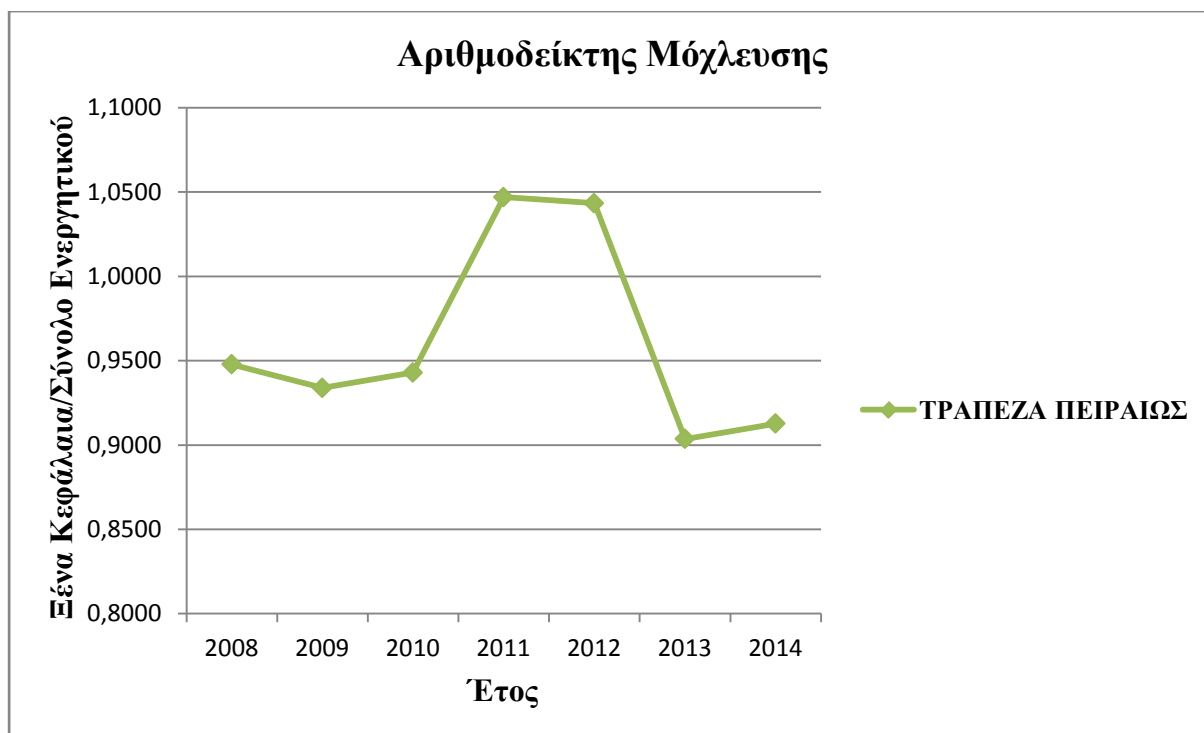

Διάγραμμα 45 Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού Εθνικής Τράπεζας

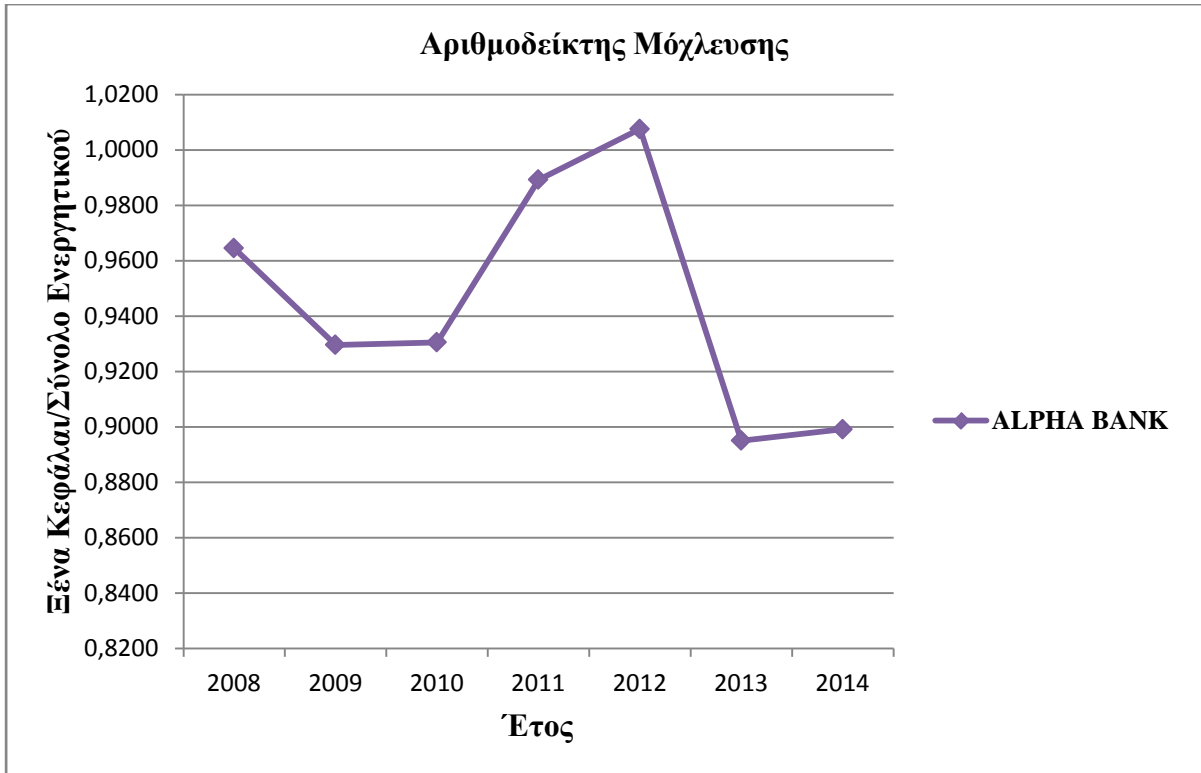
Διάγραμμα 46 Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού της Eurobank

Σχεδόν την ίδια εικόνα με την Εθνική Τράπεζα, παρουσιάζει και η **Eurobank** (πίνακας 18, διάγραμμα 46), με ίδιες τάσεις στον δείκτη μόχλευσης. Λόγω της κορύφωσης της οικονομικής κρίσης, η έλλειψη ρευστότητας είναι εμφανής, οι καταθέτες αποσύρουν μαζικά τα χρήματά τους, ώστε να τα προστατεύσουν από πιθανή πτώχευση της τράπεζας. Αποτέλεσμα η υπερβολική μόχλευση των τραπεζών, προκειμένου να αποφευχθεί η κατάρρευσή τους.

Διάγραμμα 47 Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού της Τράπεζας Πειραιώς

Η Τράπεζα Πειραιώς (πίνακας 18, διάγραμμα 47) παρουσιάζει διακυμάνσεις του δείκτη τα έτη 2008, 2009 και 2010. Το 2011 και 2012 ο δείκτης εκτινάσσεται και έχει μόχλευση 104,70% και 104,87 αντίστοιχα. Η Τράπεζα Πειραιώς παρουσιάζει την μεγαλύτερη μόχλευση από τις υπόλοιπες τράπεζες. Το 2013 και ο δείκτης παρουσιάζει μείωση με τιμή 0,9036 και 0,9127

Διάγραμμα 48

Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια / Σύνολο ενεργητικού της Alpha Bank

Η Alpha Bank (πίνακας 18, διάγραμμα 48) παρουσιάζει την ίδια εικόνα με την Εθνική Τράπεζα, τη Eurobank και την Τράπεζα Πειραιώς (Διάγραμμα 43) και με ίδιες τάσεις στον δείκτη μόχλευσης.

Οι 4 ελληνικές συστημικές τράπεζες, είναι γεγονός ότι είναι πλέον μοχλευμένες και υποκεφαλαιοποιημένες.

Κεφάλαιο 7

Συμπεράσματα

Μετά την πρόσφατη οικονομική κρίση, η οικονομική διακυβέρνηση στην Ευρωζώνη, η εποπτεία των χρηματοοικονομικών συναλλαγών και η σταθερότητα του χρηματοπιστωτικού συστήματος, αποτελούν θέματα πρώτης προτεραιότητας, διότι διακυβεύεται το μέλλον της Ευρωπαϊκής Ένωσης, καθώς και του ενιαίου νομίσματος.

Δεν μπορούμε να γνωρίζουμε αν η κύρια αιτία που οδήγησε στην κρίση ήταν το ανεπαρκές ρυθμιστικό πλαίσιο ή η ευρεία φιλελευθεροποίηση των εγχωρίων και διεθνών αγορών, γνωρίζουμε όμως ότι η τρέχουσα κρίση έκανε ιδιαίτερα εμφανή τα κενά στο ρυθμιστικό πλαίσιο τόσο σε εγχώριο όσο και σε ευρωπαϊκό αλλά και διεθνές επίπεδο.

Σαν αποτέλεσμα αυτών των κενών ήταν η εμφάνιση όλων αυτών των συνεπειών, που έλαβαν ανεξέλεγκτη πορεία, με δεινές επιπτώσεις στην οικονομία καθώς και στο Ελληνικό τραπεζικό σύστημα, με μείωση της πιστοληπτικής του ικανότητας, αποκλεισμό από τις διεθνείς αγορές, συρρίκνωση των καταθέσεων και ως εκ τούτου μείωση του κεφαλαίου κίνησης, αν και στην αρχή οι ελληνικές τράπεζες εισήλθαν στην κρίση με σχετικά ισχυρά κεφαλαιακά αποθέματα ασφαλείας.

Από την μελέτη των Ελληνικών τραπεζών παρατηρήσαμε ότι το Ελληνικό τραπεζικό σύστημα παρουσιάζει υπερβολική μόχλευση καθώς και σταδιακή μείωση της ποσότητας και ποιότητας της κεφαλαιακής βάσης.

Μετά το ξέσπασμα της πρωτόγνωρης δημοσιονομικής κρίσης στην χώρα δεν υπήρξε η αναγκαία πλεονάζουσα ρευστότητα στο τραπεζικό σύστημα, η οποία θα μπορούσε να διοχετευθεί στην πραγματική οικονομία, με αποτέλεσμα η εξάρτηση των ελληνικών τραπεζών από τη χρηματοδότηση του Ευρωσυστήματος να κορυφωθεί τον Ιούνιο του 2011.

Μέσα σε ένα ασθενές οικονομικό περιβάλλον, η επιδείνωση της ποιότητας των κεφαλαίων τους συνεχίστηκε, με αποτέλεσμα να είναι απαραίτητη:

- Η αναδιάρθρωση της διοικητικής τους μορφής, ώστε να μειωθούν τα λειτουργικά τους έξοδα, καθώς
- και η αναδιάρθρωση των κεφαλαίων τους, προκειμένου να παραμείνουν βιώσιμες με αλλαγές στους κανόνες εγγύησης του Ευρωσυστήματος.

Κατ' αρχάς λοιπόν έχουμε συγχώνευση των τραπεζών και παρατηρούμε ότι όσον αφορά την κεφαλαιακή επάρκεια οι δείκτες μέχρι και το 2011 είναι σε ικανοποιητικό επίπεδο, με μια επιδείνωση κατά τη διάρκεια του 2011, λόγω μεταφοράς μεγάλου ποσοστού καταθέσεων των καταθετών στο εξωτερικό βελτιώνοντας, κάπως την εικόνα αυτή το 2013 και 2014. Όσον αφορά την αποτελεσματικότητα των τραπεζών, παρατηρούμε ότι αυτή μειώνεται, εκτός της Τράπεζας Πειραιώς, της οποίας ο δείκτης παρουσιάζει καλύτερη εικόνα το 2013 και το 2014, σε σύγκριση με τις υπόλοιπες τράπεζες.

Όσον αφορά την αποδοτικότητα, το βασικό συμπέρασμα είναι ότι από το 2011 και μετά υπάρχει αύξηση του δείκτη σε όλες τις τράπεζες, εκτός της Τράπεζας Πειραιώς, η οποία παρουσίασε μείωση του δείκτη το 2013. Εξάγουμε λοιπόν το συμπέρασμα, ότι ο τραπεζικός τομέας προφανώς ανακάμπτει.

Η ρευστότητα παραμένει το κυριότερο πρόβλημα των ελληνικών τραπεζών, οπότε ήταν απολύτως αναγκαίο το πρόγραμμα ανακεφαλαιοποίησής των.

Όσον αφορά την μόχλευση των τραπεζών, παρατηρούμε ότι η επιβολή του ελάχιστου ποσοστού βοήθησε μεν στην αναχαίτιση του φαινομένου που παρατηρείται στις περισσότερες χρηματοοικονομικές κρίσεις, δηλαδή τη μείωση των διαθέσιμων κεφαλαίων και ως εκ τούτου και μείωση των χορηγήσεων, αλλά οι τράπεζες δεν απέφυγαν την υπερβολική μόχλευση, ξεπερνώντας κατά πολύ και τον ελάχιστο δείκτη του 3% που εισήχθει από την Βασιλεία III. Η Τράπεζα Πειραιώς παρουσιάζει την διετία 2011-2012 την μεγαλύτερη μόχλευση από τις υπόλοιπες τράπεζες.

Η αξιολόγηση αυτής της μελέτης μας οδηγεί στα εξής τελικά συμπεράσματα:

- Το μακροοικονομικό και χρηματοπιστωτικό περιβάλλον στην Ελλάδα παραμένει ιδιαίτερα απαιτητικό και αβέβαιο προς το παρόν.
- Είναι απαραίτητη η εισαγωγή αυστηρότερου ρυθμιστικού και εποπτικού πλαισίου για τη σταθεροποίηση του τραπεζικού τομέα.
- Προτεραιότητα του χρηματοπιστωτικού τομέα είναι η διατήρηση επαρκούς κεφαλαιακής βάσης, η διασφάλιση επαρκούς ρευστότητας καθώς και η επιβεβλημένη υιοθέτηση ενός νέου ισορροπημένου πλαισίου σχέσεων της χώρας με τους Ευρωπαίους εταίρους της, με βάση ένα ολοκληρωμένο πλάνο, προκειμένου να αποκατασταθεί η εμπιστοσύνη των αγορών και προκειμένου να επανεκκινηθεί η Ελληνική οικονομία, με προσέλκυση επενδύσεων και επενδυτικών κεφαλαίων.

Η παρούσα μελέτη στηρίχθηκε σε χρονικό δείγμα επτά ετών (2008-2014). Υπάρχουν όμως μεταβλητές, οι οποίες αν μελετηθούν με μεγαλύτερο χρονικό δείγμα, θα μας δώσουν πιο ολοκληρωμένα αποτελέσματα.

Η μεθοδολογική προσέγγιση έγινε με τη χρήση αριθμοδεικτών (ratios analysis). Μελετήθηκε η συμπεριφορά του ίδιου δείκτη χρονολογικά για κάθε συστημική τράπεζα, καθώς και έγινε σύγκριση δεικτών με αντίστοιχους των υπολοίπων συστημικών τραπεζών.

Η μελλοντική έρευνα θα μπορούσε να χρησιμοποιήσει και άλλες μεθόδους διερεύνησης, καθώς επίσης θα μπορούσε να συμπεριλάβει στο υπό μελέτη δείγμα εκτός των συστημικών τραπεζών και τους ομίλους των.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Θωμαδάκης, Στ. και Μ. Ξανθάκης (1990), Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου, Σάκκουλας, Αθήνα.
- Petter Howells, Keith Bain Χρήμα, Πίστη, Τράπεζες : Μια ευρωπαϊκή προσέγγιση
- Καρφάκης Κων.Ι. - Μελάς Κ. Ι. - Μπένος Θεοφάνης Ε. «Αρχές Νομισματικής Θεωρίας & Πολιτικής»
- Κορλίρας Παν. Γ. «Νομισματική Θεωρία & Πολιτική»
- Αγγελόπουλος Παν. Χρ. «Τράπεζες και Χρηματοπιστωτικό Σύστημα» Γ΄ Ανανεωμένη Έκδοση, Εκδόσεις Σταμούλη.
- Βασιλείου Δ. - Ηρειώτης Ν. (2008), «Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Αθήνα, Rosilli.
- Απόστολος Γ. Χριστόπουλος-Ιωάννης Γ. Ντόκας «Θέματα Τραπεζικής και Χρηματοοικονομικής Θεωρίας»
- Προβόπουλος, Γ. και Π. Καπόπουλος (2001), Η Δυναμική του χρηματοοικονομικού συστήματος, Αθήνα, Εκδόσεις Κριτική
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (Ιούνιος 2011) «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2010».
- Ελληνική Ένωση Τραπεζών, (Ιανουάριος 2013) «Το ελληνικό τραπεζικό σύστημα το 2011 και το 2012»
- Νούλας Αθανάσιος, (2006) «Αγορές Χρήματος και Κεφαλαίου».
- Νούλας Αθανάσιος, (2005) «Χρήμα και Τράπεζες», Β΄ Έκδοση
- Γιαννή Ουρανία (2011) «Κανονιστικά Πλαίσια: Βασιλεία I, II και III. Ρόλος, Θέσπιση και Λειτουργικότητά τους στον τραπεζικό Τομέα, Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.
- Αναστασίου Ευαγγελία (2012) «Η εφαρμογή των αρχών εποπτείας του τραπεζικού συστήματος στον ελληνικό τραπεζικό κλάδο.» Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Γαλανούδη Μαρία (2012), Βασιλεία III: Πως φτάσαμε και που πηγαίνουμε-Εμπειρική Μελέτη: Παράγοντες που επηρεάζουν την Κεφαλαιακή Επάρκεια, Διπλωματική εργασία, Πανεπιστήμιο Μακεδονίας, Θεσσαλονίκη.
- Γεωργάτου Διονυσία (2014) «Επιπτώσεις της κρίσης στο Χρηματοπιστωτικό τομέα της Ελλάδας. Συγκριτική αξιολόγηση Συστημικών Τραπεζών. (Χρηματοοικονομική Ανάλυση 2005-2013).», Ανοικτό Πανεπιστήμιο Κύπρου.

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΕΣ ΕΚΘΕΣΕΙΣ ΤΡΑΠΕΖΩΝ

- Εθνική Τράπεζα, Ετήσιες και Ενδιάμεσες Οικονομικές καταστάσεις ετών 2008-2014.
- Alpha Bank, Ετήσιες και Ενδιάμεσες Οικονομικές καταστάσεις ετών 2008-2014.
- Τράπεζα Πειραιώς, Ετήσιες και Ενδιάμεσες Οικονομικές καταστάσεις ετών 2008-2014.
- Τράπεζα Eurobank, Ετήσιες και Ενδιάμεσες Οικονομικές καταστάσεις ετών 2008-2014.

ΙΣΤΟΣΕΛΙΔΕΣ

- www.bis.org/&prev=search
- http://www.centralbank.gov.cy/nqcontent.cfm?a_id=13786 (ανακτήθηκε στις 6/11/2014)
- http://oikonomica.com/2012/04/28/bretton_woods_a/
- www.hba.gr/main/Ereunes-meletes/Prologos.pdf
- <http://www.capital.gr/news.asp?id=997886> (ανακτήθηκε στις 6/11/2014)
- Τρύφων Κολλίντζας – Μιχάλης Ψαλιδόπουλος, «Οι κρίσεις του 1929 και του 2008 και οι πολιτικές αντιμετώπισής τους»
- Χαρδούβελης Γ. www.hardouvelis.gr (ανακτήθηκε στις 7/11/2014)
- Σαράντης-Ευάγγελος Λώλος, 2007, Σημειώσεις «Χρηματοπιστωτικό Σύστημα και Οικονομική Ανάπτυξη» www.larissa-chamber.gr/Uploads/Files/meletes/lwlos.pdf (ανακτήθηκε στις 7/11/2014)
- sirioroulos.webs.com Το Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ
- <http://www.bankofgreece.gr/Pages/el/Supervision/SupervisedInstitutions/default.aspx>
- eureka.lib.teithe.gr:8080/bitstream/handle/.../trapeziko%20systema.pdf
- (N. Καραμούζης «Τα αίτια της διεθνούς χρηματοοικονομικής κρίσης και ο ρόλος του ελληνικού τραπεζικού συστήματος» Τόμος IV, Τεύχος 8, Δεκέμβριος 2009-Οικονομία και Αγορές, Eurobank Research) www.hardouvelis.gr
- Το Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ Το Παρατηρητήριο Οικονομικών και Κοινωνικών Εξελίξεων του Ινστιτούτου Εργασίας της ΓΣΕΕ <http://www.ineobservatory.gr/> (ανακτήθηκε στις 12/11/2014)

- Γ. Κτικαδιανός, (2014), «Κρίσεις χρέους: Το ντόμινο δύο αιώνων.» <http://www.euro2day.gr/specials/topics/article/1214834/h-istoria-ton-kriseon-hreoyoys.html> (ανακτήθηκε στις 12/11/2014)
- www.perizitito.gr/w-images/FlippingBook/.../files/9789601423432.pdf
- www.bankofgreece.gr/.../Εκθεση_για_την_ανακεφαλαιοποίηση.pdf (ανακτήθηκε στις 20/11/2014)
- www.bankofgreece.gr/BogEkdoseis/fstability201007.pdf (ανακτήθηκε στις 20/11/2014)
- www.inegsee.gr/wp-content/uploads/2014/04/files/study-17.pdf (ανακτήθηκε στις 27/11/2014)
- www.europarl.europa.eu/ftu/pdf/el/FTU_4.2.3.pdf (ανακτήθηκε στις 28/11/2014)
- Γκόρτσος Χ. 2006, «Το Διεθνές και Ευρωπαϊκό Κανονιστικό Πλαίσιο της Κεφαλαιακής Επάρκειας».
- http://62.1.43.74/6Mme/UplFiles/newsroom/arhra/Oikonomiki_epitheorisiDec06.pdf. (ανακτήθηκε στις 7/12/2014)
- Χρήστος Γκόρτσος, «Βασιλεία III»: Η αναθεώρηση του ισχύοντος κανονιστικού πλαισίου της Επιτροπής της Βασιλείας για την Τραπεζική Εποπτεία με στόχο την ενδυνάμωση της σταθερότητας του διεθνούς τραπεζικού συστήματος. 62.1.43.74/5Ekdotis/UplPDFs/.../30-z%20GORTSOS%20519-540.pdf (ανακτήθηκε στις 12/12/2014)
- Άρθρο Γ. Καρακατσάνη, «Ο δείκτης κεφαλαιακής επάρκειας – capital ratio» Ιστολόγιο «Oikonomica» http://oikonomica.com/2011/12/22/capital_ratio/ (ανακτήθηκε στις 11/01/2015)
- Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο Δελτίο Τύπου, 16-04-2013 «Το ΕΚ εγκρίνει το πακέτο μεταρρυθμίσεων για την ενίσχυση των ευρωπαϊκών τραπεζών.» <http://www.elections2014.eu/el/news-room/content/20130416IPR07333/> (ανακτήθηκε στις 11/01/2015)
- Άρθρο (Φαίδων Καλφάογλου, «Υποδείγματα Μέτρησης Πιστωτικού Κινδύνου» Ένωση Ελληνικών Τραπεζών) www.hba.gr/5Ekdotis/DeltioDetails.asp?id=62 (ανακτήθηκε στις 24/01/2015)
- Άρθρο «Υποβάθμιση πιστοληπτικής ικανότητας από Fitch» Δηλώσεις Γ. Παπακωνσταντίνου -Γ. Προβόπουλου <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/222691/ypobathmisi-pistoliptikis-ikanotitas-aro-fitch> (ανακτήθηκε στις 26/01/2015)

- Άρθρο (Γκίκας Χαρδούβελης, «Η ελληνική και ευρωπαϊκή κρίση και η νέα αρχιτεκτονική της Ευρωζώνης.» - Eurobank Research-Οικονομία και Αγορές – Φεβρουάριος 2011)
- <http://www.hardouvelis.gr/FILES/PROFESSIONAL%20WORK/economymarketsFEB2011.pdf> (ανακτήθηκε στις 26/01/2015)
- Άρθρο <http://www.naftemporiki.gr/finance/story/736712/moodys-anabathmisi-tis-elladas-se-cao3> (ανακτήθηκε στις 26/01/2015)
- http://en.wikipedia.org/wiki/Systemically_important_financial_institution (ανακτήθηκε στις 12/02/2015)
- Άρθρο <http://www.tovima.gr/finance/article/?aid=455453> (ανακτήθηκε στις 16/3/2015)

Παράρτημα

Πίνακας 1: Μεταφορά κεφαλαίων μέσω του Χρηματοπιστωτικού Συστήματος.....	16
Πίνακας 2: Πιστωτικά Ιδρύματα με Έδρα στην Ελλάδα.....	19
Πίνακας 3: Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Κράτος Μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης που Λειτουργούν με "κοινοτικό διαβατήριο" (Ν. 4261/2014, Οδηγία 2013/36/ΕΕ).....	19
Πίνακας 4: Υποκαταστήματα Πιστωτικών Ιδρυμάτων με Έδρα σε Χώρα Εκτός της Ευρωπαϊκής Ένωσης	20
Πίνακας 5: Πιστωτικά ιδρύματα που έχουν εξαιρεθεί από την Εφαρμογή του Ν.4261/2014.....	21
Πίνακας 6: Παρουσία ελληνικών πιστωτικών ιδρυμάτων στο εξωτερικό (Μάιος 2014).....	23
Πίνακας 7: Έλλειμμα /Πλεόνασμα Λογαριασμού Τρεχουσών Συναλλαγών, % του ΑΕΠ.....	26
Πίνακας 8: Ρυθμός ανάπτυξης 2007-2014-Ποσοστό ανεργίας, % του εργατικού δυναμικού	29
Πίνακας 9: Μη εξυπηρετούμενα δάνεια (% των συνολικών δανείων, 2005-2012).....	32
Πίνακας 10: Σύστημα αξιολόγησης Standard & Poor's και Fitch	56
Πίνακας 11: Αριθμοδείκτες κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια /Ενεργητικό.....	67
Διάγραμμα 1: Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/Ενεργητικό των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	67
Διάγραμμα 2: Μ.Ο. Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό.....	68
Διάγραμμα 3: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Εθνικής Τράπεζας Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό.....	69
Διάγραμμα 4: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Eurobank Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό.....	69
Διάγραμμα 5: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Πειραιώς Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό.....	70
Διάγραμμα 6: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Alpha Bank «Ίδια κεφάλαια/ενεργητικό».....	71
Πίνακας 12: Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας Ιδίων κεφαλαίων/ Χορηγήσεις.....	71

Διάγραμμα 7: Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας «Σύνολο Ιδίων κεφαλαίων/Χορηγήσεις» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	72
Διάγραμμα 8: Μ.Ο. Αριθμοδείκτη κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις».....	72
Διάγραμμα 9: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις» Εθνικής Τράπεζας.....	73
Διάγραμμα 10: Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας «Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις» της Eurobank.....	74
Διάγραμμα: 11 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις Τραπέζης Πειραιώς.....	74
Διάγραμμα: 12 Αριθμοδείκτης κεφαλαιακής επάρκειας Ίδια κεφάλαια/Χορηγήσεις Alpha Bank.....	75
Πίνακας 13: Αριθμοδείκτη απόδοσης στοιχείων ενεργητικού Καθαρά Κέρδη/Σύνολο ενεργητικού (ROA).....	76
Διάγραμμα 13: Αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	77
Διάγραμμα 14: Μ.Ο. αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	77
Διάγραμμα 15: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Εθνικής Τράπεζας.....	78
Διάγραμμα 16: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Eurobank.....	79
Διάγραμμα 17: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) Τραπέζης Πειραιώς.....	79
Διάγραμμα 18: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Σύνολο Ενεργητικού» (ROA) της Alpha Bank.....	80
Πίνακας 14 Αριθμοδείκτης απόδοσης ιδίων κεφαλαίων «Καθαρά Κέρδη Χρήσης/Ίδια Κεφάλαια» (ROE).....	81
Διάγραμμα 19: Αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	82
Διάγραμμα 20: Μ.Ο. αριθμοδείκτη αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ίδια Κεφάλαια» (ROE) των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	82

Διάγραμμα 21: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ιδια Κεφάλαια» (ROE) της Εθνικής Τράπεζας	83
Διάγραμμα 22: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ιδια Κεφάλαια» (ROE) της Eurobank.....	84
Διάγραμμα 23: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ιδια Κεφάλαια» (ROE) της Τράπεζας Πειραιώς.....	85
Διάγραμμα 24: Αριθμοδείκτης αποδοτικότητας «Καθαρά Κέρδη/Ιδια Κεφάλαια» (ROE) της Alpha Bank.....	86
Πίνακας 15: Αριθμοδείκτης αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα».....	87
Διάγραμμα 25: Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών	87
Διάγραμμα 26: Μ.Ο αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» των τεσσάρων συστημικών τραπεζών.....	88
Διάγραμμα 27: Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» Εθνικής Τράπεζας.....	89
Διάγραμμα 28: Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της Eurobank.....	89
Διάγραμμα 29: Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της Τράπεζας Πειραιώς.....	90
Διάγραμμα 30: Αριθμοδείκτη αποτελεσματικότητας «Λειτουργικά Έξοδα/Λειτουργικά Έσοδα» της Alpha Bank.....	91
Πίνακας 16: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις».....	92
Διάγραμμα 31 Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις».....	92
Διάγραμμα 32: Μ.Ο. Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις».....	93
Διάγραμμα 33: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Εθνικής Τράπεζας.....	94
Διάγραμμα 34: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» της Eurobank.....	95
Διάγραμμα 35: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Πειραιώς.....	96
Διάγραμμα 36: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Χορηγήσεις/Καταθέσεις» Alpha Bank	97
Πίνακας 17: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις».....	97

Διάγραμμα 37 Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» των Ελληνικών Συστημικών Τραπεζών.....	98
Διάγραμμα 38: ΜΟ Αριθμοδείκτη ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» των Ελληνικών Συστημικών Τραπεζών.....	98
Διάγραμμα 39: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Εθνικής Τράπεζας.....	99
Διάγραμμα 40: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Eurobank.....	100
Διάγραμμα 41: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Τράπεζας Πειραιώς.....	100
Διάγραμμα 42: Αριθμοδείκτης ρευστότητας «Ενεργητικό/Χορηγήσεις» της Alpha Bank.....	101
Πίνακας 18: Αριθμοδείκτης μόχλευσης.....	101
Διάγραμμα 43: Αριθμοδείκτης Συνολικής Δανειακής Επιβάρυνσης «Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού» των Ελληνικών Συστημικών Τραπεζών.....	102
Διάγραμμα 44: Μ.Ο. αριθμοδείκτη μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού.....	103
Διάγραμμα 45: Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού Εθνικής Τράπεζας.....	104
Διάγραμμα 46: Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού της Eurobank.....	104
Διάγραμμα 44: Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού της Τράπεζας Πειραιώς.....	105
Διάγραμμα 48: Αριθμοδείκτης μόχλευσης Ξένα Κεφάλαια/Σύνολο ενεργητικού της Alpha Bank.....	106